

OPINNÄYTETYÖ

Saavutettavuus nuorisotyössä Liikkuvan nuorisotyön mahdollisuudet Akaassa

Suvi Kinaret ja Elina Niemi-Silmonen

Yhteisöpedagogi
(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
(11/2023)

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogi (AMK)

Tekijät: Suvi Kinaret ja Elina Niemi-Silmonen
Opinnäytetyön nimi: Saavutettavuus nuorisotyössä- Liikkuvan nuorisotyön mahdollisuudet Akaassa
Sivumäärä: 96 ja 12 liitesivua
Työn ohjaaja: Juha Nikkilä
Työn tilaaja: Akaan kaupunki

Tämän opinnäytetyön tilaajana toimi Akaan kaupunki ja siinä selvitettiin miten nuorisotyö voisi tavoittaa paremmin akaalaisia nuoria. Haasteita tavoittamiselle oli tuonut kolmitaajainen kaupunki, jossa on pitkät välimatkat. Liikkuvaa nuorisotyötä oli Akaaseen toivottu jo pidempään ja sille oli nähty tarve. Akaassa toteutettiin Aseman Lapset ry:n Walkers- toiminnan liikkuvan nuorisotyön yksikön Wauton kokeilujakso, jolloin nuorilta kerättiin palautetta 7.9.22- 29.11.2022 ja keväällä 10.5.2023-15.7.2023.

Opinnäytetyön tietoperusta koostui nuorisotyön historiasta, määritelmistä ja nuorisotyön murroksen kuvaamisesta. Lähdeaineistona tietoperustaan käytettiin nuorisotyön teoksia, ajankohtaisia tieteellisiä tutkimuksia sekä raportteja. Menetelminä kehittämistyössä käytettiin kyselyä nuorille, asiantuntijahaastatteluja, vertaiskehittämistä sekä etnografista havainnointia. Menetelmien analysoinneissa nousi esiin toistuvasti samoja teemoja ja tuloksissa päädyttiin samoihin johtopäätöksiin.

Tutkimuksellisen kehittämistyön kaikkien menetelmien tulokset puolsivat liikkuvan nuorisotyön yksikön hankkimista Akaan kaupungille, liikkuva nuorisotyö työmuotona tavoittaisi akaalaisia nuoria matalammalla kynnyksellä. Liikkuva yksikkö mahdollistaisi myös moniammatillisia ja nuorisolähtöisiä palveluja nuorille asuinpaikan sijainnista riippumatta. Liikkuva nuorisotyö lisäisi yhdenvertaisuutta nuorten välillä, kun palvelujen saavutettavuus parani.

Liikkuvan nuorisotyön avulla tavoitetaan syrjäytymisvaarassa olevia ja tällä hetkellä nuorisopalveluiden ulkopuolelle jääviä nuoria sekä vastataan kuntaliitoksen myötä pitkien etäisyyksien aiheuttamaan nuorten saavutettavuuden haasteeseen.

Tutkimuksellinen kehittämistyö saavutti asetetut tavoitteet. Olisi mielenkiintoista seurata miten kehittämisehdotukset otetaan vastaan ja miten liikkuva nuorisotyö vaikuttaa akaalaisten nuorten hyvinvointiin.

Asiasanat: nuorisotyö, liikkuva nuorisotyö, nuorisolähtöisyys, kohtaaminen, saavutettavuus

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Bachelor of Humanities

Author: Suvi Kinaret and Elina Niemi- Silmonen
Title: Accessibility in youth work: Opportunities for mobile youth work in Akaa
Number of Pages: 96 and 12 attachment pages
Supervisor: Juha Nikkilä
Commissioned by: The city of Akaa

This thesis was commissioned by the city of Akaa and it investigated how youth work could better reach young people in Akaa. One of the challenges to outreach was the long distance between the three densely populated urban areas of the city. There had been a long-standing hope and apparent necessity for mobile youth work in Akaa. In 7.9-29.22.2022 and again in 10.5-15.7.2023, there was an experiment by the mobile youth work unit Wauto of the Walkers concept of the registered association Children of the Station, where young people were asked for feedback.

The knowledge base of the thesis consists of the history of youth work, its definitions and description of its culmination. Literature on youth work, relevant scientific research papers and reports were used as references. Surveys for young people, expert interviews, peer development and ethnographic observation were used as methods in development work. In the analysis of the methods, there were recurring themes and the results led to the same conclusions.

The all results of our development work were in favor of procuring a mobile youth work unit by the city of Akaa, as such as unit would be able to reach more of the city's youth. The mobile unit would also make available multidisciplinary and youth-oriented services regardless of their place of residence. When the accessibility of such services would improve, mobile youth work would increase equality between young peers.

Mobile youth work helps us reach marginalized youth and those currently left without access to youth services as well as address the challenges to the accessibility of such services due to long distances created by municipal mergers.

Our research-based development work achieved its goals. It would be interesting to follow up on how the development proposals will be received and how mobile youth work will impact the welfare of young people in Akaa.

Keywords: youth work, mobile youth work, youth orientation, encounter, accessibility

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	TILAAJA, TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA TARVE.....	8
	2.1 Akaan kaupunki	8
	2.2 Nuorisotyön toimintamuodot Akaassa.....	8
	2.3 Aseman Lapset ry, Walkers ja Wauto.....	10
	2.4 Opinnäytetyön tarve.....	11
	2.5 Wauton toimintajaksot Akaassa.....	13
3	NUORISOTYÖN VIITEKEHYS	16
	3.1 Nuorisotyön historiaa.....	16
	3.2 Määritelmiä nuorisotyöstä	19
	3.3 Kunnallinen nuorisotyö.....	22
	3.4 Nuorisotyön murros	24
	3.5 Liikkuva ja jalkautuva nuorisotyö	26
	3.6 Aiemmat tutkimukset liikkuvasta nuorisotyöstä.....	29
	3.7 Liikkuvan nuorisotyön saavutettavuus ja mahdollisuudet.....	31
4	OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄT JA TOTEUTUS	33
	4.1 Kartoitus ja palautekyselyt nuorille	34
	4.2 Asiantuntijahaastattelut.....	35
	4.3 Vertaiskehittäminen- Kangasalan nuorisopalvelut	38
	4.4 Toiminnan havainnointi etnografisella tutkimusotteella	43
5	TULOKSET JA ANALYYSI	45
	5.1 Walkers kartoituskyselyt nuorille	45
	5.2 Walkers palautekyselyt nuorille.....	49
	5.3 Asiantuntijahaastattelut.....	54
	5.4 Vertaiskehittäminen- Kangasalan nuorisopalvelut	63
	5.5 Toimintaan tutustuminen etnografisella tutkimusotteella.....	69
	5.6 Kokemuksia kentältä etnografisella tutkimusotteella	70

6	ARVIOINTI	73
	6.1 Luotettavuus ja eettisyys.....	73
	6.2 Itsearviointi	76
	6.3 Tilaajan arvio	77
7	KEHITTÄMISEHDOTUKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	80
	7.1 Liikkuva nuorisotyö lisää saavutettavuutta.....	80
	7.2 Liikkuvan nuorisotyön mahdollisuuksia Akaassa	81
	7.3 Liikkuvan nuorisotyön kehittäminen	83
	7.4 Jatkokehittämisajatukset	85
8	POHDINTA.....	86
	8.1 Ajatuksia opinnäytetyöprosessista	86
	8.2 Kasvu yhteisöpedagogiksi	87
	LÄHTEET	89

1 JOHDANTO

Tutkimuksellinen kehittämistyö oli tilaustyö nuorisotyön saavutettavuuden ja Akaan kaupungin liikkuvan nuorisotyön mahdollisuuksien kartoittamiseksi. Työn aihe oli mielenkiintoinen, koska sen lähtökohtana oli todellinen tarve kehittämiselle. Haasteena nuorisopalveluissa on, ettei kaikkia Akaassa asuvia nuoria tavoiteta. Tämän vuoksi aihe oli ajankohtainen. Tehtyjen kuntaliitosten myötä välimatkat olivat pidentyneet ja tarve liikkuvalla nuorisotyölle herännyt.

Akaan nuorisopalveluilla on yksi nuorisotila, joka sijaitsee Toijalan kaupunginosassa Sampolanrannassa. Akaassa oli haaveiltu liikkuvasta nuorisotyöstä jo aiemmin ja Walkersin Wauton kokeilujaksot mahdollistivat tilaisuuden päästä kokeilemaan sitä.

Palveluiden halutaan olevan tasapuolisia ja yhdenvertaisia kuntaliitoksista huolimatta (Tormulainen 2022, 36). Tavoitteena olisi, että kaikilla Akaan nuorilla olisi yhdenvertaisesti mahdollisuus olla nuorisotyön palveluiden piirissä ja nuorisotyön tulisi olla saavutettavissa mahdollisimman monelle nuorelle asuinpaikasta riippumatta. Pitkän kokemuksen omaava nuorisotyöntekijä- ja tutkija Minna Rauas (2015) toteaa, että nuorisotyö on lähipalvelu, johon jokaisella nuorella tulisi olla mahdollisuus osallistua riippumatta asuinpaikastaan. Vaikka lähipalvelun fyysinen etäisyys kasvaa haja-asutusalueilla, nuorisotyön tulisi olla läsnä ja saatavilla. (Rauas 2015, 87.)

Akaan nuorisosihteeri Sari Laaki on todennut, että nuorisotilatyöllä on tavoitettu viime vuosina vain murto-osaa nuorista ja siksi hän halusi lähteä kokeilemaan liikkuvaa nuorisotyötä Walkersin Wauton kokeilujaksolla. Nuorisopalveluissa oli pohdittu kysymystä millä voitaisiin tavoittaa ne nuoret, joita nuorisopalvelut eivät tällä hetkellä tavoita? (H4.) Lisäksi Akaassa on tällä hetkellä vain yksi nuorisotila Toijalassa ja se ei luonnollisestikaan tavoita pääosaa Viialan ja Kylmäkosken nuorista pitkien välimatkojen vuoksi. Kaikki nuoret ovat tärkeää tavoittaa, vaikka he eivät käy nuorisotiloilla. Mihin kaikkeen liikkuvaa yksikköä voidaan hyödyntää ja mitkä ovat liikkuvan yksikön vahvuudet suhteessa kiinteisiin nuorisotiloihin. Tutkimuksellisella kehittämistyöllä lähdimme selvittämään liikkuvan nuorisotyön mahdollisuuksia Akaan kaupungissa.

Kulttuurituotannon opiskelija Jyri Träskelin (2015) tutki Humanistisen ammattikorkeakoulun ylemmän AMK- tutkinnon opinnäytetyössään Nuokkaribiiliä. Tilaajana toimi Turun kaupunki. Pilotointijaksolla testattiin toimintamalleja tapahtumatuotannossa ja liikkuvan nuorisotilapal-

velun avulla. Seinäjoen ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden AMK- tutkinnon opiskelija Tuomo Kallio (2019) tutki opinnäytetyössään liikkuvan nuorisotyön muotojen kehittämistä Sastamalassa. Sastamala on usean kuntaliitoksen kaupunki. Kajaanin ammattikorkeakoulun sairaanhoitajaopiskelijat Mirva Haverinen ja Nina Siivikko- Heikkinen (2021) tutkivat opinnäytetyössään liikkuvan nuorisotyön sen hetkistä tilannekuvaa kunnallisessa nuorisotyössä ja sitä, kuinka monessa kunnassa liikkuvaa nuorisotyötä tehdään. Teemana opinnäytetyössä oli nuorten mielenterveysongelmien ehkäisy liikkuvan nuorisotyön avulla. Aino Tormulainen ja Eila Kauppinen (2022) määrittelivät liikkuvan nuorisotyön käsitettä yhdessä muiden nuorisotyön kentällä toimivien ammattilaisten kanssa tutkimusraportissaan *Liikkuen läsnä, hetkessä teille*. Tutkimusraportti tehtiin Humanistisen ammattikorkeakoulun ja Nuorisotutkimusseuran yhteistyönä. Hankkeessa seurattiin Wautojen toimintaa ja kerrottiin niiden toiminnasta ja liikkuvan nuorisotyön paikasta suomalaisen nuorisotyön kentässä.

Kehittämistyössä Akaan liikkuvan nuorisotyön mahdollisuuksista, pääpaino on nuorten kyselytutkimuksista saaduilla tuloksilla. Aiemmissä tutkimuksissa nuorten ääni ei ole ollut juurikaan edustettuna. Nuorten ajatuksia ja kokemuksia on kuultu jonkin verran Tormulaisen ja Kauppisen (2022) tutkimushankkeessa. Pääsääntöisesti aikaisemmat tutkimukset ovat kuitenkin keskittyneet työntekijöiden kokemuksiin, verkostojen kokemuksiin tai uusien toimintamallien kehittämiseen.

Kolmannessa pääluvussa tarkastellaan lähemmin nuorisotyön historiaa, nuorisotyön määritelmää, kunnallista nuorisotyötä, nuorisotyön murrosta ja liikkuvaa- ja jalkautuvaa nuorisotyötä. Keskeisinä lähteinä käytetään nuorisotyön perusteoksia, nuorisotutkimuksen julkaisuja ja raportteja sekä muita ajankohtaisia nuorisotyöhön liittyviä julkaisuja.

Tutkimuksellisessa kehittämistyössä käytettiin monimenetelmäisyyttä eli triangulaatiota. Menetelmiä olivat; Walkersin kartoitus- ja palautekyselyt nuorille, asiantuntijahaastattelut, vertaiskehittäminen Kangasalan nuorisopalveluista ja etnografinen tutkimusmenetelmä.

Opinnäytetyön tuotoksena tehdään demonstraatio. Esittelemme kehittämistyömme ja sen tulokset Akaan hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnalle.

Haluamme kiittää Akaan kaupungin henkilökuntaa ja Aseman Lapsia, jotka ovat mahdollistaneet tutkimuksellisen kehittämistyön tekemisen ja olleet suureksi avuksi koko opinnäytetyöprosessin ajan. Lisäksi haluamme kiittää Kangasalan kaupunkia ja Akaan seurakuntaa tutkimukseen osallistumisesta.

2 TILAAJA, TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA TARVE

2.1 Akaan kaupunki

Opinnäytetyön tilaajana on Akaan kaupunki. Akaan kaupunki sijaitsee Etelä- Pirkanmaalla ja se koostuu Toijalan kaupungista, Viialan kunnasta ja Kylmäkosken kunnasta. Toijala ja Viiala yhdistyivät vuonna 2007 ja Kylmäkoski liittyi kuntaliitokseen vuonna 2011. Kaupungilla on pitkät perinteet ja asutusta seudulla on ollut jo ennen ajanlaskumme alkua. (Akaan kaupunki 2023.) Vuoden 2022 lopussa Akaan asukasluku oli 16 640 asukasta. (Akaan kaupunki 2023b).

Akaasta kerrotaan, että se on muuttovoittoinen kaupunki, jossa palvelut ja luonto ovat lähellä. Sijainti on mitä parhain ja Tampereelle pääsee 20 minuutissa. Akaan harrastus- ja seuratoiminta on aktiivista. (Akaan kaupunki 2022.)

Akaan kaupungin organisaatio muuttui vuoden 2023 alusta, kun kuntien sosiaali- ja terveystalvet muuttuivat hyvinvointialueiden toiminnaksi. Aikaisemmin sivistystoimen alaisuuteen kuulunut nuorisopalvelut siirtyivät Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnan alaisuuteen yhdessä kulttuuri-, liikunta-, ja kirjastopalveluiden kanssa. (Akaan kaupunki 2023e.) Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta toimii sivistysjohtajan alaisuudessa (Akaan kaupunki 2023f).

Akaan kaupungin nuorisopalvelut sai uudet toimitilat Nahkialanjärven maisemista 2022 vuoden kesällä. Avajaisia vietettiin huhtikuussa 2023 ja samalla vanha Tietotalo sai uuden nimen Sampolanranta. Sampolanrannan tiloissa toimii nuorisopalveluiden lisäksi Akaan kaupungin liikuntapalvelut ja Valkeakoskiopiston palvelupiste. Tilat ovat lisäksi erilaisten seurojen ja yhdistysten käytössä. Viialan uuden yhtenäiskoulun ja monitoimitilojen myötä nuorisopalveluiden on tarkoitus saada tilat myös Viialan taajamaan.

2.2 Nuorisotyön toimintamuodot Akaassa

Nuorisotyö perustuu nuorisolakiin ja se on kasvatustyötä, jota tehdään monialaisena yhteistyönä. Nuorisotyön tavoitteena on nuoren kasvun tukeminen. Tavoitteena on terveiden elämäntapojen korostaminen, omaan elämään sekä yhteiskuntaan vaikuttaminen ja osallistuminen. Nuorisotyö perustuu vapaaehtoisuuteen ja luottamukseen. Lähtökohdista riippumatta nuoria kohdellaan samanarvoisesti ja heillä on tasavertaiset mahdollisuudet osallistumiseen. (Akaan kaupunki 2023c, 2-3).

Akaassa on laadittu vuonna 2021 nuorisotyön perussuunnitelma eli NUPS. Nuorisotyön perussuunnitelmassa kuvataan nuorisotyön kasvatukselliset lähtökohdat, tavoitteet ja suunnitelma siitä, millaisilla menetelmillä nuorisotyötä tehdään. Suunnitelma on laadittu prosessinomaisesti yhdessä nuorisopalveluiden työntekijöiden kanssa. Suunnitelmassa kerrotaan nuorisotyön arvot sekä kuvataan nuorisotyön toimintaa. Nuorisotutkija Viljami Kinnusen (2015, 50) mukaan Nuorisotyön perussuunnitelma voi toimia työkaluna ja sillä voidaan avata nuorisotyön hiljaista tietoa.

Nuorisotyön työmuotoja Akaassa ovat kohdennettu nuorisotyö, yhteisöllinen nuorisotyö ja yhteiskunnallinen nuorisotyö. Kohdennettu nuorisotyö tukee nuorten kasvua yksilöllisesti sekä tukee nuorten osallisuutta ja itsenäistymistä. Kohdennettua nuorisotyötä toteutetaan etsivän nuorisotyön kautta, starttipajatoimintana ja yksilö- ja pienryhmätoimintana. (Akaan kaupunki 2023c, 6-7).

Yhteisöllistä nuorisotyötä toteutetaan järjestämällä toimintaa kouluissa ja vapaa-ajanviettopaikoilla. Yhteisöllisessä nuorisotyössä tarjotaan mahdollisuuksia osallistua ohjattuun ja omatoimiseen ryhmätoimintaan. Suunnitelmallisen kasvatus- ja ohjaustyön avulla tuetaan nuorten sosiaalisia suhteita. Yhteisöllistä nuorisotyötä toteutetaan; nuorisotilatoimintana, nuorisotyönä kouluilla, liikkuvana nuorisotyönä, ohjattuina kerhotoimintoina ja ryhminä, verkkonuorisotyönä, kulttuurisena nuorisotyönä, kansainvälisenä nuorisotyönä ja erilaisina retkinä, tapahtumina ja loma-ajan toimintana. (Akaan kaupunki 2023c, 6-9).

Yhteiskunnallinen nuorisotyö tehdään hallinnollisella tasolla ja tavoitteena on nuorten aseman ja vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen yhteiskunnassa. Yhteiskunnallista nuorisotyötä tehdään hallinnollisen nuorisotyön lisäksi politiikka- ja osallisuustyöskentelynä. (Akaan kaupunki 2023c, 10). Akaan nuorisopalvelut sai keväällä vuoden 2023 nuorisovaltuustomyönteinen kunta- sertifikaatin (Akaan Nuorisopalvelut 2023).

Nuorisokahvila on avoinna Sampolanrannassa nuorisotila- Nurkassa joka toinen lauantai-ilta. Nuorisopalveluilla on avointa tilatoimintaa, jota tehdään pääsääntöisesti 12–18-vuotiaiden kanssa ja se on nuorisopalveluiden ammattilaisten ohjaamaa toimintaa. Kouluilla tehtävä nuorisotyö on tärkeä nuorisotyön muoto, jonka puitteissa toteutetaan mm. päihdekasvatusta ja seitsemänsien luokkien sekä jopo- luokkien ryhmätyöt syksyisin. Koulun toiveesta toteutetaan

erilaisia teemapäiviä eri ikäryhmille. Verkossa tapahtuva nuorisotyö on lisääntynyt digitalisaation myötä. Nuorisopalveluilla työskentelee nuorisosihteeri, neljä nuorisohjaajaa ja kaksi etsivää nuorisotyöntekijää.

2.3 Aseman Lapset ry, Walkers ja Wauto

Aseman Lapset on perustettu 1990 ja se on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton järjestö. Aseman Lapset kertoo verkkosivuillaan, että lasten ja nuorten turvallinen kasvu, perheiden hyvinvointi ja syrjäytymisen torjunta ovat yhdistyksen perustehtäviä. Aikuisten läsnäolon lisääminen nuorten arkeen on Aseman Lasten yhtenä tarkoituksena. (Aseman Lapset ry 2020.)

Aseman Lapset ry on Walkersin tavaramerkin haltija ja kehittää WalkersSuomi-toimintaa. Wautot (Walkers On Wheels-toiminta) on osa WalkersSuomea. Walkers-toiminta on Aseman Lasten kehittämä nuorisotyön muoto, jossa nuoria kohdataan reilusti ja hyvällä asenteella. Toimintaa kuvataan matalan kynnyksen toiminnaksi. Walkers-toimintaa toteutetaan ammatillisesti ohjattuna ja toimintamuodossa aikuisten aika ja läsnäolo ovat pääroolissa. Toiminnan kulmakivenä ovat vapaaehtoistyöntekijät ja vahva verkostoyhteistyö. (Kantele 2023c.) Walkers-toimintaa voidaan toteuttaa yhteistyösopimuksella kaupunkien ja yhdistysten sekä seurakuntien kanssa. (Aseman Lapset ry 2020b.) Walkersilla on pitkäaikaissopimuskumppaneita, jotka Wautoilevat omilla kulkuvälineillä Sodankylässä, Varkaudessa, Imatralla, Haminassa, Kotkassa ja Pietarsaaressa (Kantele 2023c).

Aseman Lasten Walkers-autokoordinaattori ja kouluttaja Tuomo Kantele (2023) kertoi toimintavastaavien koulutuksessa, että Walkers-toiminta on perustettu 1990-luvulla vastaamaan asematunneli-ilmiöön, jossa suuri joukko nuoria vietti aikaansa Helsingin asematunnelissa. Vapaaehtoiset ottivat mukaansa termospullon ja lähtivät kysymään, -Mitä kuuluu? (Kantele 2023.)

Kanteleen (2023) mukaan Walkers-toiminnassa mennään sinne, missä nuoret ovat ja kohdataan reilulla asenteella. Kysytään, mitä kuuluu. Jokainen vastaus on yhtä arvokas. Nuorelle ollaan läsnä ja tarjotaan turvallinen paikka purkaa mieltään. Kohtaamalla voidaan vaikuttaa ihmisiin ja inspiroida heitä sekä kaventaa aikuisten ja nuorten välistä kuilua. Wauto-autolla pystytään reagoimaan ilmiöihin ja tapahtumiin nopeasti ja täydentämään katvealueiden nuorisotyötä. Walkers-toiminta on suunnattu kaikille nuorille matalalla kynnyksellä, ei vain pienelle erityisryhmälle. Tämän myötä saavutetaan osallisuuden ja yhdenvertaisuuden kokemukset. (Kantele 2023.)

Wautot eli Walkers-autot liikkuvat ympäri Suomea. Wautot on nimetty erilaisten kissaeläinten mukaan. Walkers- toimintaa tehdään neljällä autolla; Puuma, Tiikeri, Pantteri ja Leopardi. Wautot mahdollistavat kohtaamisia uimarannoilla, puistoissa ja muissa nuorten suosimissa paikoissa. Wautoissa on usein tarjolla kahvia, pelejä, seuraa, ohjausta ja tukea. Wautot ovat matkailuautoista muunneltuja liikkuvia nuorisotiloja, joissa pääpaino on aina kohtaamisella. (Aseman Lapset ry 2020c.) Tässä opinnäytetyössä kutsumme Akaassa kokeilujaksolla ollutta liikkuvan nuorisotyön yksikköä lyhyesti nimellä Wauto.

Wautolla kohdattujen nuorien määrä vaihtelee. Nuoret voivat kutsua Wauton haluamalleen paikalle. Joskus kutsun tekee pari nuorta ja joskus isompi ryhmä. Wautolla kohdataan nuoria, jotka ovat nuorisopalveluiden ulkopuolella sekä nuorisopalveluille ennestään tuttuja nuoria. Wautolla tavoitetaan nuoria, joille sosiaaliset tilanteet muodostavat haasteen osallistumiselle muuhun toimintaan ja nuoria, joille pitkät välimatkat muodostuvat haasteeksi sekä nuoria, jotka haluavat jutella tai kohdata. (Tormulainen & Kauppinen 2022, 119.)

Aseman Lapsilla on Walkers- autotoiminnan lisäksi muitakin toimintamuotoja; Friends- toiminta, joka perustuu tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoitteluun, Katusovittelu ja konfliktityö, Walkers-bussi ja K-0 koulukiusaamisen vastainen hanke sekä Sawian- hanke, joka on varhaista puuttumista rikoskierteisiin sekä Nexus, joka on ohjaus- ja tukipalveluiden hanke. Aseman lapset tekevät paljon oppilaitosyhteistyötä ja erilaisia kehittämishankkeita. (Kantele 2023.)

2.4 Opinnäytetyön tarve

Akaan kaupungin Nurkka- nuorisotila sijaitsee Toijalan kaupunginosassa Sampolanrannassa. Syksyllä 2023 on tarkoitus saada uudet nuorisotilat myös Viialan taajamaan. Seurakunnalla on omat tilat mutta ne tavoittavat pääsääntöisesti eri nuoria, kuin kaupungin nuorisotyö. Liikkuvan nuorisotyön yksiköstä on haaveiltu Akaassa ja se on lisätty investointiesitykseen mutta punakynä poisti sen lopulta talousarviosta (Akaan nuorisopalvelut 2021).

Kaikki nuoret eivät käy nuorisotiloilla ja myös heidät on tärkeää nuorisotyön tavoittaa. Opinnäytetyössämme selvitämme liikkuvan nuorisotyön mahdollisuuksia Akaan kaupungissa. Mitkä ovat liikkuvan yksikön vahvuudet verrattuna kiinteisiin nuorisotiloihin, ja mihin muuhun liikkuvaa yksikköä voitaisiin hyödyntää. Opinnäytetyömme tuotoksena teemme esityksen Akaan hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnalle, jossa esittelemme tutkimuksemme ja sen tulokset lautakunnalle.

Akaan nuorisopalveluiden esihenkilö, nuorisosihteeri Sari Laaki (2023) kertoo, että Akaassa kaupungin monitaajamaisuus on haasteellinen koska kaikkien nuorten saatavilla ei pystytä olemaan samalla tavalla. Tulevaisuudessa ollaan vähemmän kiinni kiinteissä seinissä. (Laaki 2023.) Samoin toteavat Tormulainen ja Kauppinen (2022), kaupunkien erilaiset tarpeet ja muutokset voivat lisätä liikkuvan nuorisotyön tarvetta. Synä voivat olla kuntaliitoksen myötä pitkät välimatkat, palveluiden yhdenvertaistaminen tai jokin muu ajankohtainen nuorisotyön ilmiö. Kuntaliitoksien myötä on tarpeen saada palvelut tasapuolisiksi riippumatta asuinpaikasta. (Tormulainen ja Kauppinen 2022, 36.)

Akaassa on ollut viime vuosien aikana paljon ilkivaltaa ja nuorten häiriökäyttäytymistä. Antola (2023) kirjoittaa, että junamatkustaja on ottanut yhteyttä Akaan seutuun ja kertonut menon olevan levotonta. Aseman läpi kulkiessa, tila on täynnä mukuloita, aina ekaluokkalaisesta yläasteikäiseen asti. Asemalla pyydellään rahaa, härnätään pyörällä ja nimitellään. Meno on pahempaa, kuin Helsingin asemalla. Samaa porukkaa on ollut S- marketissa riehumassa. Poliiseja ei soiteta, koska niiden tulemiseen voi mennä tuntikin. (Antola 2023.) Asemarakennuksen omistaman VR- yhtiön turvallisuuspäällikkö Toni Pelin kertoo Keskinen (2023) artikkelissa, että Toijalan ja Helsingin asemia ei voida ihan täysin verrata keskenään, koska ne ovat kooltaan ja asiakasmääriltään ihan toisenlaisia. On kuitenkin totta, että aseman kokoon nähden Toijalan asemalla on ollut tavallista enemmän ilkivaltaa. (Keskinen 2023.)

Osuuspankin talletusautomaattitiloissa sotkettiin nuorten toimesta lokakuussa 2022. Pöytää oli poltettu, juomia kaadettu ja tiloja sotkettu. Jatkuvan ilkivallan vuoksi automaattitila ollaan poistamassa. (Peltoniemi 2022.) Pajantien päiväkodilla on toistuvasti rikottu rakennuksia ja tehty ilkivaltaa. Päiväkodin hallinnollinen johtaja Mika Pietilä on tehnyt kesän 2023 aikana kaksi rikosilmoitusta ja soittanut hätänumeroon. Varastoon on murtauduttu ja sieltä on viety lastenvaunuja, jotka on hajotettu ja rakennuksen sokkelilevyjä on rikottu. Pihan leikkittelineitä on rikottu. Päiväkodin katolle on viety kottikärryt ja varaston katolle on heitetty tavaroita. Valvontakamera on varastettu. Pihassa on lapsille vaarallista lasia ja nuuskapusseja. (Peltoniemi 2023.) Parmacon siirtokouluissa on tyhjennetty jauhesammuttimia ja revitty sammutuspeitteitä käytäville. Rakennuksen katoksessa on potkittu irti rimoja. Isoilta vahingoilta on vältytty mutta pientä ilkivaltaa on tiloissa tehty. (Peltoniemi 2023b.)

Sosiaalisesta mediasta löytyy useita päivityksiä Akaasta Toijalan ja Viialan puolelta, joissa asuntojen ovia käydään potkimassa, postilaatikkoja tuhotaan ja ovikelloja soitetaan turhaan.

Liikennemerkkejä on kaadettu. Toijalan puolella Onni- päiväkodin pihalla sotketaan. Päiväkodin pihalta on löytynyt tupakantumpeja, kondomeja ja alkoholiuomatölkkejä. Uusi liikennepuistokin on saanut kokea ilkivaltaa. Lamppuja on hajotettu ja rakenteita sutattu.

Syyskuussa 2023 paikallisiin Facebook- ryhmiin ilmestyi päivityksiä ilotulitteiden räjäyttelystä Akaa Areenan edessä. Ilotulitteita oli heitelty henkilöä päin, joka oli yrittänyt puuttua tilanteeseen. Skootterin kilvet oli peitetty, jotta tekijät eivät olisi tunnistettavissa. Päivää aikaisemmin raketteja oli räjäytelty Seurahuoneen takana. Toijalan asemarakennuksen tiloihin oli murtauduttu ja tyhjennetty vaahtosammuttimia sekä maalattu ikkunoita. Toijalan aseman kupeessa oleva teollisuushalli oli saanut osakseen ilkivaltaa ja hallin pihassa ollutta autoa hajotettiin useaan otteeseen. Sari Laaki (2023b) kertoo, että nuorten ilkivalta, huono liikennekäyttäytyminen ja päihteet ovat nousseet huolestuttavaksi ilmiöksi Akaassa.

Liikkuvan yksikön tarpeellisuutta lisäävät yhteiskunnalliset haasteet nuorten tavoittamattomuudesta ja erilaiset ilmiöt esimerkiksi ilkivalta, jota myös Akaassa on havaittu paljon kuluvan vuoden aikana. Liikkuvan yksikön avulla voidaan vastata ja reagoida nopeasti erilaisiin ilmiöihin.

Nuorten suosimat ajanviettopaikat voivat vaihtua melko nopeasti ja silloin liikkuvan yksikön avulla voidaan suunnata sinne, missä nuoret kulloinkin viettävät aikaansa. Liikkuvan nuorisotyön avulla kohdataan sellaisiakin nuoria, jotka eivät käy nuorisotiloilla tai osallistu muihin nuorisopalvelun toimintoihin. Saavutettavuus on erilaisten ryhmien ja yksilöiden tarpeiden huomioimista sekä tarjoaa osallistumisen mahdollisuuksia mahdollisimman monelle. Nuorisotyön saavutettavuus on yhdenvertaisuuden edistämistä. Saavutettavuus nuorisotyössä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että toiminta on maksutonta. Saavutettava palvelu on helposti lähestyttävää kaikille. (Kuntaliitto 2023.)

2.5 Wauton toimintajaksot Akaassa

Aseman Lasten Wauto- auto oli ensimmäisellä kokeilujaksolla Akaassa syksyllä 2022. Onnistuneen kokeilun jälkeen solmittiin yhteistyösopimus keväälle 2023 ja Wauto, eli Puuma liikkui Akaassa 10.5.2023- 15.7.2023. Kokeilun aikana kävi ilmi, että liikkuvan nuorisotyön mahdollisuuksia erilaisten toimintamuotojen toteuttamisessa ja kolmitaajamaisen kaupungin nuorisopalveluiden saavutettavuutta olisi ajankohtaista tutkia ja kehittää. Tarve tutkimukselliselle ke-

hittämistyölle oli ilmeinen ja liikkuvan nuorisotyön kehittäminen kiinnosti kumpaakin opinnäytetyön tekijää. Kehittävän harjoittelun puitteissa tämän opinnäytetyön toinen tekijä Elina oli Wautossa yhtenä toimintavastaavana ja piti päiväkirjaa toimintapäivistä sekä keräsi aineistoa Walkers kartoitus- ja palautekyselyiden muodossa nuorilta (Liite 1). Jokaisesta toimintakerrasta laadittiin raportti toimintakerran päätteeksi Wautossa olleiden ammattilaisten ja vapaaehtoisten aikuisten kanssa. Raporttiin kirjattiin toimintakerran aikana kohdattujen nuorten lukumäärä, keskustelujen aiheita, keskustelun sävy- ja tunnelma ja nuorten mielialoja. Raporttien loppukoonnista voidaan nähdä Akaassa nuoria puhuttaneet aiheet ja teemat. Raporttien avulla mahdollistetaan liikkuvan nuorisotyön näkyväksi tekeminen myös sellaisille, joille se ei ennestään ole tuttua ja voidaan vaikuttaa toiminnan kehittämiseen.

Wauto-jaksolla olivat mukana nuorisopalveluiden työntekijät ja seurakunnan työntekijöitä, jotka toimivat toimintavastaavina. Wautoa hyödynnettiin jakson aikana etsivän nuorisotyön toiminnassa ja Ohjaamopalveluiden toiminnassa. Yhteistyötä tehtiin Akaan seurakunnan kanssa ja toimintakerroilla oli mukana myös vapaaehtoisia. Normaalien toimintakertojen lisäksi Wauto osallistui Flooranpäivätapahtumaan, yläkoululle järjestettävään Dreamzoneen, Toijalan yhteiskoulun vanhempainiltaan, nuorisovaltuuston tapahtumaan, Akaan markkinoihin ja erilaisiin seurakunnan tapahtumiin.

Seurakuntayhteistyö on tärkeää, jotta nuoria voidaan kohdata monenlaisissa ympäristöissä. Kun Wautossa toimitaan yhteistyössä useiden nuorisotyön toimijoiden kanssa, vahvistetaan ajatusta meille kaikille yhteisistä nuorista. Walkers- toiminnassa on mukana vapaaehtoisia, jotka voivat vapaaehtoisena toimiessaan viestittää nuorille aidon kohtaamisen ja välittämisen tunteita. Vapaaehtoiset ovat Walkers- toiminnalle tärkeitä ja monesti mahdollistavat toimintaa, jos sitä ei omalla työvoimalla saada onnistumaan. (Tormulainen & Kauppinen 2022, 104–109.) Wautossa on mukana aina vähintään yksi toimintavastaava, joka on alan ammattilainen ja vastuussa toiminnasta.

Opinnäytetyö liikkuvasta nuorisotyöstä on tarpeellinen, jotta voidaan kartoittaa liikkuvan nuorisotyön käyttömahdollisuuksia moniammatillisessa yhteistyössä. Opinnäytetyössä on tarpeen selvittää liikkuvan yksikön saavutettavuutta, tavoittaako se nuoret kiinteitä tiloja tehokkaammin. Opinnäytetyössä selvitämme lisäksi nuorten kokemuksia Wautosta ja sitä kokevatko he liikkuvan nuorisotyön nuorille tarpeellisena palveluna. Wauton kokeilujaksojen myötä pääsimme testaamaan liikkuvaa yksikköä käytännössä ja saimme tärkeää tietoa liikkuvan yksikön tarpeellisuudesta Akaassa. Opinnäytetyömme ja kehittävän harjoittelun puitteissa pääsimme

toimintavastaavan roolissa keräämään nuorilta arvokasta tietoa kyselyiden muodossa sekä havainnoimaan liikkuvan nuorisotyön eli tässä tapauksessa Wauton toimintakertoja kentällä.

Wauton kokeilujaksoilta kootun Aseman Lapset ry:n raportin mukaan liikkuvan nuorisotyön kokeilut Akaassa olivat onnistuneita. Kohdattujen nuorten määrä jaksojen aikana oli yhteensä 5048 nuorta. Myös kokeilujaksoille asetetut kehittämistavoitteet kuten jalkautuvan työtteen kehittäminen ja moniammatillisen työn vahvistaminen voidaan katsoa saavutetuiksi. Raportissa todetaan myös, että liikkuva nuorisotyö tuo joustavuutta palveluiden tarjoamiseen. (Kantele 2023b.)

3 NUORISOTYÖN VIITEKEHYS

Nuorisotyön määritelmä ei ole mitenkään yksiselitteinen, yhtenäinen tai helposti hahmotettavissa. Sitä on vuosien mittaan määritelty erilaisin näkökulmin. Nuorisotyötä saadaan tuskin koskaan sopimaan mihinkään tietynlaiseen lokeroon, mutta joitakin spesifejä reunaehtoja sille on määriteltävissä. (Rauas 2019, 7–8.)

Nuorisotyötä on Suomessa tehty yli sata vuotta. Nuorisotyö on muuttunut ja kehittynyt ajan mukana mutta sen historiasta havaitaan, että esimerkiksi tarvetta jalkautuvalle nuorisotyölle on toisinaan ollut jo aiempinakin vuosikymmeninä Suomessa. (Nieminen 1995.) Halusimme tuoda nuorisotyön historiaa opinnäytetyön alkuun, jotta opinnäytetyön kokonaisuus on helpommin hahmotettavissa. Osa nuorisotyön murroksesta on jäljitettävissä sen historiaan. Kuten Tormulainen ja Kauppinen (2022,157) toteavat, nuorisotyö on käännekohdassa ja yhä enemmän ollaan menossa kohti aidosti nuorisolähtöistä työskentelymallia, jossa kohdataan nuoria siellä missä he aikaansa viettävät.

Kunnallinen nuorisotyö on yksi keskeisin nuorisopalveluiden tuottaja (Soanjärvi 2021,285). Yhä useampi kunta on päätenyt kokeilemaan ja toteuttamaan liikkuvaa nuorisotyötä työmuotona (Haverinen & Siivikko- Heikkinen 2021). Nuoria on tärkeää tavoittaa, myös niitä nuoria, jotka eivät käy nuorisotiloilla tai ole muuten nuorisopalvelujen piirissä (Malm 2018,40–41).

3.1 Nuorisotyön historiaa

Nuorisotyön alkamisaikaa ei pystytä täsmälleen ajoittamaan, mutta nuorisotyön juuret Suomessa johtavat noin 1800–1900- lukujen taitteeseen. Silloinen ajanjakso ja sen yhteiskunnallinen murros loivat tarpeen, lähtökohtia ja malleja syntyville nuorisoliikkeille. Suomessa tapahtui tuona aikana sosiaalisia, kulttuurisia ja taloudellisia muutoksia. Sääty-yhteiskunnan hajoaminen, teollistuminen, kaupungistuminen ja kansalaisyhteiskunnan synty olivat myös osaltaan vahvasti vaikuttamassa siihen, että nuorisotoiminta alkoi. Myös koulutuksen edistyminen, kansanvalistusliike ja esimerkit muista maista toivat suuntaviivoja nuorisoliikkeille. (Niemi 2008, 44.)

Poliittinen nuorisotoiminta on yhdistettävissä nuorisotyön syntyvaiheisiin. Myös kristillinen nuorisotyö ja nuorisoseurojen kasvatuksellinen toiminta löytyvät nuorisotyön alkulähteiltä. (Nieminen 1995.) Valistuksen aate oli merkittävänä vaikuttajana nuorisoliikkeiden syntyyn ja toimintamalleihin. (Niemi 2008,45.)

Vuonna 1888 perustettiin Suomeen Nuorten Miesten Kristillisiä Yhdistyksiä (NMKY) sekä Suomen Evankelis- luterilaisia Nuorukaisyhdistyksiä. Nuorten Naisten Kristillinen Yhdistys (NNKY) perustettiin Suomeen vuonna 1896. Nämä yhdistykset toteuttivat kristillistä nuorisotyötä ja toimintaan kuului esimerkiksi kuorolaulua, Raamatun lukua, erilaisia opinnollisia kursseja sekä eläinten suojelua. Myös siveellisyys- ja raittiustoimintaa harjoitettiin. Ensimmäiset partioryhmät järjestettiin Suomessa vuonna 1910. Partio toiminta on edelleen yksi merkittävä varhaisnuorisotyön ja nuorisotyön muoto. (Kallinen & Huttunen 2005, 296–297.)

Kristilliset yhdistykset tekivät nuorisotyötä koko 1900-luvun alkupuolen, mutta eivät tavoittaneet työläisväestön nuorisoa, sillä kristillisyyttä nähtiin tuona aikana (1917–1939) poliittisesti valkoisena eli oikeistolaisena. Seurakunta alkoi tehdä nuorisotyötä aikaisempaa laajemmin 1930-luvulla. Tämän ajan seurakunnan tekemää nuorisotyötä kuvaillaan vielä vakavaluonteiseksi, peräti ankaraksikin. Nuorten yhteiselle kokoontumiselle oli kuitenkin tarvetta ja se nähtiin seurakunnissa. (Kallinen ym. 2005, 298–300.)

Sodan jälkeisessä Suomessa nuorisotyölle tuli mahdollisuus tavoittaa kaikki kansanluokat. Vuonna 1949 käynnistettiin ensimmäiset nuorisohjaajien koulutukset Järvenpään Seurakuntaopistossa ja Lärkkulassa. Koulutuksen myötä nuorisotyö tuli ammattimaisemmaksi. Myös poika- ja tyttötyötä tehtiin jo tuolloin. 1950-luvulla aloitettiin leirimuotoiset rippikoulut, kun leirikeskuksia ja kesäkoteja alettiin rakentaa. Rippikouluihin tuli mukaan isostoiminta. (Kallinen ym. 2005, 301–303.) Rippikoulua on järjestetty nuorille 1500–1600-luvuilta asti aina tähän päivään saakka ja toimintaa on kehitetty ajan saatossa aikansa tarpeita vastaavaksi. Rippikoulusta onkin tullut nuorten vakiintunut aikuistumisriitti ja se on pisimpään toiminut nuorisotyön muoto. (Nieminen 1995, 23,411.) 1945 nuorisotyön koulutusta alettiin antaa myös Yhteiskunnallisessa korkeakoulussa, joka nykyisin tunnetaan Tampereen yliopistona. (Tampereen yliopisto 2023). Ensimmäiset nuorisokahvilat avattiin 1950-luvun lopulla ja nuorten uudenlainen, vapaamuotoinen oleskelu sai aluksi kritiikkiä ja vastustusta nuorisotyöntekijöiltä. (Nieminen 1995,326.)

1960-luvun nuoriso ja sen mukana nuorisotyö oli pääosin poliittisesti väritynyttä. Nuorisoyhdistyksiä perustettiin paljon. Yhdistyksiä rekisteröitiin yli 3400 kappaletta vuosina 1945–1964. Järjestötoiminta onkin nähty tuon ajan nuorisotyön keskipisteenä. Yhdistykset olivat muun muassa kommunistisia, maalaisliittolaisia tai nuorisoseuroja. Myös jengityötä alettiin tehdä kauduilla Suomessa 1960-luvun alussa. (Nieminen 1995, 259, 330.) Kristillistä nuorisotyötä muutti tuohon aikaan gospelmusiikin tulo Suomeen 1960-luvun alkupuolella (Kallinen ym.

2005, 304). Nuorisokulttuurin katsotaan syntyneen tänä vuosikymmenenä Suomeen. 1960- luvun puolivälissä nuorisotyöstä tuli täysin oma toimialansa, kun lastensuojelu ja nuorisonhuolto jäsenyivät selkeästi osaksi sosiaalihuoltoa. Nuorisonhuolto ja nuorisotyö erosivat toisistaan niin, että nuorisonhuolto oli korjaavaa yksilöohjausta- ja neuvontaa ja nuorisotyö ennaltaehkäisevää, sivistävää ja kehittävää ryhmiin keskittyvää työtä. Nuorisotyöllä ei kuitenkaan ollut vielä omaa lainsäädäntöä. (Nieminen 1995, 332,346.)

Näiden vuosikymmenten nuorisotyön merkittävänä hahmona ja vaikuttajana tunnettiin Guy von Weissenberg (1901–1984), joka edisti nuorisotyötä. Hän toimi myös nuorisotyöntekijöiden opettajana Yhteiskunnallisessa korkeakoulussa vuosina 1949–1969. Weissenbergillä oli edistysmielisiä ajatuksia muun muassa nuorisotutkimuksesta, jotka eivät silloin saaneet kannatusta. Esimerkiksi hänen näkemyksensä nuorisotutkimuksen monitieteellisestä lähestymistavasta toteutui vasta vuosikymmeniä myöhemmin. (Nieminen 2005, 216.) Suomessa kevät 1943 muistetaan nuorisokysymyksen keväänä. Elettiin Suomen ja Neuvostoliiton välisen jatkosodan aikaa asemasota vaiheessa. Kotirintamalla huoli nuorten rikollisuudesta ja levottomuudesta voimistui. Tuohon aikaan partio- ja setlementtimies von Weissenberg myönsi tämän ilmiön ja julkaisi Helsingin Sanomissa artikkelin ” Nuorisokysymyksemme- Ratkaisua vaativa kasvatuksellinen ja yhteiskunnallinen ongelma”. Von Weissenbergin näkemys oli, että nuoriso oli jätetty oman onnensa nojaan kasvamaan, eikä nuorisokysymystä ollut hoidettu. Samana vuonna 1943 tapahtui nuorisotyön suhteen positiivisia muutoksia: kunnallista nuorisotyötä lisättiin ja muitakin nuorisotyöllisiä asioita ajettiin eteenpäin eduskuntaan. (Nieminen & Honkatukia 2017, 35.)

Niemisen ja Honkatukian (2017) mukaan kunkin ajan nuorisokysymys nousee, kun nuoriin liittyviä asioita ja ilmiöitä nostetaan esiin ja tarkastellaan omana erityiskysymyksenään. Kun yhteiskunnalliseen ja julkiseen keskusteluun nostetaan esiin ajankohtaisia ja merkityksellisiä nuorison sidoksissa olevia ilmiöitä ja asioita, saa nuorisokysymys ajanmukaisen historiallisen ja yhteiskunnallisen muotonsa. Yhteiskunta voi myös vastata aikansa nuorisokysymykseen tekemällä yhteiskuntapoliittisia, hallinnollisia ja ammatillisia toimia, kuten nuorisokysymyksen kevät 1943 osoitti. (Nieminen & Honkatukia 2017,36.)

1970- luvulla kristillinen nuorisotyö koki merkittävän muutoksen, kun se aloitti erityisnuorisotyön. Erityisnuorisotyön tarkoituksena oli tavoittaa sellaisia nuoria, joita perinteinen nuorisotyö ei tavoittanut. Myös Palveluoperaatio Saapas sai alkunsa tuolloin. 1970- luvun puolessa välissä alkoi Saappaan paikkakuntaohjain kaduille jalkautuva toiminta eri puolella Suomea. (Kallinen ym. 2005, 304.) Nuorisopoliittikan asemaa vahvistettiin 1970- luvulla ja nuorisopoliittinen

toiminta oli aktiivista. Vuonna 1972 säädettiin kauan odotettu laki kuntien nuorisolautakunnista ja valtionavusta, jota kunnille alettiin antaa nuorisotyötä varten. 1970-luvun loppupuolella nuorisjärjestöihin tuli mukaan myös kansainvälinen yhteistoiminta. Kunnallinen nuorisotyö kehittyi tämän vuosikymmenen aikana ja kunnan omat nuorisotyöntekijät lisääntyivät. (Nieminen 1995, 360,364,367.)

1980-luvulla lisääntyivät nuorisotilat ja ne tavoittivat eri nuoria kuin nuorisjärjestöt. Yhteiskunnallisesti käytävä keskustelu nuorista painottui nyt myös huono-osaisiin nuoriin ja erityisnuorisotyötä tehtiin enemmän myös kunnissa. Erityisnuorisotyöllä oli yhteisprojekteja, joita toteutettiin useiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Myös nuorisotyöttömyyteen saatiin helpotusta, kun työpajoja- ja verstaiteja perustettiin. Työpajan toimintaperiaate oli lähes samanlainen kuin tänäkin päivänä: nuoria opastettiin työhaussa, ohjattiin heitä ammatinvalintakysymyksissä sekä annettiin töitä. Vuonna 1986 tuli voimaan uudistettu laki, joka yhdisti nuorisolautakuntalain ja nuorisjärjestöjen valtionapulain. Uusi laki toi parannuksia kuntien nuorisotyöhön lisäämällä valtionapua. (Nieminen 1995, 365–375, 381.)

1990-luvun lama vaikutti myös nuorisotyöhön. Nuorisotyön resursseja ja nuorisotyöntekijöitä vähennettiin. Lamakauden myötä nuorisotyö kohdistui pitkälti syrjäytymisen ehkäisyyn. Verkostointityöskentely lisääntyi nuorisotyössä resurssien kaventamisen vuoksi. Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys olivat lisääntyneet Suomessa ja tämä näkyi myös nuorisotyössä. (Kallinen ym. 2005, 307–309.) 1990-luvulla aloitti pääkaupunkiseudulla toimintansa Aseman Lapset ry, joka perustettiin vastaamaan Helsingin asematunneli-ilmiöön. Tuohon aikaan rautatieasemalla oli liikkeellä paljon nuorisoa. Vapaaehtoiset aikuiset lähtivät kohtaamaan asemalla aikaansa viettäviä nuoria. (Kantele 2023.)

2000-luvulla ja siitä eteenpäin nuorisotyö on kokenut kokonaisvaltaisen muutoksen. Tätä käsitellään alaluvussa Nuorisotyön murros.

3.2 Määritelmiä nuorisotyöstä

Nuorisolaki (1285/2016) määrittelee nuorisotyön olevan nuorten kasvua, yhteiskunnallista osallisuutta ja itsenäistymistä tukevaa työtä. Nuorisotyössä keskeisesti vaikuttavia lakeja on nuorisolain lisäksi lastensuojelulaki. Myös kuntalaki, valtionavustuslaki ja laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta ovat keskeisiä nuorisotyön rahoitukseen liittyen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2023a.)

Nuorisotyöhön kuuluu kuntien tekemä nuorisotyö, joka sisältää nuorisopolitiikan, nuorisoalan järjestöt, työpajat ja etsivän nuorisotyön, nuorisoalan osaamiskeskukset sekä nuorisokeskukset, joissa järjestetään nuorille muun muassa leirejä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2023b.) Nuorisotyötä on myös nuorisotutkimus, josta saadaan monitieteistä tutkimustietoa suoraan nuorisotyön kentälle ja siellä työskenteleville. Nuorisotutkimus tuottaa tietoa myös nuorten parissa tehtävään hallinnolliseen ja poliittiseen työhön. (Nuorisotutkimusseura ry 2023.)

Nuorisotyötä ohjaa nuorisotyön eettinen ohjeistus (Rauas 2019). Nuorisotyöntekijät joutuvat käymään jatkuvasti ammattieettistä pohdintaa, sillä nuorisotyössä tulee eteen eettisiä jännitteitä ja pulmia, jotka nuorisotyöntekijän on ratkaistava. (Banks 1999, 3.)

Formaali kasvatusta (formal education) on muodollista eli virallista kasvatusta ja oppimista, joka tapahtuu peruskouluissa, toisella asteella ja korkeakouluissa. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2023). Sillä tarkoitetaan kasvatustajärjestelmää, joka on hierarkkisesti rakentunutta ja kronologisesti asteittain etenevää. Non-formaali kasvatusta taas pitää sisällään kaiken muun koulujärjestelmän ulkopuolella tapahtuvan kasvatuksellisen toiminnan. Vapaa sivistystyö on non-formaalista kasvatusta. (Tuomisto 1991.) Non-formaaliin kasvatukseen ja oppimiseen sisältyy muun muassa nuorille suunnattu koulutus ja toiminta, joka kehittää erilaisia valmiuksia ja taitoja (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2023). Non-formaali kasvatusta on vahvasti nuorisotyön toimintakenttää.

Nuorisotyö rajataan formaalin kasvatuksen ulkopuoliseksi toiminnaksi asettaen työlle kuitenkin samoja edellytyksiä kuin formaalille kasvatukselle. Nuorisotyöltä odotetaan, että se kasvatusta nuorista heidän vapaa-ajallaan alati muuttuviin haasteisiin sopeutuviksi ja vastaaviksi yhteiskunnan jäseniksi. Nuorisotyölle kasvatuksellisenä toimijana asetetaan tulostavoitteita, laatuksellisia ja strategisia painopistealueita. Nuorisotyön tuloksellisuutta pyritään myös mittaamaan erilaisin mittarein. Tämä on aiheuttanut nuorisotyöntekijöiden keskuudessa ahdistusta ja hämmennystä siitä, että merkityksellistä työssä ei enää olekaan nuoren kohtaaminen vaan se, kuinka monta nuorta kohdataan. (Soanjärvi 2011, 12–13.)

Nuorisotutkija Tomi Kiilakoski (2021) on todennut, että nuorisotyön voi erottaa muista vapaa-ajan palveluista se, että nuorisotyössä nuori ei ole vain asiakas vaan nuoreen luodaan nuorisotyössä kohtaamisen kautta erityinen ammatillinen suhde. Voidaan siis todeta, että kohtaamisella luodaan rajapintaa nuorisotyön ja muiden nuorille järjestettävien vapaa-ajan toimintojen välille. Tämä ei tarkoita, että toisen ihmisen kohtaaminen olisi nuorisotyön yksinoikeus vaan juuri sitä

ammattillista suhteen luomista nuoreen, joka on nuorisotyölle ominaista. (Kiilakoski 2021.) Kylmäkoski (2017) kirjoittaa artikkelissaan, että kohtaaminen nuorisotyössä ei tarkoita vain tervehtimistä vaan kohtaamisen sisältyy aina nuoren hyväksyminen omana itsenään ja kontaktinotto. (Kylmäkoski 2017, 127.)

Nuorisotyön arvopohjassa on havaittavissa yhteys humanistiseen ihmiskäsitykseen, jonka mukaan jokainen ihminen on arvokas ja merkityksellinen. Nuorisotyö on luonteeltaan aina nuorisolähtöistä: huomioon otetaan aina nuoren tarpeet, tavoitteet ja toiveet. Nuorisotyö ei myöskään velvoita nuoria osallistumaan tai sitoutumaan, vaan toiminta on nuorelle vapaaehtoista. Nuorisotyö on nuoren kehitystä ja kasvua tukevaa ja nuoren kannustamiseen keskittyvää. Nuorisotyössä nuori itse on subjekti eli tekijä. (Soanjärvi 2021, 289).

Nuoret eivät ole koskaan samanlaisia, heitä ei voi kohdata yhtenäisenä joukkona. Nuorten kokemukset ja elämänvalinnat ovat erilaisia. Siksi nuorisotyöntekijän tulee tuntea nuorten maailma ja osata toimia erilaisissa ympäristöissä. (Lundblom & Eskelinen 2017.)

Nuorisotyön ytimessä tulee olla nuori. Nuorisotyössä nuorta ei arvoteta tämän yksilöllisten aikaansaannosten, saavutusten tai taitojen perusteella vaan nuori itsessään on arvokas ajatuksiin, tunteisiin ja ominaisuuksiin. Nuorisotyö toimii vastavoimana yhteiskuntamme ominaisuuksille, jotka luokittelevat ja tuomitsevat nuoria ihmisiä tai näkevät heissä vain yhden ominaisuuden ja arvostelevat nuorten elämää kuitenkin toimimatta mitenkään asioiden ratkaisemiseksi. (Rauas 2019,18.) Nuorisotyö on pitkäjänteistä toimintaa, jonka vaikuttavuus ja vaikutukset eivät ole välttämättä todennettavissa tai mitattavissa heti vaan näkyvät vasta vuosien päästä. Tärkeintä nuorisotyössä on kohdata nuori tässä ja nyt ja olla nuorisotyöntekijänä läsnä oleva ja kuunteleva aikuinen.

Nuorisotutkimusverkoston tutkija Juha Niemisen (2008) mukaan nuorisotyön yleisluonteinen tehtävä on sosialisatio eli nuorten kiinnittäminen yhteiskunnan, kulttuurin ja lähiyhteisönsä jäseniksi. Tällä voidaan ajatella tarkoittavan ympäröivässä kulttuurissamme sekä yhteiskunnassamme hyväksi havaittujen arvojen, roolien, toimintamallien ja käyttäytymistapojen siirtymistä tulevalle sukupolvelle. Sosialisatiolla ei kuitenkaan tarkoiteta vain jo olemassa olevien perinteiden siirtämistä nuorille vaan se merkitsee myös sellaisen tiedon, taidon, toimintamallien ja arvojen siirtämistä, joka antaa nuorille mahdollisuuksia kehittää sekä uudistaa yhteiskuntaa ja yhteisöjä. (Nieminen 2008, 23.)

Jyväskylän kaupungin nuorisopäällikkö ja väitöskirjan ammatillisesta nuorisotyöstä tehnyt Katarina Soanjärvi (2021) on todennut, että nuorisotyö nähdään usein villinä kenttänä ja keskustelua käydään aika ajoin siitä mitä nuorisotyö pohjimmiltaan on. Soanjärven mukaan nuorisotyön on kuitenkin myös säilytettävä tietynlainen villi luonteensa, jotta se voi olla nuorisotyötä. (Soanjärvi 2021, 291.)

Nuorisotyö ei kuitenkaan ole päämäärätöntä hengailua ja pistemäisiä, yksittäisiä kohtaamisia nuorten kanssa vaan tavoitteellista, usein myös pitkäkestoista ja prosessinomaista työskentelyä nuorten kanssa, joita kohdataan monesti usean vuoden ajan. Näin ollen voidaan puhua nuorten sosiaalisesta vahvistamisesta sekä nuorisotyöntekijästä nuoren rinnalla kulkijana nuoren kohdatessa erilaisia elämäntilanteita ja tunteita. Nuorisotyö ei myöskään rajoitu vain yksittäisen nuoren kohtaamiseen, vaan nuorisotyön tehtävänä on myös tukea ja auttaa nuorta tämän ryhmäsuhteissa ja niissä kasvamisessa. (Kiilakoski 2015, 20–23.)

3.3 Kunnallinen nuorisotyö

Nuorisotyön järjestäminen kuuluu kuntien lakisääteisiin tehtäviin ja on tärkeä osa kuntien peruspalveluja. Kunta- ja nuorisolaki luovat perustan kunnalliselle nuorisotyölle. (Kalliomaa & Ahonen- Walker 2019, 11, 36.) Kunnallinen nuorisotyö on ammatillisen nuorisotyön keskeisin toimija Suomessa, sillä se työllistää suuren joukon nuorisotyöntekijöitä (Soanjärvi 2021, 285). Kunnallisen nuorisotyön erilaisissa tehtävissä toimii yhteensä noin 3000–3100 henkilöä (Allianssi 2023).

Kunnat ovat erilaisia ja saavat vapauden järjestää nuorisotyötä omilla tavoillaan. Nuorisolain mukaan kunnan tulee järjestää edellytyksiä nuorisotyölle sekä nuorten omaehtoiselle toiminnalle. Tämä tarkoittaa, että kunnan tulee mahdollistaa nuorisotyön tekemiseen- ja toimintaan tiloja sekä tukea nuorten kansalaistoimintaa. (Nuorisolaki 1285/2016, 8§.)

Kunnissa nuorisotyöstä vastaavat tänä päivänä pääosin sivistyslautakunnat, hyvinvointilautakunnat tai jokin muu lautakunta. Aikaisemmin nuorisotyön asioista kunnissa ovat vastanneet nuoriso- ja vapaa-aikalautakunnat tai liikunta- ja nuorisolautakunnat mutta nämä lautakunnat ovat 2010- luvulla poistuneet lähes koko maasta. (Kalliomaa & Ahonen- Walker 2019, 13.) Kehittämistyömme tilaajalla Akaan kaupungilla nuorisotyöllisistä asioista vastaa hyvinvointi-

ja vapaa-aikalautakunta. Kunnallisessa nuorisotyössä resurssit muodostuvat rahoituksesta, ammattitaitoisista työntekijöistä sekä nuorisotyön toiminnassa käytettävistä tiloista tai liikkuvan nuorisotyön mahdollistavista välineistä. (Kalliomaa & Ahonen- Walker 2019,18.)

Kuntien nuorisotyöhön saama valtionrahoitus muodostuu kunnassa asukkaana olevien nuorten määrään pohjautuvasta valtionosuudesta sekä lisäksi erikseen haettavista nuorisotyön- ja politiikan avustuksista, joita kunnat voivat niin tahtoeensa hakea. Erikseen avustettavaa toimintaa ovat esim. nuorten työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö, lasten ja nuorten paikallinen harrastustoiminta ja toiminnan kehittäminen. (Kalliomaa & Ahonen- Walker 2019, 19.)

Kunnan sisällä nuorisotyö toimii pääsääntöisesti eniten yhteistyössä opetustoimen, liikunta-, kulttuuri- ja työllisyyspalveluiden, sosiaalitoimen sekä muiden lasten- ja nuorten palveluja järjestävien toimijoiden kanssa. Kunnalliseen nuorisotyöhön kuuluu myös lakiin perustuva velvoite tehdä viranomaisverkostoyhteistyötä nuorten kasvu- ja elinolosuhteiden parantamiseksi ja kehittämiseksi. Tähän kuuluu nuorisotoimen yhteistyö esimerkiksi paikallisen poliisiviranomaisten kanssa. Lisäksi nuorisolaki (1285/2016) velvoittaa, että kunnissa toimii monialainen ohjaus- ja palveluverkosto tai muunlainen vastaava yhteistoimintaryhmä, jonka tehtävänä on suunnitella monialaista yhteistyötä ja kehittää suunnitelmien toimeenpanoa. (Kalliomaa & Ahonen- Walker 2019, 29.)

Suomessa on kuitenkin vielä olemassa kuntia, joissa ei ole nuorisotyöntekijöitä. Nuorisotyön asiantuntijoiden verkostotapaamisissa onkin pidempään ollut puhetta siitä, että nuorisotyö pitäisi mitoitaa ja kirjata lainsäädäntöön hoitajamitoituksen tavoin. Tietyille nuorisomäärälle olisi tietty määrä nuorisotyöntekijöitä. Näin turvattaisiin nuorisotyön resurssit kunnissa. Tällä hetkellä asia on vielä toiveen asteella, mutta sitä kohti ollaan kulkemassa. (Lahtinen 2021, 184.)

Nuorisotyön ammattieettiset ohjeet vuonna 2019 päivittänyt Minna Rauas on sitä mieltä, että nuorisotyön tulisi olla lähipalvelu, johon jokainen nuori voisi osallistua riippumatta hänen asuinpaikastaan. Tällä Rauas tarkoittaa, että vaikka nuori asuisi pienessä tai isossa kunnassa niin kunnallisen nuorisotyön tulisi olla läsnä ja saatavilla, siitä huolimatta, että lähipalvelun fyysinen etäisyys kasvaisikin esimerkiksi haja- asutusalueilla asuvilla nuorilla. (Rauas 2015, 87.)

Meillä on jo olemassa tutkimustietoa siitä, miten nuorten hyvinvoinnin tukeminen maksaa itsensä takaisin (Haukipuro, Koskenvuo, Nevalainen & Pösö 2019). Nykyisessä nuorisolaissa on

kuitenkin tulkinnanvaraisuutta siitä, miten kuntien tulisi kohdentaa valtion myöntämää rahoitusta nuorisotyölle. Kaikissa kunnissa valtion nuorisotyöhön myöntämä rahoitus ei nyt päädy kohdennetusti nuorisotyöhön. Tämän vuoksi nuorisolakiin tulisi selkeämmin kirjata kohta valtionrahoituksen suuntaamisesta nuorisotyöhön. Näin nuorten hyvinvoinnin tukeminen voitaisiin turvata kunnissa. (Ammattiliitto Jyty 2023.)

3.4 Nuorisotyön murros

Nuorisotyön muodot ovat moninaistuneet 2000- luvun jälkeen kaikilla sektoreilla (Allianssi 2023). Työmuodot tulevat varmasti vielä tulevaisuudessakin muuttumaan. Tekoäly, virtuaalitodellisuus ja muu uudenlainen teknologia tulevat todennäköisesti jollain tapaa lähitulevaisuudessa nykyistä enemmän osaksi nuorisotyötä. (Verke 2019, 10.)

Internet yleistyi 1990- luvun lopulla ja nuorisotyö monimuotoistui sen mukana vähitellen. Nuorten internetin käytön myötä syntyi täysin uudenlaisia nuorisokulttuureja. (Verke 2019, 23.) 2000- luvulla syntyneet nuoret ovat kasvaneet tietokoneiden kanssa ja digitaalisuus on heille luontevaa ja jokapäiväistä.

2010- luvulla nuorten verkkokäyttäytyminen muuttui, kun digitalisaatio kehittyi: älypuhelimet tulivat ja monikansallinen Facebook teki tuloaan. Kunnallista nuorisotyötä tehtiin monen vuoden ajan Facebookissa. Digitaalisuus tuli myös nuorisotiloille yhä enenevässä määrin pelien ja pelikasvatuksen muodossa. Digitaalisuus tuli osaksi kaikkea nuorisotyötä. (Verke 2023, 24.) Nyt 2020- luvulla digitaalisuus on täysin arkinen osa nuorisotyötä. Koronapandemian aikana vuosina 2020–2022 koko suomalainen yhteiskunta otti ison digiloikan ja nuorisotyö sen mukana. Varsinkin pandemian alun poikkeusolojen aikana tapahtui nopea siirtymä digitaaliseen nuorisotyöhön, kun nuorisotyön työskentelymuodoiksi jäivät digitaalinen- ja jalkautuva nuorisotyö. Nuorisotilat suljettiin koronapandemian aikana pitkiksikin ajanjaksoiksi. (Laine, Kauppinen & Malm 2023.)

Viimeistään korona-aika ajoi nuorisotyön lopulliseen muutokseen. Nuorisotyön murros on kuitenkin ollut havaittavissa selkeästi jo aiemmin ja tarve muutokseen on ollut olemassa. Mitä nuorisotyön murros sitten on? Jyväskylän kaupungin nuorisotyön koordinaattori Pauliina Lahtinen (2021) kuvailee murroksen olevan yhteiskunnan murrosta, työelämän murrosta, poikkeuksellisia aikoja, nuoruuden ja nuorien muutosta sekä yleisesti käytävää pohdintaa siitä, miten nuorten muuttuviin tarpeisiin voitaisiin vastata nuorisotyöllä. (Lahtinen 2021, 183–184.)

Digitaalinen nuorisotyö on tänä päivänä vahvasti osa liikkuvaa- ja jalkautuvaa nuorisotyötä. Nuorisotyöntekijät ilmoittavat sosiaalisessa mediassa eli somessa, että ovat liikkeellä ja kysyvät mihin nuoret haluaisivat liikkuvan nuorisotyön tulevan. Nuoret kutsuvat liikkuvaa- ja jalkautuvaa nuorisotyötä paikkoihin, joissa viettävät aikaansa. Sijaintiedot näkyvät silloin kun ne on asetettu julkisiksi Snapchatissa ja tätä palvelua nuoret käyttävätkin ahkerasti katsoessaan kaveridensa tai liikkuvan nuorisotyön sijainnin. Sosiaalisissa medioissa, kuten Instagram ja Snapchat, nuorisotyö tiedottaa toiminnastaan ja tekee erilaisia nuorten hyvinvointia tukevia sisältöjä. Sosiaalisen median kautta nuoret saavat myös helposti yhteyden nuorisotyöhön.

Maahanmuuttajia tuli Suomeen aikaisempaa enemmän vuonna 2015 ja myös tämä on tuonut nuorisotyöhön lisää monikulttuurisuutta ja siihen kohdistuvia tarpeita (Sisäministeriö 2023). Nuorisotyöllä on oma paikkansa maahanmuuttajanuorten kotoutumisprosessissa. Vaikka maahanmuuttajien kanssa tehdään erityisnuorisotyötä niin maahanmuuttajanuoria on myös perustason nuorisotyön piirissä.

Tämän ajan haasteita nuorten keskuudessa ovat muun muassa päihteet, kiusaaminen ja väkivalta, rasismi ja sosiaalisen median negatiiviset ilmiöt. Myös yhä nuoremmat ovat alkaneet päihteiden käytön lisäksi myydä päihteitä ja nikotiinituotteita niiden saatavuuden helpottumisen myötä. Roadman- kulttuuri lieve- ilmiöineen on rantautunut Suomeen ja on täälläkin tunnistettu tämän ajan nuorisokulttuuriseksi liikehännäksi. (Malm, Åberg, Gröhn & Wadunombi 2023, 235–261.) Nämä ilmiöt ovat haastaneet nuorisotyötä kehittymään ja muuntautumaan osittain uusienkin haasteiden edessä.

Nuorten tavoittamattomuus on tässä ajassa ongelma yhteiskunnassamme. Tähän haetaan aktiivisesti ratkaisuja myös poliittisin keinoin. Nuorten tavoittamattomuuden ehkäisemiseksi on määritelty keinoja nuorisolakiin (Nuorisolaki 1285/ 2016). Näihin talkoisiin nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi tarvitaan mukaan koko nuorisotyön kenttä ja lisäksi kaikki nuorisoryhmien kanssa työskentelevät ammattilaiset ja aikuiset.

Nuorisotyö muuttuu ja hakee uusia toteuttamismuotoja. Kokeilemalla erilaisia toimintamalleja saadaan tietoa ja yleistä näkymää siitä voisiko näille toimintamalleille olla tarvetta tulevaisuudessa. Liikkuva nuorisotyö voidaan nähdä mahdollisuutena monikenttäisen yhteistyön ja verkostotyöskentelyn vahvistumisessa ja lisääntymisessä. Nuorisotyö muuttuu ja uudistuu. Tämä edellyttää, että entisestä totutusta työskentelystä siirrytään myös aikaisemmista poikkeaviin

ympäristöihin ja tehdään yhteistyötä eri alojen ammattilaisten kanssa. (Tormulainen & Kauppinen 2022, 149.)

Nuorisotyö on tärkeä osa nuorten kanssa tehtävässä hyvinvointityössä. Nuorisotyön seinättömyys on lisääntynyt. Sitä tehdään yhteistyössä erilaisten toimijoiden kanssa. Kun nuoren arki on sujuvaa ja palvelut saavutettavia niin nuorten syrjäytyminen vähenee, (Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2020–2023, 6, 34.)

3.5 Liikkuva ja jalkautuva nuorisotyö

Liikkuvan nuorisotyön käsitettä määrittäessä huomataan, että se on melko sumea. Kallio (2019) määrittelee termin nuorisotilattomaksi nuorisotilatyöksi, koska sitä tehdään samoilla tavoitteilla, periaatteilla ja menetelmillä. Siihen voi liittyä myös pop-up- toimintaa. (Kallio 2019,21.) Träskelin (2015, 9) määrittelee liikkuvan nuorisotyön autolla tehtäväksi nuorisotyöksi.

Tässä kehittämistyössä liikkuvalla nuorisotyöllä tarkoitetaan autolla tehtävää nuorisotyötä. Wautolla tapahtuvassa liikkuvassa työssä pääpaino on kohtaamisessa ja vuorovaikutuksessa nuorten kanssa, ei niinkään nuorten aktivoinnissa. Kallio (2019) kirjoittaa, että liikkuva nuorisotyö perustuu kiinteiden tilojen sijaan monialaiseen yhteistyöhön ja alueiden yhteiskäyttöön. Nuorille luodaan mahdollisuus viettää aikaa hyväksytysti siellä, missä he kokoontuisivat muutenkin. (Kallio 2019,22.)

Lait on säädetty kaikkien kansalaisten suojelun turvaamiseksi. Lapsia ja nuoria suojaavat monenlaiset lait. Ne antavat jalkautuvassa työssä mahdollisuudet turvata lasten ja nuorten kehitystä sekä mahdollistavat puuttumiseen ongelmatilanteissa. Ammatillinen vastuu velvoittaa puuttumiseen ja nuoren ohjaamiseen oikeanlaisen avun piirin, jos lapsen turvallisuus on vaarassa tai uhattuna. Jalkautuvan nuorisotyön arvoihin kuuluu ihmisoikeuksien kunnioitus. Perustuslain mukaan lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti ja heidän on saatava vaikuttaa itseään koskeviin asioihin, lapsen kehitystaso huomioiden. Ihmisoikeussopimuksia täydentää perustuslaki. Nuorisolaki ohjaa jalkautuvan nuorisotyön ohella kaikkea muutakin nuorisotyötä. Lastensuojelulaissa turvataan lapsen oikeuksia turvalliseen kasvuympäristöön ja tasapainoiseen kehitykseen sekä lapsen erityiseen suojeluun. Lasten tarpeet huomioidaan lasten oikeuksien sopimuksessa. Kyseessä on ihmisoikeussopimus, jossa lapsilla tarkoitetaan iältään alle 18- vuotiaita. Lapsen edun ensisijaisuus on lapsen oikeuksien sopimuksen kolmas artikla, sen mukaisesti lapsia kos-

kevassa päätöksenteossa on otettava huomioon ensisijaisesti lapsen etu. Sosiaalihuoltolain mukaisesti edistetään hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta, edistetään osallisuutta ja vähennetään eriarvoisuutta. Lastensuojeluun ollaan yhteydessä aina, kun ammattilaisella herää huoli nuoresta tai nuoren kehityksen vaarantumisesta. (Papunen 2020, 38.)

Karla Malm (2018) kertoo nuorisotyö raiteilla hankkeen kolmitasoisesta kolmiomallista, jonka alimmalla tasolla on arkiset kohtaamiset. Arkiset kohtaamiset tarkoittavat tutustumista, läsnäoloa, yhdessä vitsailua, luottamuksen rakentamista ja nuorisotiloista-, tai palveluista kertomista ja siinä ohessa, vaikka karkkien tai kondomien jakamista. Seuraavalla tasolla on kohdennettu ennaltaehkäisy, joka tarkoittaa erilaisia keskusteluja nuorten kanssa, merkitsevää katsetta ja käytöstavoista muistuttamista. Tällöin reagoidaan jo olemassa oleviin tai havaittuihin ongelmiin. Kolmion kärjessä ylimpänä on puuttuminen. Silloin ollaan jo konfliktien äärellä ja tehdään lastensuojeluilmoitus, kutsutaan poliisi tai tehdään jälkiselvittelyjä. Usein puuttumisen tasolla joudutaan turvautumaan muihin toimijoihin. Arkisissa kohtaamisissa luodaan nuorisotyön perustaa ja rakennetaan luottamusta nuorten kanssa. Tämä vuoksi arkisten kohtaamisten merkitystä ei tulekaan vähätellä. (Malm 2018, 40–41.)

Liikkuva nuorisotyö on ehkäisevää nuorisotyötä, jota tehdään yksilö- ja ryhmämuotoisena. Liikkuva nuorisotyö on yksi kunnissa tehtävän nuorisotyön muoto, joka tarjoaa yhdenvertaista palvelua kaikille nuorille. Vaikka nuori ei tarvitse nuorisotyötä, siihen on kuitenkin oltava kaikilla mahdollisuus. Liikkuvalla nuorisotilalla voidaan rakentaa tiloja sinne, missä niitä ei ole ja vahvistaa nuorten yhteisöllisyyttä. Liikkuvan nuorisotyön taustalla voi olla huoli nuorista tietyllä asuinalueella tai nuorisotyön vieminen paikkaan, jossa sitä ei muuten olisi (Tormulainen & Kauppinen 2022, 47, 142.)

Ehkäisevän työn ydin on vahvassa tietoperustassa, suunnitelmallisuudessa ja arvostavassa ja aidossa kohtaamisessa. Ehkäisevässä työssä käytetään nuorten osallisuuteen ja vuorovaikutukseen perustuvia menetelmiä. Kasvattajan roolin ottaminen ja kasvattajan identiteetin reflektointi ovat ehkäisevää työtä tekeväälle avainasemassa. Ehkäisevä työ sisältää myös työskentelyn jatkuvaa arviointia ja kehittämistä. Työskentely vaatii myös hyviä dialogisia keskustelutaitoja sekä herkkyyttä kuulla nuoria ja taitoa huomata nuorten esiin nostamat, heille merkitykselliset asiat ja aiheet. (Vuohelainen & Tapio 2017, 283.)

Arvostava kohtaaminen on liikkuvan työn lähtökohta. Toisen ihmisen arvostava kohtaaminen on kunnioittavaa, kuuntelevaa ja toisen ihmisen hyväksyvää läsnäoloa. Autenttinen kohtaaminen sisältää aina myös toisen ihmisen hyväksymisen sellaisenaan. Syntyneessä yhteydessä on näin tilaa persoonalliselle erilaisuudelle. (Mattila 2007, 14.) Nuoren kokemus kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta voi olla jo yksittäisenä kokemuksena merkityksellinen. Toisinaan saamme kuulla tai lukea tarinoita, joissa kerrotaan jonkin tietyn kohtaamisen tai yksittäisten sanojen olleen hänen elämässään käännteentekevä taite ja vaikuttanut elämän suuntaan perustavanlaatuisesti. Kohtaamista ei voi oppia kirjasta lukemalla, eikä sitä voi pakottaa. (Mattila 2007, 33.) Kohtaamisen merkitystä, ja sitä miten kohdataan, ei voida aliarvioida nuorisotyössä. Kohdattuksi tulemisen vastakohtana voidaan ajatella olevan toisen ihmisen sivuuttaminen ja kuulematta jättäminen.

Nuorisotutkimusverkoston tutkija Tomi Kiilakoski (2021) on todennut, että kohtaamisella nuorisotyössä luodaan nuoreen erityinen ammatillinen suhde. Hänen mukaansa kohtaamisessa yhdistyy seuraavat elementit: nuorisotyöntekijä osoittaa välittävänsä nuoresta ja nuori voi tuntea, että nuorisotyöntekijä on kiinnostunut hänen persoonastaan, ominaisuuksistaan ja yleisesti siitä, miten nuori tänään voi. Näiden lisäksi on tärkeää, että nuori tulee nähdyksi yksilönä, jolla on positiivista annettavaa yhteisölleen. (Kiilakoski 2021.)

Liikkuva nuorisotyö on kiinteitä tiloja helpommin lähestyttävää, koska kyseessä on matalan kynnyksen toiminta. Liikkuva yksikkö menee sinne missä nuoret viettävät aikaansa. Nuoret voivat kutsua yksikön paikalle tai nuorten suosimat paikat voidaan vähitellen tunnistaa. Näin ollen voidaan ajatella, että liikkuva nuorisotyö on nuorille helpommin saavutettavissa, vaikka sekään ei tavoita kaikkia nuoria. (Tormulainen & Kauppinen 2022, 157.)

Kaduilla työskentely on vaativa työmuoto ja oman ammatti-identiteetin tulisi olla työntekijällä vahva ja nuorisotyöstä tulisi olla aiempaa kokemusta (Kylmäkoski 2017, 127). Liikkuvassa ja jalkautuvassa nuorisotyössä nuoren arvostava kohtaaminen mutta samalla ammatilliseen oikeutukseen luottaminen on keskiössä, etenkin, jos nuori ei itse tilanteessa näe omaa parastaan (Riiheläinen, Ylimys & Juntunen 2017, 93). Nuorisotyön keskiössä on nuoruuden ymmärtäminen ja kunnioittaminen (Tormulainen & Kauppinen 2022, 142). Jotta nuori voidaan tarvittaessa ohjata oikean palveluverkoston piiriin, on tärkeää, että nuorisotyöntekijä tuntee hyvin yhteiskunnan palveluverkoston. Ammatillisuus on säilytettävä haastavissakin tilanteissa, eikä nuorisotyöntekijä saa koskaan olla liian kaverillinen nuoren kanssa. (Riiheläinen, Ylimys & Juntunen 2017, 93.)

Artikkelissaan Luoto (2017) toteaa, että jalkautuen kohdataan nuoria paikoissa, joissa he viettävät aikaansa. Tällä tavoin pysytään perillä siitä mitä nuorten keskuudessa ja nuorten suosimissa paikoissa tapahtuu. Jalkautuvassa työssä kohdataan kivoja, hyviä ja tärkeitä nuoria. Jos elämän perusasiat ovat kunnossa, nuoria on kiva kohdata ja tarjota luotettavia aikuiskontakteja. Jos nuorella on huolia, hänet on hyvä kohdata ja miettiä nuoren kanssa tämän elämää yhdessä. Jos nuoren elämässä on vakavia huolenaiheita, hänet on tärkeää kohdata. Yhdessä nuoren kanssa voidaan rakentaa polkua eteenpäin ja etsiä oikeat ihmiset palvelusektoreilta auttamaan ja kantamaan vastuuta. (Luoto 2017, 107–112.)

Kun liikkuvassa nuorisotyössä käytetään siihen tarkoitettua omaa autoa, työntekijät liikkuvassa yksikössä voivat vaihdella ja silti samankaltainen luottamus säilyy. Nuorisotyölle osoitetulla omalla autolla on merkityssä verrattuna esimerkiksi työntekijöiden liikkumiseen omilla autoillaan. Hyvin tunnistettu auto on ammatillisesti edustava ja luo uskottavuutta. Senkin jälkeen, kun auto on tullut nuorille tutuksi, sen käyttöä on hyvä rajata tarkoituksenmukaisesti, jotta sen merkitys kohtaamispaikkana ja nuorten omana toimintaympäristönä säilyy. (Tormulainen & Kaupinen 2022, 55.)

3.6 Aiemmat tutkimukset liikkuvasta nuorisotyöstä

Humanistisen ammattikorkeakoulun ylemmän AMK:n opinnäytetyössä Träskelin (2015) tutki Nuokkaribiiliä, joka on uudenlainen liikkuva nuorisotilapalvelu. Pilotointijakson tarkoituksena oli testata toimintamalleja tapahtumatuotannossa ja avoimen nuorisotyön parissa liikkuvan nuorisotilapalvelun avulla. Työn tilaajana toimi Turun kaupunki. Avoimen nuorisotyön kentän lisäksi opinnäytetyössä sivuttiin liikkuvan nuorisotyön mahdollisuuksia muillakin osa-alueilla nuorisotyössä. Lisäksi testattiin Nuokkaribiilin hyödyntämistä laaja-alaisemmin esimerkiksi tapahtumatuotannossa. Opinnäytetyön aikana kerätystä materiaalista selviää, että Nuokkaribiilin kaltainen palvelu on erittäin toivottu ja sitä voidaan hyödyntää nuorisopalveluiden asiakkaiden, oppilaitosyhteistyön ja erilaisten tapahtumajärjestäjien taholta. (Träskelin 2015.)

Kallio (2019) tutki Seinäjoen ammattikorkeakoulun ylemmän AMK:n työssään liikkuvan nuorisotyön muotojen kehittämistä Sastamalassa, joka on usean kuntaliitoksen kaupunki. Tavoitteena oli kartoittaa liikkuvan nuorisotyön toteutuksessa vaadittavia resursseja ja sen tarpeita. Sastamalaan kehitetty malli koostuu erityisnuorisotyön, kadulla tehtävän nuorisotyön ja avoi-

men nuorisotyön yhdistelmästä. Työmuotojen tehokkaalla yhdistämisellä voidaan vahvistaa sosiaalisesti ja lisätä sosiaalista pääomaa. Opinnäytetyön tuloksena todettiin, että liikkuva nuorisotyö on tarpeellinen lisä Sastamalassa. (Kallio 2019.)

Liikkuvasta nuorisotyöstä on tehty myös alemman korkeakoulututkinnon opinnäytetöitä. Aseman Lapset ry:n tilaamassa Karhun (2017) opinnäytetyössä tuotettiin tietoa liikkuvan nuorisotyön vaatimuksista ja mahdollisuuksista ja siitä, miksi se on työmuotona hyödyllinen. Opinnäytetyössä keskityttiin työntekijöiden kokemuksiin liikkuvasta nuorisotyöstä. Tuloksissa todetaan, että liikkuvalla nuorisotyöllä pystytään vastaamaan nuorisotyön ajankohtaisiin haasteisiin. Karhu toteaa, että kehittämistyötä olisi hyvä jatkaa tutkimalla nuorten ajatuksia liikkuvasta nuorisotyöstä. (Karhu 2017.)

Kajaanin ammattikorkeakoulun sairaanhoitajaopiskelijat Haverinen & Siivikko- Heikkinen (2021) tutkivat opinnäytetyössään ”Missä mennään, liikkuva nuorisotyö? Liikkuvan nuorisotyön tilanne kunnallisessa nuorisotyössä” kuinka monessa Suomen kunnassa tehdään liikkuvaa nuorisotyötä. Opinnäytetyön tekijöillä oli teemana myös nuorten mielenterveysongelmien ehkäisy liikkuvan nuorisotyön avulla. Opinnäytetyössä pohdittiin, minkälaisiin haasteisiin kunnissa voitaisiin vastata liikkuvan nuorisotyön avulla sekä mitä haasteita ja mahdollisuuksia nähdään liikkuvassa nuorisotyössä. Tutkimuksen tulosten johtopäätöksissä todettiin, että liikkuva nuorisotyö voisi vastata monenlaisiin nuorisotyön haasteisiin kuten syrjäytymiseen, nuorten väliseen eriarvoistumiseen, mielenterveysongelmiin ja jopa heikkoon opiskelumotivaatioon. Opinnäytetyössä toteutetun kyselyn tulosten mukaan suurin osa Suomen kunnista toteuttaa liikkuvaa nuorisotyötä. Ne kunnat, jotka eivät liikkuvaa nuorisotyötä toteuttaneet, pitivät esteenä riittävän resurssin puuttumista. (Haverinen & Siivikko- Heikkinen 2021.)

Humanistisen ammattikorkeakoulun ja Nuorisotutkimusseuran yhteistyönä toteutettiin tutkimushanke, jossa Tormulainen & Kauppinen (2022) määrittelivät liikkuvan nuorisotyön käsitettä yhdessä muiden nuorisotyön kentällä toimivien ammattilaisten kanssa. Hankkeessa kuultiin kokemuksia liikkuvasta nuorisotyöstä nuorilta, vapaaehtoisilta, yhteistyökumppaneilta ja muilta toimijoilta. Tutkimushanke seurasi Wauto-autoja sekä kertoi niiden toiminnasta ja liikkuvan nuorisotyön paikasta suomalaisessa nuorisotyön kentässä. (Tormulainen & Kauppinen 2022.)

Kehittämistyössämme Akaan liikkuvan nuorisotyön mahdollisuuksista, pääpaino on nuorten kyselytutkimuksissa saaduilla tuloksilla. Nuorten ajatuksia ja kokemuksia on kuultu jonkin verran Tormulaisen ja Kauppisen (2022) tutkimushankkeessa. Pääsääntöisesti aikaisemmat tutkimukset ovat kuitenkin keskittyneet työntekijöiden ja verkostojen kokemuksiin tai uusien toimintamallien kehittämiseen. Nuorten kokemukset eivät ole olleet niissä edustettuina.

3.7 Liikkuvan nuorisotyön saavutettavuus ja mahdollisuudet

Träskelinin (2015) kehittämistyössä pilotoitiin Turussa liikkuvaa nuorisotilaa Nuokkaribiiliä. Tärkeimpiä onnistumisia pilotointijaksolla olivat erilaisten toimintaympäristöjen hyödyntäminen. Nuokkaribiili liikkui alueilla, joilla ei aiemmin ollut järjestetty nuorille toimintaa. Nuorten tekemisistä huolissaan olleet kaupunkilaiset olivat tästä kiitollisia. (Träskelin 2015, 39.)

Träskelin (2015) kirjoittaa kehittämistyössään, että nuorisotiloissa tapahtuu henkilöitymistä. Tilat henkilöityvät nuorisotyöntekijöiden vaikutuksesta ja tiloilla käyvien nuorten vaikutuksesta. Tilojen säännöllisistä kävijöistä muodostuu tietynlainen porukka ja satunnaisesti käyvän saattaa olla hankala päästä mukaan porukkaan. Tämä voi muodostua liian suureksi kynnykseksi tulla mukaan nuorisotilojen toimintaan. (Träskelin 2015, 10.)

Esimerkiksi nuorisotalon sirkuskerhosta kiinnostunut seitsemäsluokkalainen nuori ei halua osallistua mielenkiintoisena pitämäänsä toimintaan, koska tietää kahden hänen kanssaan samaa koulua käyvän yhdeksäsluokkalaisen nuoren viettävän valtaosan vapaa- ajastaan kyseisellä nuorisotalolla. Mahdollisten koulukiusaamistilanteiden välttämiseksi seitsemäsluokkalainen nuori päättää unohtaa koko sirkuskerhon. (Träskelin 2015, 10.)

Liikkuvan yksikön toiminta on erilaista ja tällaiselta vältytään. Henkilökunta autossa vaihtuu ja yhdessä paikassa ei olla paria tuntia pidempiä jaksoja. Auton palvelut ovat tasapuolisesti kaikkien käytössä. (Träskelin 2015, 10.) Tilojen henkilöitymistä on havaittu myös Akaassa, kaupungin nuorisotyöntekijän Riihimäen (2023) mukaan kahdeksan nuorta jätti yhtenä lauantaina tulematta nuorisokahvilaan, koska kahvilassa oli nuoria, joiden kanssa he eivät halunneet viettää aikaa.

Tormulaisen & Kauppisen (2022) tutkimuksessa Wautoilusta ja liikkuvan nuorisotyön haastatteluiden perusteella Wauto tavoitti nuorisopalveluiden ulkopuolella olevia nuoria. Tämä huomattiin myös siinä, että nuorisotila oli samaan aikaan auki, kun Wauto oli liikenteessä. Nuorisotilalla oli vakimäärä nuoria ja Wauto tavoitti heidän lisäksi nuoria, jotka eivät muuten olleet nuorisopalveluiden piirissä. (Tormulainen & Kauppinen 2022, 119.)

Tormulaisen & Kauppisen (2022) tutkimuksessa haastateltiin etsivää nuorisotyöntekijää, joka kertoi, että nuorten tapaaminen Wautolla on rentoa. Tilanne on erilainen, kun toimistoympäristössä. Nuoret ovat mielissään siitä, että heitä tullaan tapaamaan ja toimintaa järjestetään juuri heitä varten. (Tormulainen & Kauppinen 2022, 124.)

Nuorisotyönohjaaja Risto Kaarniemi Sodankylästä kertoo, että nuorten kohtaamiseen on tullut uusia mahdollisuuksia liikkuvan työn kautta. Liikkuvan nuorisotyön avulla nuoret ovat yhdenvertaisessa asemassa. (Liljeström 2023.)

Kerran ajoimme neljän aikuisen porukalla kohtaamaan erästä nuorta sivukylälle 90 kilometrin päähän. Nuori oli kovin ihmeissään ja kyseli, miksi olimme tulleet. Kun vastasimme, että tulimme sinua varten, hän purskahti itkuun. Olimme häntä varten, kun kukaan muu aikuinen ei oikein ollut, ja sillä oli hänelle todella suuri merkitys”, Kaarniemi kertoo. (Liljeström 2023.)

Pitkäaikaisella toimintajaksolla voidaan saavuttaa piirteitä positiivisesta erityiskohtelusta. Yhdellä seurantapaikkakunnalla sateenkaarinuoret olivat kutsuneet Wautoa usein luokseen. Eri-tyisryhmille voi olla haastavaa mennä nuorisotiloille ja osa harrastuksistakin on poissuljettuja, jos ne ovat esimerkiksi sukupuoleen sidottuja. (Tormulainen & Kauppinen 2022, 124–125.)

Tormulaisen & Kauppisen (2022) tutkimushaastatteluissa nuorisotyöntekijät kertovat, että liikkuvalla nuorisotyön yksiköllä saavutetaan resurssitehokkuutta, koska yksi tila vaati tietyn resurssoinnin ja kustannukset. Silti se tavoittaa vain yhden alueen nuoret, kun taas liikkuvalla yksiköllä tavoitetaan nuoria usealta eri alueelta. (Tormulainen & Kauppinen 2022, 147.)

4 OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄT JA TOTEUTUS

Tutkimuksellinen kehittämistyömme on pääosin luonteeltaan laadullista tutkimusta. Kyselytutkimuksemme sisälsi kuitenkin myös määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusta. Laadullisessa eli kvalitatiivisessa tutkimuksessa tuotetaan tietoa jostakin ilmiöstä. Tietoa hankitaan luonnollisessa ympäristössään toimivilta henkilöiltä. Tutkijan ymmärrys ja tulkinnat riippuvat siitä, miten hyvin hän pääsee sisälle tutkittavaan ilmiöön ja siihen sosiaaliseen kontekstiin, jossa tutkittava toiminta tapahtuu. Tutkimus alkaa siten, että tutkijalla on jokin aihe mielessä mikä kaipaisi selvittämistä ja tarkempaa tutkimista. Omat havainnot voivat toimia alkusysäyksenä tutkimukselle. (Juuti & Puusa 2020, 11.)

Laadullinen tutkimus rakentuu usein erilaisista lähestymistavoista sekä tutkimusperinteistä (Vuori n.d). Laadullisen tutkimuksen erityispiirteitä ovat strukturoimattoman aineiston käyttö, kehittämiskohteen tarkastelu lähietäisyydeltä sekä aineistolähtöisyys eli induktiivisuus. Induktiivisuudella tarkoitetaan, että kehittämistyössä lähdetään liikkeelle empiirisen eli kokemuspärisen aineiston keräämisestä. Kootusta aineistosta nousee esiin tuloksia ja vasta tämän jälkeen niitä aletaan vertaamaan aiempiin tutkimustuloksiin ja analysoimaan. (Juhila n.d.)

Aineistonkeruumenetelmiä voidaan yhdistellä toisiinsa. Laadullisen tutkimuksen vaiheisiin kuuluu tutkittavan ongelman määrittäminen, aineistonkeruu ja aineiston analyysi. Tietoa on kerättävä monesta erilaisesta näkökulmasta. Triangulaatio eli monimenetelmäisyys on hyvä keino saada erilaisia näkökulmia tutkittavaan aiheeseen. (Juuti & Puusa 2020, 68.) Laadullisessa tutkimuksessa aineiston hankinnassa käytetään yksilö- ja ryhmähaastatteluita, havainnointia ja dokumentteja (Juuti & Puusa 2020, 11).

Määrällinen tutkimus antaa kuvan mitattavien asioiden välisistä suhteista. Määrällinen tutkimus vastaa kysymyksiin kuinka paljon ja miten usein. Määrällinen tutkimus on objektiivinen eli puolueeton. Tutkija ei voi vaikuttaa tutkimustulokseen. Muuttujia voivat olla henkilöä koskevat asiat kuten esimerkiksi mielipide, ikä ja sukupuoli. Muuttujat ovat asioita, joista määrällisessä tutkimuksessa halutaan saada tietoa. Määrällisessä tutkimuksessa mittareita voivat olla kyselylomake tai haastattelulomake. (Vilka 2007, 13–14.)

Olimme kehittämistyön suunnitteluvaiheessa miettineet menetelmät, joita käytämme kehittämistyössä. Päädyimme käyttämään menetelmätriangulaatiota, koska monimenetelmäisyys lisää tutkimuksen luotettavuutta (Aaltio & Puusa 2020, 176). Menetelmiksi valitsimme kartoitus- ja

palautekyselyt nuorille, asiantuntijahaastattelut ja vertaiskehittämisen Kangasalan nuorisopalveluista (Liite1; Liite2; Liite3). Opinnäytetyöprosessin edetessä halusimme täydentää menetelmiämme etnografisella tutkimusmenetelmällä, jotta saisimme tietoa ja syvyyttä Wautoilusta nuorisotyön toimintamuotona. Tutkimusilmiön luotettavuutta voidaan lisätä, kun kerätään aineistoja, jotka kuvaavat tutkittavan ilmiön konkreettisia tapahtumia (Aaltio & Puusa 2020, 190).

Taulukko 1: Kehittämistyössä käytetyt menetelmät.

MENETELMÄ	AINEISTON KERÄÄMINEN	MÄÄRÄ	AINEISTO
Wauto kartoitus- ja palautekyselyt	Kyselyt nuorille Wautolla	Kartoituskyselyt 45 vastaajaa Palautekyselyt 61 vastaajaa (vastaajat eivät vastanneet jokaiseen kysymykseen)	Kyselyaineistot, syksy 2022 ja kevät 2023
Asiantuntijahaastattelut (yksilöhaastattelut)	Wautoa työssään käyttäneiden asiantuntijoiden haastattelut	4 haastattelua, 4 haastateltavaa	Litterointia 22 sivua
Vertaiskehittäminen (ryhmähaastattelu)	Vertaiskehittäminen Kangasalan nuorisopalvelut, haastattelut	1 haastattelu, 2 haastateltavaa	Litterointia 15 sivua
Osallistuva havainnointi	Wautolla käyvien nuorten ja tapahtumien havainnointi	8 toimintakertaa	Havainnointipäiväkirja (tutkimuspäiväkirja) 10.5.2023- 15.7.2023

4.1 Kartoitus ja palautekyselyt nuorille

Kyselytutkimuksella voidaan kerätä tietoa monenlaisista yhteiskunnallisista ilmiöistä, sekä tarkastella esimerkiksi ihmisten toimintaa, asenteita ja arvoja. Kyselylomake on mittausväline, jota voi soveltaa monentyyppiseen kyselyyn nopeista mielipidekyselyistä aina laajoihin kyselytutkimuksiin. Kyselyssä oleellista on, että kysymykset esitetään kyselylomakkeen kautta. (Vehkalahti 2019,11.)

Kyselyissä voi olla monenlaisia epävarmuustekijöitä esimerkiksi vastaajien soveltuvuudesta, kyselyn ajankohdasta tai tuliko vastauksia riittävästi. Kyselytutkimuksessa mittari tarkoittaa kysymysten tai väitteiden sarjaa, joilla pyritään mittaamaan erilaisia monitasoisia arvoja tai asenteita. (Vehkalahti 2019, 12.)

Kyselytutkimus on pääasiallisesti määrällistä tutkimusta. Kysymykset ovat lomakkeessa sanallisessa muodossa mutta kyselyaineistot muodostuvat numeroista ja luvuista eli numeerisesti. Sanallisesti ilmaistaan vastauksia kysymyksiin, jotka olisivat numeroin asetettuina epäkäytännöllisiä. (Vehkalahti 2019, 13.)

Walkersilla on Walkers On Wheels- toiminnan hallinnoimat ja kehittämät kartoitus- ja palautekyselynsä, joita hyödynsimme aineistonamme (Liite 1). Aluksi ajatuksena oli tehdä oma kysely mutta emme halunneet, että nuorten kohtaamisissa pääpaino on moneen kyselyyn vastauksissa, joten päätimme tämän vuoksi hyödyntää Walkersin kyselyitä (Liite 1). Laadimme sopimuksen Aseman Lasten kanssa, jossa sovimme kyselyiden hyödyntämisestä ja datan käytöstä opinnäytetyössämme. Kyselylomakkeet ovat laajat ja kattavat ja kysymyksiä tai arvioitavia kohtia on yhteensä yli 40. Kyselylomakkeiden alussa kerrotaan, että aineistoa käytetään tutkimuksessa ja pyydetään nuorilta suostumus aineiston käyttöön. Kyselyt eivät rasittaneet nuoria henkisesti. Kyselyjen aiheet eivät olleet erityisen arkaluonteisia. Nuorten anonyymiys säilyi koko kehittämistyön ajan.

Kartoitus- ja palautekyselyjä toteutettiin Wauton kahdella erillisellä kokeilujaksolla, syksyllä 2022 ja keväällä 2023. Analysoimme kyselyaineistoa kahden toimintajakson ajalta. Kummallakin toimintajaksoilla oli kaksi erillistä kyselyä, kartoituskysely ja palautekysely (Liite 1). Nuorilta kerättiin palautetta kokeilujaksolta syksyllä 7.9.22- 29.11.2022 ja keväällä 10.5.2023- 15.7.2023. Elina oli kehittävän harjoittelunsa puitteissa Wautossa toimintavastaavana ja toteuttamassa kyselyitä kevään- ja kesän 2023 aikana. Kyselyt toteutettiin kysely- ja raportointityökalu Webropolilla ja nuoret täyttivät ne autossa olleen iPadin avulla.

4.2 Asiantuntijahaastattelut

Haastatteluilla on tarkoitus kerätä aineistoa, joka avaa uusia näkökulmia tutkittavaan aineistoon ja syventää tietoa. Tässä kehittämistyössä yhdistämme haastattelun muihin menetelmiin, koska menetelmät usein tukevat toisiaan. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 106.) Haastatteluiden avulla saamme kerättyä tietoa liikkuvan yksikön hyödyntämisestä muissa työmuodoissa. Asiantuntijahaastatteluiden tarkoituksena on suunnata ajattelua tulevaisuuteen ja syventää kyselylomakkeista saamaamme tietoa.

Laadullisessa tutkimuksessa haastattelu on aina vuorovaikutustilanne. Haastattelijan merkitystä siihen millaiseksi aineisto muodostuu ei voi kokonaan pyyhkiä pois. (Juhola n.d.) Haastattelijan

vaikutusta ei kannata kuitenkaan nähdä ongelmallisena, koska se on haastattelutilanteeseen ja siitä kertyneeseen aineistoon sisältyvä piirre. Kaikenlainen, ristiriitainenkin, tallennettu vuorovaikutus haastattelun aikana on tutkijan käytettävissä. (Hyvärinen, Suoninen & Vuori n.d.)

Haastattelu voi olla strukturoitu tai puolistrukturoitu. Haastattelun luokkia ovat muun muassa asiantuntijahaastattelu, ryhmähaastattelu, teemahaastattelu tai puhelinhaastattelu. Haastattelun kulku suunnitellaan etukäteen sekä se, miten haastattelu toteutetaan. Nämä valinnat myös perustellaan. Haastattelun perusteella voidaan analysoida muun muassa kokemuksia, kulttuurisia merkityksiä ja faktoja. Haastattelun sisältämät kysymykset vaikuttavat siihen, millaisia vastauksia kehittämistyön aineistoon tulee. (Hyvärinen ym. n.d.)

Valitsimme haastattelutyylinä asiantuntijahaastattelun, koska tarkoituksena oli saada aineistoa kehittämistehtävään alan ammattilaisilta. Asiantuntijahaastattelun tarkoituksena on kartoittaa, miten joku tietty taho toimii tai on toiminut tutkittavan asian kanssa. Asiantuntijaksi ymmärretään henkilö, joka on osa päätöstentekoa tai on ainakin seuraamassa päätöksentekoa läheltä. (Hyvärinen ym. n.d.) Asiantuntijuus voi kuitenkin olla monimuotoisempaa ja sisältää muutakin kuin päätöksentekoa. Asiantuntijuudeksi voidaan määritellä myös yksilön tieto, taidot ja kokemus tietyistä ammattialasta tai asiasta. (Jyväskylän yliopisto 2023.) Asiantuntijuutta voidaan tulkita myös niin, että asiantuntijalla on laadullisempaa, syvempää ja määrällisesti enemmän tietoa ja taitoa kuin muilla samalla alalla työskentelevillä. Asiantuntijuustutkimuksessa tunnistetaan myös kymmenen vuoden sääntö: työskennellyään vähintään kymmenen vuotta samassa työssä tai osaamisalassa, voidaan yksilöllä ajatella olevan asiantuntijan status. (Hotulainen 2010, 2–7.) Asiantuntijahaastatteluja käytimme tässä opinnäytetyössä yhtenä osana moniaineistoista kehittämistyön prosessia (Alastalo & Åkerman 2010, 373).

Syyskuussa 2023 anoimme ja saimme myönteisen päätöksen tutkimusluvasta Akaan kaupungilta työntekijöiden haastatteluita varten. Toimitimme haastateltaville sähköpostilla informointilomakkeen ja suostumuslomakkeet allekirjoitettaviksi. Teimme myös selosteen henkilötietojen käsittelytoimista.

Valitsimme haastateltaviksemme asiantuntijoita, jotka ovat olleet Wauton mukana kesän ja kevään 2023 aikana. Haastateltavat edustavat pääsääntöisesti muita työmuotoja, kuin nuorisopalveluiden perusnuorisotyötä. Laadullisessa tutkimuksessa mukaan otetaan tarkoin valitut henkilöt, joilla on tutkittavasta asiasta tietoa mahdollisimman paljon (Juuti & Puusa 2020, 81).

Lähetimme haastattelupyynnöt syyskuun alussa sähköpostilla. Haastattelimme nuorisosihteerää, etsivää nuorisotyöntekijää, ohjaamon ohjaajaa sekä seurakunnan nuorisotyönohjaajaa. Haastattelumme oli puolistrukturoitu eli haastattelun kysymykset olivat valmiiksi muotoiltu (Liite 2). Valitsimme menetelmäksemme puolistrukturoidun laadullisen haastattelun, sillä halusimme, että tilaa jää mahdollisille lisä- ja tarkentaville kysymyksille ja lisäksi halusimme mahdollistaa haastateltaville vapaan vastaamistyylin. (Hyvärinen ym. n.d.) Haastattelut toteutettiin Teamsin välityksellä syyskuun 2023 aikana viikoilla 37 ja 38. Tallensimme haastattelut ja litteroimme ne tekstimuotoon analysointia varten.

Haastattelujen dokumenttien eli litterointien pohjalta pyrittiin tuottamaan tarkka kuvaus kehittämistyön subjektina olevan asian kulusta sekä samalla analysoimme haastateltavien toteuttamia tapahtumakulkua, tulkintoja ja merkityksiä (Alastalo & Åkerman 2010, 372). Haastattelut olivat luonteeltaan vuorovaikutteisia, paikoitellen keskustelun omaisia ja ilmapiiri oli rento. Litteroinnin toteutimme tavalla, jossa kiinnostus oli haastatteluiden faktanäkökulmassa eli asiasisällössä. Faktojen esiin tuominen onkin asiantuntijahaastattelussa tavoitteena. (Alastalo & Åkerman 2010, 374–375, 389.) Teimme asiantuntijahaastatteluista sanatarkat litteroinnit. Litterointiemme tarkkuus ei ollut kuitenkaan keskusteluanalyttisen litterointitavan tasoista, sillä kiinnostuksemme oli haastatteluiden asiasisällöissä, ei niinkään vuorovaikutuksellisissa asioissa. (Ruusu vuori 2010, 424–429.)

Asiantuntijahaastatteluista saadut aineistot ja niiden analysointi limittyvät toistuvasti yhteen. Analysointi aloitetaan jo haastatteluun valmistautuessa ja jatkuu haastattelua tehtäessä, kun tapahtumien kulkua rakennetaan yhdessä haastattelijan ja haastateltavan välillä. (Alastalo & Åkerman 2010, 377–378.)

Asiantuntijahaastatteluiden vastauksista alkoivat nousta samat teemat ja poimimme kehittämistyöhömme vain osan vastauksista, jotta välttäisimme turhaa toistoa. Näin ollen voidaan todeta, että saavutimme kylläntymispisteen. Saturatio eli kylläntymispiste kertoo, milloin aineistoa on riittävästi kehittämistehtävää varten. Aineistoa ei tarvita enempää kuin se on kehittämistehtävän tai tutkimuskysymysten kannalta oleellista ja tarpeellista. Kun aineisto ei enää tuo mitään uutta tietoa kehittämistehtävään, on kylläntyminen saavutettu. Jotta kylläntymisen voi määrittää, on kehittäjän tiedettävä tarkkaan mitä hän aineistoltaan haluaa. (Saaranen- Kauppinen & Puusniekka 2006a.)

4.3 Vertaiskehittäminen- Kangasalan nuorisopalvelut

Benchmarking eli vertaiskehittäminen on prosessi, jossa tunnistetaan parhaat ja toimivimmat menetelmät ja käytännöt. Oman toiminnan ja suorituskyvyn parantaminen ja kehittäminen on benchmarkingin tavoite. Benchmarkingissa mietitään oman toiminnan tärkeät elementit ja etsitään toimija, joka on siinä parempi. Tarvitaan nöyryyttä tunnustaa, että joku on toimialalla parempi ja viisautta oppia toiselta paremmat käytännöt tai jopa ylittää ne. (Tuominen 2021, 3.) Suomen sosiaali- ja terveys ry:n (2022) mukaan vertaisarvioinnin työkalu on parastaminen eli benchmarking. Benchmarking perustuu kahden tai useamman tahon sovittuun tiedonvaihtoon, joka on luottamuksellista (Tuominen 2021, 21).

Benchmarkingin on ottanut käyttöön ensimmäisenä Xerox 1970- luvun loppupuolella (Sillyman 1992). Alussa benchmarking- menetelmää käyttivät lähinnä suuret yritykset parantaakseen tuottavuuttaan mutta nykyisin sitä käytetään paljon myös ei- kaupalliseen ja voittoa tavoittelemattomaan tarkoitukseen puhtaasti oppimisen näkökulmasta monenlaisilla aloilla (Saul 2004, 2).

Puhumme tässä opinnäytetyössä benchmarking- menetelmästä vertaiskehittämisenä, sillä se kuvaa parhaiten sitä, miten opitaan toiselta samankaltaiselta toimijalta heidän jo toteuttamiaan asioita, joita kehittämistyön tilaaja on vasta harkitsemassa tai aloittelemassa. Vertaiskehittämisellä halusimme lisätä kehittämisenäkökulmaa ja suunnata ajatuksia kohti tulevaisuutta. Miten liikkuvaa yksikköä voitaisiin tulevaisuudessa parhaiten hyödyntää Akaassa? Valitsimme vertaiskehittämisen kumppaniksi Kangasalan kaupungin nuorisopalveluiden liikkuvan nuorisotyön, sillä Kangasalla liikkuva nuorisotyö on aloitettu neljä vuotta sitten ja saatu toimimaan hyvin. Akaassa ja Kangasalan kaupungissa on myös samankaltaisuuksia: ne ovat molemmat kuntaliitoskaupunkeja ja molemmissa on pitkiäkin välimatkoja asuintaajamien välillä. Kangasala on asukkaita 33 282 (Kangasalan kaupunki 2023b) ja se on isompi kuin Akaa, jonka asukasluku on 16 470 (Akaan kaupunki 2023b). Asioita täytyy suhteuttaa sen mukaan. Kangasalla on käyty läpi liikkuvan nuorisotyön prosesseja, jotka Akaan kaupungilla saattaa olla edessä.

Taulukko 2: Akaan ja Kangasalan nuorisotyön tunnuslukuja 2022.

KUNTA	KANGASALA	AKAA
Asukasluku	32 959	16 473
13–18 v.	2665	1308
15–28 v.	4427	2055
13–18 v. osuus asukkaista	8,1 %	7,9 %
15–28 v. osuus asukkaista	13,4 %	12,5 %
Henkilöstö	1 tiiminvetäjä 6 nuoriso-ohjaajaa 8 nuorisotilaohjaajaa (osa-aikaista) 0,5 erityisnuorisotyöntekijä 2 etsivää nuorisotyöntekijää (työllisyyspalvelut)	1 nuorisosihteeri 4 nuoriso- ohjaajaa 2 etsivää nuorisotyöntekijää 1 starttipajan ohjaaja 0,6 ohjaamon ohjaaja
Nuorisotoimen nettokäytömenot €	1 050 000 €	358 000 €
Nuorisotoimen osuus budjetista %	0,56 %	0,35 %
Nuorisotoimen menot per nuori (0–28-v.)	101 €	77 €
Nuorisotoimen menot per nuori (15–18 v.)	237 €	174 €
Nuorisotilat	4	1

(Suomen nuorisotyön tilastot 2023; Laaki 2023c.)

Kuten Akaan ja Kangasalan nuorisotyön vuoden 2022 tunnuslukutaulukosta havaitaan, Kangasalla on asukkaita yli puolet enemmän kuin Akaassa. Myös 13–18-vuotiaita nuoria on lähes kaksinkertainen määrä. Nuorten prosentuaalinen osuus asukasluvusta on samaa luokkaa kaupungeissa. (Suomen nuorisotyön tilastot 2023.)

Henkilöstöä Kangasalan nuorisopalveluissa on enemmän kuin Akaassa. Akaassa perusnuorisotyötä tekee neljä nuoriso-ohjaajaa, kun taas Kangasalla nuoriso-ohjaajia on kuusi ja tämän lisäksi 8 osa-aikaista. (Suomen nuorisotyön tilastot 2023.)

Nuorisotoimen osuus kunnan budjetista on Kangasalla 0,56 % ja Akaassa 0,35 %. Yhdelle nuorelle on Kangasalla osoitettu käyttömenoksi 237 euroa ja Akaassa summa per nuori (15–18 v) on 174 euroa. 0–28-vuotiaille on käyttömenoksi osoitettu Kangasalla 101 euroa ja Akaassa 77 euroa. Tässä on kaupunkien välillä eroa 24 euroa nuorta kohden. Tässä ikäryhmässä on huomioitava, että siinä on mukana myös alle 13-vuotiaita lapsia. (Suomen nuorisotyön tilastot 2023.)

Nuorisotiloja Kangasalla on neljä ja Akaassa opinnäytetyön tekohetkellä yksi. Sen lisäksi Kangasalla toimii liikkuva nuorisotyö viikoittain keskiviikosta lauantaihin.

Vertaiskehittäminen etenee vaiheittain ja Kari Tuominen (2016) on kuvannut sen olevan seitsemänvaiheinen prosessi. Ensin määritellään kohde, jota halutaan kehittää. Akaan nuorisopalveluilla se on kehittämistyössämme liikkuva nuorisotyö ja sen mahdollisuudet. Tässä kehittämistyössä vertaiskehittämisen kumppani oli Kangasalan kaupungin nuorisopalvelut. Kangasalan nuorisopalveluilla on ollut vuodesta 2019 oma, liikkuva nuorisotila Kyläkolli (Mansikka 2023). Päädyimme oppimaan prosessissamme heiltä. Tässä toteutui Tuomisen kuvaaman prosessin toinen kohta eli vertaiskehittämisen kumppani tunnistettiin. Prosessin kolmas vaihe on oppia ja tunnistaa tilaajan toimintaedellytykset ja suorituskkyky sekä todeta kehittämistarpeen vaihe. (Tuominen 2016.) Tilaajan kehittämistarpeet ovat osittain tunnistettu ja niistä kerätään tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä lisätietoa.

Neljännessä vaiheessa opitaan toimijalta, jonka toimintaan ja prosesseihin halutaan perehtyä (Tuominen 2016). Vertaiskehittäminen toteutettiin vierailuna Kangasalan nuorisopalveluissa haastattelemalla kahta nuorisotoimen työntekijää: nuoriso-ohjaajaa ja nuorisopalveluiden tiiminvetäjää. Olimme sopineet tapaamisesta ja haastattelukysymykset oli lähetetty etukäteen molemmille vertaiskehittämiseen osallistuvalla. (Liite 3.) Kysymykset oli testattu ennen käyttöön-

ottoa pohtimalla kysymyksiä: Auttavatko kysymykset saamaan tarvittavat tiedot kehittämistyötä varten? Ovatko kysymykset riittävän selkeitä ja ymmärrettäviä? Antavatko kysymykset tilaa avoimelle keskustelulle? (Tuominen 2016.)

Oppimisen jälkeen prosessin viidentenä vaiheena on uusien tavoitteiden asettaminen toiminnalle vertaiskehittämisen haastattelun ja sen analysoinnin pohjalta. Kun aikaisemmin opittiin, minkälaiset toimintatavat kehittämistyön tilaajalla on, niin tässä vaiheessa opitaan, miten vertaiskehittämisen kumppani toimii. Toimintoja vertaillaan, määritetään suorituskykyerojen syyt ja lopuksi valitaan parhaat prosessit, toimintatavat ja menetelmät. Tavoitteita voi asettaa eri aikatasoille: ne, jotka toteutetaan heti, lähitulevaisuudessa ja pidemmällä aikavälillä toteutettavat. (Tuominen 2016, 98–113.)

Kuudentena vaiheena tavoitteita sovelletaan ja niitä otetaan käyttöön osaksi omaa toimintaa. Tässä prosessin vaiheessa pohditaan miten tieto siitä, miten vertaiskehittämisen kumppani toimii, auttaa kehittämään omaa toimintaa. Mitä omassa prosessissa pitäisi muuttaa? Miten havaitut muutokset voitaisiin toteuttaa? Laaditaanko esimerkiksi toteuttamissuunnitelma? Vertaiskehittämisen prosessin lopussa pohditaan mitä sellaista vertaiskehittämisestä on opittu, joka auttaa parantamaan omaa toimintaa. (Tuominen 2016, 116–134.)

Ennen vertaiskehittämisen vierailua ja haastattelua lähetimme haastattelupyynnöt ja informointilomakkeen kehittämistyöstä sekä tietosuoja- ja suostumuslomakkeet sähköpostitse elokuussa 2023. Saimme myöntävän vastauksen pyyntöömme vertaiskehittämisestä. Haastattelun tyyppi oli ryhmähaastattelu ja molemmat siihen osallistuvat haastateltavat olivat saaneet kysymykset sähköpostiinsa ennen haastattelua, joten niihin oli ollut aikaa tutustua (Liite 3).

Ryhmähaastattelua käytetään tavallisimmin markkinatutkimuksissa sekä metodina, kun orientoitutaan ja haetaan suuntaa tutkimukselle. Ryhmähaastattelussa voidaan tarkastella, kuinka henkilöt muodostavat näkemyksen yhdessä jostakin tietystä asiasta. Ryhmähaastattelun avulla nähdään minkälaisista perusteluista ja puheenvuoroista keskustelun sisältö muodostuu ja minkälaiset arvot ja normit ryhmässä vallitsee. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006c.)

Ryhmähaastattelusta saatua aineistoa voidaan analysoida perinteisten analyysimenetelmien lisäksi diskurssianalyysilla ja keskusteluanalyysilla. Ryhmähaastattelussa korostuu vuorovaikutus sekä puheteot. Puheen lisäksi ryhmähaastattelun analysoinnissa voi analysoida myös ei-sanallista eli nonverbaalia viestintää, joka pitää sisällään esimerkiksi ilmeet, äänenpainot ja eleet. (Saaranen- Kauppinen ym. 2006c.)

Valitsimme haastattelun tyypiksi ryhmähaastattelun, sillä halusimme vertaiskehittämisessä syntyvän mahdollisimman vapaamuotoista ja monitasoista keskustelua, joka onkin ryhmähaastattelun tavoite. Ryhmähaastattelu on myös ajankäytöllisesti tehokas tapa, kun ei tarvitse sopia erikseen aikatauluja usean henkilön kanssa. Tietoa saadaan myös nopeasti useammalta henkilöltä yhden haastattelun aikana. (Saaranen- Kauppinen ym. 2006c.) Vertaiskehittämisen ryhmähaastatteluun valmistauduimme valitsemalla ja testaamalla kysymykset sekä tutustumalla vertaiskehittämisen kumppanina toimivaan organisaatioon (Alastalo & Åkerman 2010, 378–379; Liite 3). Kävimme myös läpi teoretietoa, joka meillä kehitettävästä asiasta eli liikkuvasta nuorisotyöstä oli. Haastattelusta aineistona olimme kiinnostuneita sen asia- ja puheisällöstä ja litterointi toteutettiin sillä tarkkuudella, että kaikki vertaiskehittämiseen liittyvä oleellinen sisältö ja vastaukset kysymyksiimme litteroitiin mutta ylimääräiset äännähdykset, täytesanat jne. jätettiin pois (Alastalo & Åkerman 2010, 374–375, 389; Ruusuvuori 2010, 424–429). Haastateltavien kokemukset, ymmärrys, näkökulmat ja mielipiteet liikkuvasta nuorisotyöstä olivat keskiössä analysointia tehdessämme (Kallio n.d).

Vertaiskehittämisen vierailu haastattelun muodossa Kangasalan nuorisopalveluille toteutettiin sovittuna ajankohtana 6.10.2023 klo 10. Haastattelijana toimi Suvi. Ennen varsinaisen haastattelun aloitusta kerrottiin opinnäytetyöstämme ja vertaiskehittämisestä (benchmarking) menetelmänä. Haastattelu oli luonteeltaan vapaamuotoista, vaikka haastattelu olikin puolistrukturoitu. Puolistrukturoidun haastattelun valitsimme, sillä halusimme aineiston sisältävän asioita, jotka liittyvät kehittämistehtäväämme mutta silti jättää tilaa vapaalle keskustelulle ja oppimiselle. Kaikki ennakkoon valmistellut kysymykset käytiin haastattelun aikana läpi ja joitakin tarkentavia kysymyksiä esitettiin haastateltaville. (Liite 3.) Vierailussa toteutui myös vertaiskehittämiselle luonteenomainen vastavuoroisuus ja luottamuksellisuus (Saaristo & Parikka 2014), kun haastateltaville kerrottiin Akaan kaupungin nuorisopalveluiden nuorisosihteeri Sari Laakin terveiset, että Kangasalta ollaan myös tervetulleita tutustumaan heidän toimintaansa.

Vierailussa ja haastattelun aikana vallitsi myös tasa-arvoinen suhde ja tunne vertaisuudesta. Vertaiskehittämisen tavoitteena on, että kumpikin osapuoli saa tapaamisesta jotain (Saaristo & Parikka 2014) ja mielestämme tämä toteutui, sillä vastavuoroinen vierailukutsu esitettiin kumppanille ja molempien osapuolten toiminnasta keskusteltiin avoimesti ja luottamuksellisesti.

Tunnistimme vertaiskehittämisen aikana benchmarking- prosessin mukaisesti kumppanin menestystekijät, jotka olivat liikkuvan nuorisotyö työmuotona ja sen myötä laajemman nuoriso-

ryhmän tavoittaminen (Tuominen 2016). Myös kehittämistyön tilaaja havaitsi tämän saman ilmiön Wauton kokeilujaksolla (H4). Suoritusta haittaavana tekijänä havaitsimme tilaajalla liian vähäisen henkilöstöresurssin (Tuominen 2016).

4.4 Toiminnan havainnointi etnografisella tutkimusotteella

Etnografisen havainnoinnin aineisto perustuu tutkijan omiin havaintoihin ja kokemuksiin, joita hän kerää kehittämiskohteestaan. Kreikan kielestä tuleva sana etnografia tarkoittaa kansan kuvaamista. Keskeisimpiä etnografisia menetelmiä ovat osallistuva havainnointi ja havainnoiva osallistuminen. Näitä menetelmiä käytetään sen mukaan mitä asioita halutaan painottaa. Etnografista tutkimusta on kuvattu luonnollisessa kontekstissa olevaksi tieteenksi, jossa havainnoija on itse tutkimusvälineenä. Etnografinen havainnointiaineisto rakentuu tutkijan havainnoista tiettyinä aikana, tietyssä paikassa ja tilanteessa, jotka kuvataan sellaisina kuin ne ovat tapahtuneet ja olleet. (Kinnunen & Kallinen n.d.)

Etnografista tutkimusotetta toteutetaan, kun halutaan tehdä näkyväksi moninaisia etnisiä ilmiöitä ja prosesseja sekä niiden merkittävyyttä yksilöille ja yhteisöille. Etnografinen havainnointi voidaan kuvata kolmen tutkimusprosessin kautta: havainnointi ja aineiston kerääminen toteutuu aina kentällä, se perustuu aina vuorovaikutukseen ja kontekstointiin ja se on vaikuttavaa toimintaa, joka luo todellisuutta ja sillä on vaikutus ympäristöön, jossa sitä toteutetaan. (Hämeenaho & Koskinen- Koivisto 2014.)

Etnografisen havainnoinnin luonteeseen kuuluu, että se on ennakoimatonta. Tapahtumia ja tilanteita syntyy spontaanisti. Tutkijalla tapahtuu myös jatkuvaa ymmärryksen muuttumista tutkittavasta kohteesta. (Hämeenaho & Koskinen- Koivisto 2014.) Toimintaan osallistuva tutkija ei useinkaan pysty tekemään kaikkia tarkkoja muistiinpanoja tapahtumatilanteessa. Kenttäpäiväkirjaa täydennetään myös jälkepäin. Näin havainnoijan on mahdollista reflektoida kohtaamisia kehittämistyön kohteiden kanssa. Havainnoija ei voi olla kenttätyössään neutraali tai näkymätön vaan hän on edustamassa aina omaa instituutiotaan ja tutkimustaan. Tärkeää havaintojen kirjaamisessa on konkreettinen kuvaus tapahtumista: mitä, milloin, miten ja missä tapahtui, ketä oli paikalla ja millaista kommunikaatio oli. (Kinnunen & Kallinen n.d.)

Etnografisen havainnoinnin valitsimme menetelmäksi, jotta voisimme tarkastella ja ymmärtää tutkimuksen kohdetta. Halusimme kuvailla ja ymmärtää nuorten toimintaa Wautolla ja pyrkiä kuvailemaan ja tarkastelemaan Wautoa yhtenä nuorisotyön muotona. Wauto ei ollut ennestään

kehittämistyön tekijöille tuttu ja halusimme tämän vuoksi viettää aikaa tutkittavassa kohteessa ja havainnoida Wautoilua ja tapaamiamme nuoria. Mitä Wautoillessa tapahtuu ja miten toimintamuotoa toteutetaan? Miten nuoret suhtautuvat Wauton henkilökuntaan? Etnografisessa tutkimuksessa on keskeistä tutkittavien kulttuurin huomioiminen ja tutkijan osallisuus. Etnografisessa tutkimuksessa ihmisten toimintaa kuvataan heidän omassa ympäristössään. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 118.) Etnografinen tutkimusmenetelmä antoi meille sellaista tietoa Wauton tapahtumista, joka ei kyselyiden avulla selviä.

Wauto liikkui Akaassa toisella kokeilujaksolla 10.5.23- 15.7.23 välisenä aikana. Havainnointia tapahtui kahdeksalla toimintakerralla. Havainnointiaika vaihteli kolmesta tunnista seitsemään tuntiin, riippuen siitä, miten paljon nuoria tavoitettiin. Havainnoinnin tukena käytettiin päiväkirjaa, johon raportoitii ja kirjattiin tapahtumien kulkua narratiivisesti. Elina toimi havainnoinnin ajan Wautossa toimintavastaavana ja oli aktiivinen osallistuja.

5 TULOKSET JA ANALYYSI

Tämän kehittämistyön pääasiallinen painotus on kehittämistä varten kerätyssä aineistossa. Käytimme analyyseissa induktiivista menetelmää eli toteutimme analysoinnit aineistolähtöisenä sisällönanalyysina. Aineiston analyysi, havainnot ja teoria rakentuvat aineiston pohjalta. (Saaranen- Kauppinen & Puusniekka 2006b.)

Sisällönanalyysi on käytetyimpiä laadullisen tutkimuksen analysointimenetelmiä. Se voidaan toteuttaa aineistolähtöisesti ja deduktiivisesti eli teorialähtöisesti. Sisällönanalyysia tehdessä vaiheet ovat valmistelu, analysointi ja raportointi. Valmistautuminen sisältää aineistoon tutustumisen, analyysitavan valitsemisen sekä aineiston mahdollisen litteroinnin. Analyysivaiheessa saatu aineisto ryhmitellään. Raportointivaihe pitää sisällään tulosten kuvaamisen. Tuloksia kuvaillaan kirjoittamalla sekä visuaalisilla kuvaajilla. Saatuja tuloksia myös reflektoidaan suhteessa aikaisemmin aiheesta tehtyyn tutkimukseen. (Elo, Kajula, Tohmola & Kääriäinen 2022.)

5.1 Walkers kartoituskyselyt nuorille

Kyselyiden tuloksista valitsimme opinnäytetyön ja selvitettävän aiheen osalta oleellimmat kysymykset ja vastaukset. Kyselyt osiossa avataan ja analysoidaan vain sellaiset vastaukset, joilla on merkitystä opinnäytetyön kannalta.

Kartoituskyselyn (Liite 1) vastaajista 75 % oli 13–15-vuotiaita ja 25 % vastaajista oli 16–19-vuotiaita. (N = 43).

Peruskoulussa opiskeli 77 % ja toisella asteella, lukiossa tai ammatillisessa koulutuksessa 23 % vastaajista. (N= 43).

Kartoituskyselyn mukaan päivittäin aikaa vietettiin ulkona (kaupungit, kadut ja puistot) 70 % vastaajista. 21 % vietti aikaansa ulkona viikoittain. (N= 43).

Päivittäin aikaa vietti liikuntapaikoissa (urheilukentät, skeittiparkit), 23 % vastaajista. Liikuntapaikoissa (urheilukentät ja skeittiparkit) aikaa vietti viikoittain 42 %. (N= 43).

Kylässä kavereiden luona aikaa vietti päivittäin 23 % vastaajista. Kylässä kavereiden luona viikoittain aikaa vietti 28 % vastaajista. (N= 43).

Nuoret viettivät päivittäin aikaa myös kaupoissa ja kauppakeskuksissa 21 %. Nuorista 30 % vietti viikoittain aikaa kaupoissa ja kauppakeskuksissa. (N = 43).

Ohjatuissa harrastuksissa 40 % vietti aikaansa päivittäin tai viikoittain. 47 % vietti aikaansa ohjattujen harrastusten parissa muutaman kerran vuodessa tai harvemmin tai ei koskaan. (N=43).

Nuorisotiloilla aikaansa päivittäin vietti 5 % vastaajista, viikoittain 19 % vastaajista ja ei koskaan tai muutaman kerran vuodessa 65 % nuorista. Vastauksista nähdään, että yli puolet vastaajista ei käy juuri lainkaan nuorisotiloilla. Aikaa vietettiin kaupungissa, kaduilla, puistoissa tai urheilukentillä ja skeittiparkissa.

Nuoria kohdattiin eniten Toijalan yhteiskoulun ja skeittiparkin läheisyydessä, 44 %. (N = 41). Nuoria ohjeistettiin valitsemaan kyselylomakkeelta toiminta-alueeksi Toijalan yhteiskoulu myös skeittiparkilla ollessa, jos he sitä kysyivät. Tämä saattaa vääristää vastaajien määrää Toijalan yhteiskoulun osalta. 20 % vastaajista vietti aikaa Leppis- leikkarilla, Onni- päiväkodilla tai jossain muualla. Viialan Pappilan pihassa kohdattiin 12 % nuorista.

Nuorisotyön seinättömyys on lisääntynyt ja sitä tehdään yhteistyössä erilaisten toimijoiden kanssa. Nuorisotyö on tärkeä osa nuorten hyvinvointityössä. (Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2020–2023, 34.) Artikkelissaan Luoto (2017) toteaa, että jalkautuen kohdetaan nuoria paikoissa, joissa he viettävät aikaa. Tällä tavoin pysytään perillä siitä mitä nuorten keskuudessa ja nuorten suosimissa paikoissa tapahtuu. (Luoto 2017, 107–112.)

Vastaajat, jotka eivät käy nuorisotiloissa kertoivat syyksi, että nuorisotilaa ei ole lähellä tai kotitaajamassa;

-Viialassa ei ole, -Ei ole lähellä nuorisotilaa, - Koska niitä ei ole Viialassa, - Ei ole lähellä.

Akaan kaupungin nuorisotyön perussuunnitelmassa on mainittu, että nuorilla tulisi olla mahdollisuus osallistua nuorisopalveluiden toimintaan riippumatta kodin sijainnista. Lähtökohdista riippumatta, nuoria kohdellaan samanarvoisesti ja heillä on tasavertaiset mahdollisuudet osallistumiseen. (Akaan kaupunki 2023c, 2-3.) Akaassa on tutkimuksen tekohetkellä vain yksi nuorisotila Toijalan taajamassa. Viialaan ollaan avaamassa tänä vuonna 2023 omaa nuorisotilaa uuden koulurakennuksen yhteyteen. Kylmäkoskella ei ole omaa nuorisotilaa. Liikkuva nuorisotyö voisi korvata tämän puutteen.

Nuorisotyön tulisi olla lähipalvelu, johon jokaisella on oikeus asuinpaikastaan riippumatta (Rauas 2015, 20–23). Liikkuvan nuorisotyön avulla voidaan toteuttaa nuorisotila sielläkin, missä sellaista ei ole ja näin vahvistaa nuorten yhteisöllisyyden kokemusta (Tormulainen &

Kauppinen 2022, 142). Nuorisotyön yksi tärkeistä tehtävistä on sosialisatio, jolla tarkoitetaan nuorten kiinnittämistä yhteiskunnan, kulttuurin ja lähiyhteisönsä jäseniksi (Nieminen 2008, 23).

Toiseksi syyksi siihen miksi nuorisotilalla ei käydä, kerrottiin huono ilmapiiri nuorisotilalla tai joku henkilö, josta ei pidetä.

- En tykkää huonosta ilmapiiristä, - Ei ole tullut käytyä ja ilmapiiri on epämukava.
- Koska en pidä jostain ihmisistä siellä.

Kuten Träskelin (2015) toteaa, nuorisotiloissa tapahtuu henkilöitymistä. Tilat henkilöityvät nuorisotyöntekijöiden ja tiloilla käyvien nuorten vaikutuksesta. Tilojen säännöllisistä kävijöistä muodostuu tietynlainen porukka ja satunnaisesti käyvän nuoren saattaa olla hankala päästä mukaan porukkaan. Tämä voi muodostua liian suureksi kynnykseksi tulla mukaan nuorisotilojen toimintaan. (Träskelin 2015, 10.) Tämä näkyy nuorten vastauksista, joissa he kertovat huonosta ilmapiiristä tai ihmisistä, joista ei pidetä nuorisotilalla.

Kartoituskyselyn (Liite 1) mukaan 65 % vastaajista koki tärkeimmäksi kulkuneuvoksi kävellen, polkupyörällä, scootilla tai skeitillä. Vähiten tärkeäksi sen koki 12 % vastaajista. Toinen tärkein kulkuneuvo oli mopo, scooteri, mopoauto ja traktori 42 % mielestä. Mopo, scooteri, mopoauto ja traktori oli vähiten tärkeä 12 %:lle. Oman auton tärkeimmäksi kulkuneuvoksi valitsi 28 % nuorista ja vähiten tärkeänä omaa autoa piti 47 % vastaajista. (N= 43 vastaajaa). 33 % valitsi vanhempien tai kavereiden autokyydin tärkeäksi ja 5 % kertoi sen olevan vähiten tärkeä. Nuorille oma auto oli keskiarvallisesti vähiten tärkeä. Nuorisotilat saattavat olla hankalasti saavutettavissa, koska nuoret kulkevat pääsääntöisesti polkupyörällä, kävellen, scootilla ja skeitillä.

Nuorista 77 % piti tärkeimpänä seikkana ajanviettopaikan valinnassa sen missä kaverit ovat ja 16 %:lle se oli vähiten tärkeää, kun he valitsevat ajanviettopaikkansa. Toiminnan maksuttomuutta piti tärkeänä 47 % vastaajista ja 7 %: lle toiminnan maksuttomuus oli vähiten tärkeää.

Liikkuvan nuorisotyön avulla kohdataan sellaisiakin nuoria, jotka eivät käy nuorisotiloilla tai osallistu muihin nuorisopalvelun toimintoihin. Saavutettavuus on erilaisten ryhmien ja yksilöiden tarpeiden huomioimista sekä tarjoaa osallistumisen mahdollisuuksia mahdollisimman monelle. Nuorisotyön saavutettavuus on yhdenvertaisuuden edistämistä. Saavutettavuus nuorisotyössä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että toiminta on maksutonta. Saavutettava palvelu on helposti lähestyttävää kaikille. (Kuntaliitto 2023.) Maksuttomuus ja sen myötä saavutettavuus on tärkeä kriteeri nuorten valitessa ajanviettopaikkaansa.

Nuorista 26 % prosenttia kertoo, että tupakkatuotteita käytetään kaveripiirissä päivittäin. Kerran viikossa tupakkatuotteita käytetään 14 %:n mukaan. 12 % vastasi, että tupakkatuotteita käytetään kaveripiirissä vähintään kerran kuukaudessa. Ei koskaan tai muutaman kerran vuodessa vastasi 37 % nuorista.

Alkoholia kaveripiirissä käytetään päivittäin humalahakuisesti 2 %:n mukaan ja noin kerran viikossa vastasi 12 %. Vähintään kerran kuukaudessa alkoholia käytettiin humalahakuisesti kaveripiirissä 19 %:n mukaan. Alkoholia ei käytetty koskaan humalahakuisesti 37 %:n mielestä ja muutaman kerran vuodessa tai harvemmin alkoholia käytettiin humalahakuisesti 23 %:n mukaan.

Nuorista 77 % vastasi, että kannabistuotteita ei käytetä kaveripiirissä koskaan. Muutaman kerran vuodessa tai harvemmin vastasi 9 %.

Muita laittomia huumeita ei käytetä kaveripiirissä koskaan 77 %:n mielestä ja päivittäin muita laittomia huumeita käytettiin kaveripiirissä 5 % mukaan. (N= 43).

Nuoret vastasivat kiusaamisen syrjäytymistä aiheuttaviksi asioiksi kotikaupungissa; (N= 43)

- Kiusaus, -Kiusaaminen, -Kiusaaminen koulussa, – Kavereiden puute tai kiusaaminen. -Kiusaaminen ja syrjiminä, - Varmaan kiusaaminen, en oo varma.

Träskelin (2015) kirjoittaa kehittämistyössään, että koulukiusaamistilanteen vuoksi nuori jätti kokonaan tulematta nuorisotilalle. Liikkuvan yksikön toiminta on erilaista ja tällaiselta vältytään. Yhdessä paikassa ei olla paria tuntia pidempiä jaksoja, jolloin auton palvelut ovat tasapuolisesti kaikkien käytössä. (Träskelin 2015, 10.)

Nuorisotilojen puute koettiin myös syrjäytymistä aiheuttavaksi asiaksi;

-Oleskelupaikkojen vähyys, - Vähäinen nuorten toiminta kunnan puolesta lähivuosina, - Kun ei ole oikein mitään paikka, minne mennä. -Nuorisotilojen puute, kiusaaminen koulussa, nuorisotilojen etäisyys.

Syrjäytymistä aiheuttavaksi kotikaupungissa koettiin myös erilaisuus ja porukoituminen;

-Erilaisuus, jos pukeutuu eri lailla tms. Jos ei ole merkkivaatteita, -Porukoituminen, - Tietyt porukat.

Syrjäytymistä voidaan ehkäistä positiivisen erityiskohtelun avulla. Liikkuvalla yksiköllä voidaan saavuttaa piirteitä positiivisesta erityiskohtelusta. Yhdellä seurantapaikkakunnalla sateenkaarinuoret olivat kutsuneet Wautoa usein luokseen. Erityisryhmille voi olla haastavaa mennä

nuorisotiloille ja osa harrastuksistakin on poissuljettuja, jos ne ovat esimerkiksi sukupuoleen sidottuja. (Tormulainen & Kauppinen 2022, 124–125.)

Nuoret haluaisivat parantaa tai muuttaa kunnassa seuraavia; (N = 43)

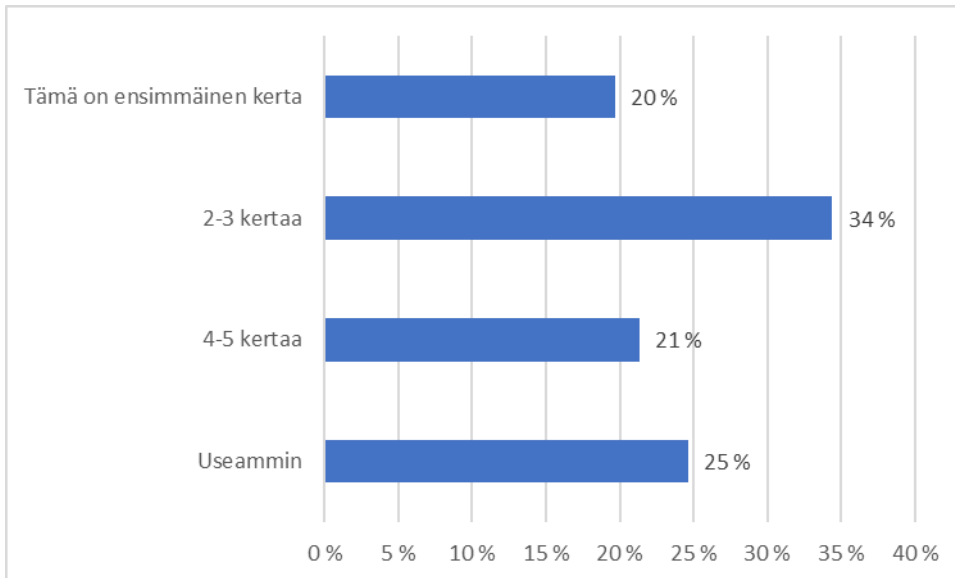
-Enemmän olemis paikkoja, - Lisää nuorisotoimintaa, - Että tulisi oma nuorisotila auto, -Lisää tekemistä, - Oleskelutiloja, - Enemmän tälläisiä nuorten juttuja, - Joku nuorisotila, jossa voi vaan olla kavereiden kanssa, - Haluaisin enemmän vapaa-ajan viihdykkeitä nuorille, - Nuorisotilat ja talot ilman sossuja, - Aktiviteetit, - Panostettaisiin eri aktiviteetteihin, - Enemmän olopaikkoja sisälläoloon. -Puhtaat koulut- ja vapaa-ajan tilat.

5.2 Walkers palautekyselyt nuorille

Palautekyselyn (Liite 1) perusteella nuoret viettivät aikaansa eniten Toijalan urheilukentällä 20 % vastaajista ja Arvo Ylpön Koululla 20 % vastaajista. Aikaa vietettiin myös Toijalan kirkonmäessä 13 % vastaajista. Luttusissa vietti aikaansa 12 % ja S- marketilla 12 % vastaajista. Vii-alan yhtenäiskoululla on viettänyt aikaansa 8 % vastaajista. 7 % vastaajista on viettänyt aikaansa Toijalan yhteiskoululla, 7 % nuorisotiloilla ja 7 % Toijalan asemalla. (N= 60) Koska kyselyn vastausvaihtoehdoista ei löytynyt toiminta-alueena Onni-päiväkotia, osa vastaajista on saattanut valita toiminta-alueeksi vieressä olevan Arvo Ylpön koulun.

Kallio (2019) kirjoittaa, että liikkuva nuorisotyö perustuu kiinteiden tilojen sijaan monialaiseen yhteistyöhön ja alueiden yhteiskäyttöön. Nuorille luodaan mahdollisuus viettää aikaa hyväksytysti siellä, missä he kokoontuisivat muutenkin. (Kallio 2019, 22)

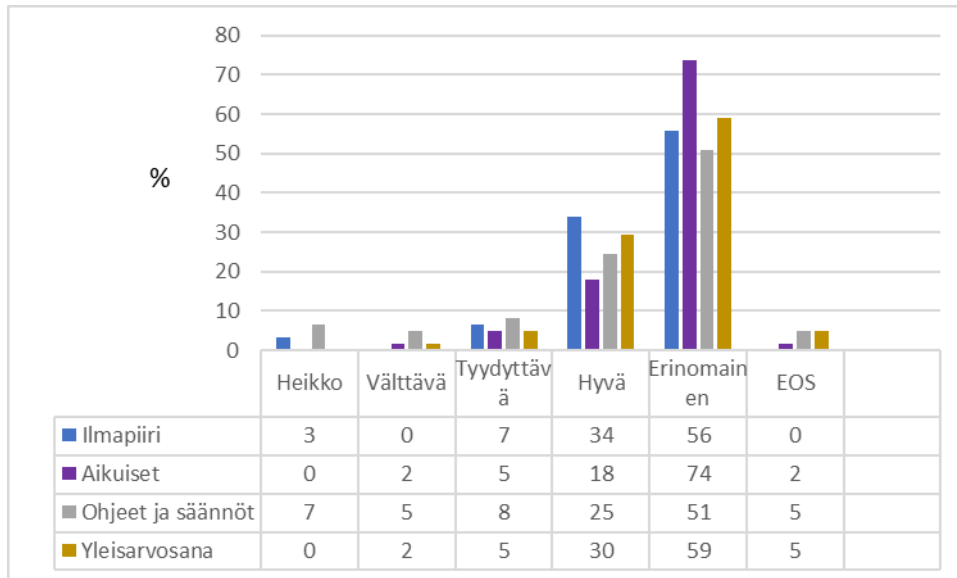
Palautekyselyyn vastanneista nuorista 62 % oli iältään 13–15-vuotiaita ja 31 % oli 16–17-vuotiaita. (N=61).

Kuvio 1: Nuorten käyntikerrat Wautolla (N= 61)

Nuorista 34 % on käynyt Wautolla 2–3 kertaa, 4–5 kertaa tai useammin on käynyt 46 % nuorista. (N= 61).

Liikkuva nuorisotyö on kiinteitä tiloja helpommin lähestyttävää, koska kyseessä on matalan kynnyksen toiminta. Liikkuva yksikkö menee sinne missä nuoret viettävät aikaansa. Nuoret voivat kutsua yksikön paikalle tai nuorten suosimat paikat voidaan tunnistaa. Näin ollen voidaan ajatella, että liikkuva nuorisotyö on nuorille helpommin saavutettavissa. (Tormulainen & Kauppinen 2022, 157.) Tässä ajassa yhteiskuntamme ongelmana on nuorten tavoittamattomuus. Ratkaisuja ongelmaan on haettu aktiivisesti poliittisin keinoin ja nuorten tavoittamattomuuden ehkäisemiseksi on määritelty keinoja nuorisolakiin. (Nuorisolaki 1285/ 2016.) Liikkuvalle yksiköllä nuoria tavoitetaan kiinteitä tiloja tehokkaammin.

Kuvio 2: Nuorten arvosanat Walkers- auton toiminnasta (= 61)

Minkä arvosanan antaisit Walkers- auton toimintaan liittyvistä asioista. (N= 61). Kysyttäessä ilmapiiristä hyvän tai erinomaisen arvosanan on antanut 90 % nuorista. Wauton aikuiset ovat saaneet hyvän tai erinomaisen arvosanan 92 %:n mielestä vastaajista. Nuorista 75 % on antanut hyvän tai erinomaisen arvosanan Wauton ohjeista ja säännöistä. Tarjolla olevat tuotteet ovat olleet hyviä tai erinomaisia 89 % mielestä. Wauton kutsuvuus itsessään on ollut 80 %:in mielestä hyvä tai erinomainen. Yleisarvosanaksi Wauto on saanut hyvä tai erinomainen 89 % mielestä.

Kuten Kiilakoski (2015) toteaa, nuorisotyöllä on päämäärä ja se on tavoitteellista, pitkäkestoisista ja prosessiomasta työskentelyä. Nuorisotyö ei rajoitu vain yksittäisen nuoren kohtaamiseen vaan sen tehtävänä on auttaa nuorta tämän ryhmäsuhteissa ja niissä kasvamisessa. (Kiilakoski 2015, 20–23.)

Wauton toiminnan arviointi (N=61)

Nuorten palautekyselyssä kysyttiin nuorilta Wauton kaltaisen palvelun tarpeellisuudesta. Vastaajista 61 % oli täysin samaa mieltä palvelun tarpeellisuudesta. Jonkin verran samaa mieltä oli 25 %. 7 % vastaajista oli täysin eri mieltä tai jonkin verran eri mieltä.

Wautolla käydyt keskustelut ovat olleet minulle tärkeitä tai hyödyllisiä, 66 % nuorista oli täysin samaa mieltä tai jonkin verran samaa mieltä.

80 % vastaajista oli täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että Wautolla oleville aikuisille on helppo puhua.

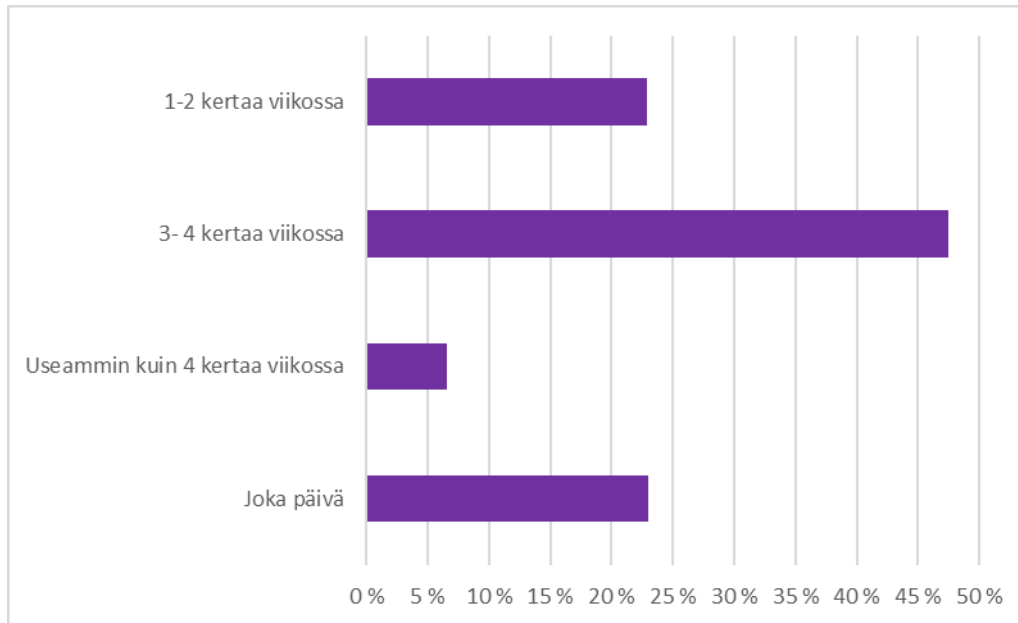
59 % vastaajista on täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä, että oli saanut käytännön apua tai tietoa Wauton aikuisilta.

Täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että on tutustunut Wautolla uusiin aikuisiin oli 75 % vastaajista.

Vuohelainen ja Tapio (2017) kirjoittavat, että ehkäisevän työn ydin on tietoperustassa, suunnitelmallisuudessa ja arvostavassa ja aidossa kohtaamisessa. Ehkäisevässä työssä käytetään nuorten osallisuuteen ja vuorovaikutukseen perustuvia menetelmiä. Kasvattajan roolin ottaminen ja kasvattajan identiteetin reflektointi ovat ehkäisevää työtä tekevälle avainasemassa. Työskentely vaatii myös hyviä dialogisia keskustelutaitoja sekä herkkyyttä kuulla nuoria ja taitoa huomata nuorten esiin nostamat, heille merkitykselliset asiat ja aiheet. (Vuohelainen & Tapio 2017, 283.)

Nuorten kanssa keskustellaan ajankohtaisista asioista ja ilmiöistä. Ohjausta oman arjen pulmatilanteisiin saa ja tarvittaessa ohjataan palveluverkostossa eteenpäin, oikeanlaisen avun piiriin. Aikuisiin tutustuminen helpottaa nuoren kynnystä ottaa yhteyttä ja kertoa huolistaan ja ajatuksistaan. Nuorisotyön ytimessä tulee olla nuori. Nuorisotyössä nuorta ei arvoteta tämän yksilöllisten aikaansaannosten, saavutusten tai taitojen perusteella vaan nuori itsessään on arvokas ajatuksineen, tunteineen ja ominaisuuksineen. (Rauas 2019,18.)

Nuorisotutkimusverkoston tutkija Tomi Kiilakoski (2021) on todennut, että kohtaamisella nuorisotyössä luodaan nuoreen erityinen ammatillinen suhde. Kohtaamisessa yhdistyy seuraavat tekijät; nuori tuntee, että nuorisotyöntekijä on kiinnostunut hänen persoonastaan ja siitä miten nuori tänään voi. Nuorelle tulee tunne, että hänestä välitetään. (Kiilakoski 2021.)

Kuvio 3: Wauton tulisi olla liikkeellä (N= 61)

Palautekyselyssä (Liite 1) Wauton tulisi olla liikkeellä, 23 %:n mielestä joka päivä. 7 % vastaajista oli sitä mieltä, että useammin kuin 4 kertaa viikossa. Lähes puolet vastaajista (47 %) halusi Wauton liikkuvan 3–4 kertaa viikossa ja 23 % oli sitä mieltä, että 1–2 kertaa viikossa.

Minkä arvosanan antaisiin seuraavista Walkers- auton aikuisiin liittyvistä asioista?

Aikuisten ystävällisyys on hyvä tai erinomainen 87 %:n mielestä. 85 % kokee aikuisten luotettavuuden hyväksi tai erinomaiseksi. Aikuisten suvaitsevaisuus on hyvä tai erinomainen 87 % mielestä ja 79 %:n mielestä aikuisten lähestyttävyyden on hyvä tai erinomainen.

Aikuisten läsnäolon lisääminen nuorten arkeen on Aseman Lasten ja Walkers- toiminnan yhtenä tarkoituksena (Aseman Lapset ry 2020).

Mitä huonoa tai parannettavaa Wauton toiminnassa on, avoin kysymys (N= 45)

27 vastaajaa vastasi, että ei mitään huonoa tai parannettavaa, kaksi vastaajaa vastasi, että useammin saisi käydä ja näkyy hieman harvoin. Vastauksissa toivottiin syötävää lisää (yksi vastaaja) tilat ovat pienet (yksi vastaaja).

5.3 Asiantuntijahaastattelut

Kokosimme yhteen neljä asiantuntijahaastattelua (Liite 2) ja analysoimme niitä. Vastauksissa nousi esiin selkeitä ja toistuvia teemoja. Jaottelimme vastaukset viiteen eri teemaan. Esiin nousseita teemoja olivat:

1. Nuorten saavutettavuus
2. Liikkuvan nuorisotyön moniammatilliset mahdollisuudet Akaassa
3. Resurssitehokkuus
4. Nuorisolähtöisyys
5. Kohdennettu nuorisotyö

Nuorten saavutettavuus

Joo kyllä mä sitä mieltä olen, että Wauto kaiken kaikkiaan tuo koko nuorisopalveille lisäarvoa. Että koska Akaa on kolmen taajaman keskittymä niin ne välimatkat on pitkiä. (H1.)

Eriyisesti ehkä [Wauto] vastaa siihen tarpeeseen ku tääl on monta taajamaa niin pystytään liikkumaan lähelle niitä nuoria ku tääl ei esimerkiks juna tai bussi kulje kätevästi ja kaikkia palveluita ei voida tarjota jokaiseen taajamaan niin sitten saadaan vietyä sitä palvelua sen avulla jokaiseen paikkaan. (H2.)

Tosiaan tää monitaajamaisuus, nuorisotilojen puute kaikista taajamista, liikkumisen ongelmat ja sit niiden nuorten tavoittaminen, jotka ei tavota tätä meidän nuorisotilaa. (H3.)

Useampi haastateltava myös totesi, että nuorten mahdollisuudet liikkua eri taajamien välillä ovat rajalliset julkisen liikenteen vuoksi. Varsinkin Kylmäkoskella asuvat nuoret ovat tilanteessa, jossa eivät välttämättä pääse ollenkaan julkisella liikenteellä liikkumaan nuorisopalvelujen piiriin ja liikkuva yksikkö on koettu myös heidän tavoittamisensa kannalta tehokkaana.

Kun meil ei oo viel ollu tätä toimivaa joukkoliikennettä näiden taajamien välillä, et nythän sitä vasta (--) on lähdetty tänä syksynä sitten kokeilemaan mutta aikasempina vuosina ei oo päässy liikkua oikeestaan ilta- ja viikonloppu-aikaan mitenkään tässä. Ehkä jollain tavalla lähijunilla Viialan ja Toijalan taajaman välillä mutta Kylmäkoskelaiset nuoret on ollu siitäkin sitten ihan ulkona. (H4.)

Saavutettavuudella tarkoitetaan eri ryhmien ja yksilöiden tarpeiden huomioimista ja osallistumisen mahdollisuuden tarjoamisen mahdollisimman monelle. Nuorisotyössä saavutettavuus on

yhdenvertaisuuden edistämistä. Saavutettavuuteen on yhdistetty usein esteettömyys. Tänä päivänä esteettömyydestä puhutaan, kun tarkoitetaan ympäristöä, joka on rakennettu. Saavutettavuuden käsitettä käytetään, kun puhutaan palveluista tai viestinnästä. (Kuntaliitto 2023.)

Wauton kokeilujaksot Akaassa syksyllä 2022 ja keväällä 2023 ovat osoittaneet, että liikkuvan nuorisotyön avulla nuoria tavoitetaan merkittävästi enemmän, varsinkin niitä nuoria, joita ei ole muuten nuorisopalveluiden avulla tavoitettu.

Semmoiset nuoret, jotka välttämättä ei ole vielä meidän palveluissa. Niin me voitais löytää heitä. (H1.)

Haastateltava kuvaili vastauksessaan kysymykseen ”Miksi Wautoa tarvitaan Akaassa?”, että se on juuri se ydinkysymys, minkä takia hän on lähtenyt liikkuvan toiminnan yksikköä Akaaseen kokeilemaan (Liite 2). Nuorisotilatyöllä ei ole haastateltavan mukaan tavoitettu nuorista kuin murto-osa viime vuosina. Nuorisotyössä oli herännyt kysymys, että millä tavoitetaan ne nuoret, jotka eivät käy nuorisotilalla? Nuorisotilojen kanssa on Akaassa sellainen tilanne, että nuorisotiloja on vain yksi päätaajamassa Toijalassa. Monitaajamaisuus kuntaliitoskaupungissa tuo haasteen, että miten nuorisotyö tavoittaa kahden pienemmän taajaman nuoret ja miten nuoret tavoittavat nuorisopalvelut? (H4.)

(--) mietin siis sitä, että on ehdottomasti kohtaamisissa apuna [liikkuva nuorisotyö] ja sitten kun Akaa on tämmöinen kolmen kylän kaupunki, että on kolme tavallaan taajamaa missä on kaikissa nuoria kohdattavana niin kyllähän se siihen siis auttaa, että päästään liikkumaan. (H3).

(--) se kohtaamisten määrä, et sehän on ihan huikee. Meil oli (--) tiistaina Aseman Lapset ry:n kans tos pikku palsu ja ens viikolla saadaan sitten kaikki tulokset [teki-jän nimi] kesältäki ulos. Hän tekee sen ens viikolle ni oliko se joku lähemmäs 4500 mitä yhteensä näiden kahden kokeilun [käyttäjien määrä oli] eli jos toi on kohtaamisten määrä ni eihän me kuunaan päivänä avoimella tilatoiminnalla taikka millään tälläsellä päästä sellasiin lukuihin. (H4.)

Nuorten tavoittamattomuuden ehkäisemiseksi on määritelty keinoja myös nuorisolaissa. Näitä keinoja ovat muun muassa kunnissa paikallisten viranomaisten muodostama monialainen yhteistyöverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä, jonka työskentelyn kohteena ovat kaikki kunnan nuoret ja heidän hyvinvointinsa edistäminen ja palvelujen saatavuus. (Nuorisolaki 1285/2016, 9§.)

Nuorisokysymyksen kevät vuonna 1943 osoitti, että aikansa nuorisokysymys rakentuu, kun nuorisoon liittyviä ilmiöitä nostetaan esiin omana erityisenä kysymyksenä. Yhteiskunnallinen ja julkinen keskustelu nostaa esille nuoriin liitettyjä, merkityksellisiä aikansa asioita ja ilmiöitä ja tästä seuraa parhaimmillaan konkreettisia muutoksia yhteiskuntapoliittisilla, ammatillisilla tai hallinnollisilla toimilla. (Nieminen & Honkatukia 2017, 36.)

Asiantuntijahaastatteluissa (Liite 2) nousi esiin myös nuorisotilatoimintaan liittyvä näkökulma siitä, että nuorisotilalla on omat säännöt ja toimintatavat ja tämä ei houkuta kaikkia nuoria. Näitäkin nuoria, jotka eivät tilalle tule, olisi kuitenkin tärkeää nuorisopalveluiden tavoittaa. (H4) Liikkuvan nuorisotyön kokeilujakso toi Akaaseen mahdollisuuden tavoittaa nämäkin nuoret.

(--) nuorisotilalla on nuorisotilan säännöt ja se luo aina sen tietyn tavallaan, miten sen sanois, valta-aseman tai semmosen että työntekijät on määrittämässä miten siellä tilassa ollaan ja miten siellä saa käyttäytyä ja mitä siellä saa puhua ja saako käyttää nuuskaa tai mitä nyt ikinä. Ja sitten taas, ku me mennään työntekijöinä nuorten reviirille ni eihän me voida tulla asettamaan heille niinkun semmosia tiettyjä rajoja. (H2.)

(--) Kyllähän se [Wauto] tuo niinku meille sen uuden ulottuvuuden tavottaa näitä nuoria näis eri taajamissa ja tavottaa eri nuoria, ku nuorisotilatyöllä. (H4.)

Liikkuvan nuorisotyön moniammatillisuus Akaassa

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa liikkuvan nuorisotyön monenlaisia käyttömahdollisuuksia Akaassa. Ideoita tuli asiantuntijahaastatteluissa esiin paljon ja näistä osaa oli jo kokeiltakin.

Haastatteluissa tuli myös esiin miten moniammatillisesti liikkuvan nuorisotyön yksikköä oli pystytty hyödyntämään Akaassa kokeilujakson aikana. Useampi haastateltava kuitenkin totesi, ettei jakson aikana vielä pystytty hyödyntämään kaikkea mihin liikkuvaa yksikköä voitaisiin käyttää. (H1; H2; H3; H4.)

Nuorisotyön niin kutsuttu seinättömyys on lisääntynyt ja nuorisotyötä tehdään tänä päivänä monialaisena yhteistyönä erilaisten toimijoiden kanssa. (Valtakunnallinen nuorisotyön- ja politiikan ohjelma 2020–2023, 34.) Kiinteiden tilojen sijaan liikkuva nuorisotyö perustuukin monialaiseen yhteistyöhön ja eri alueiden yhteiskäyttöön. Nuorille myös luodaan mahdollisuuksia

viettä aikaa siellä missä he muutenkin kokoontuvat ja saada nuorisotyön palveluja sinne. (Kallio 2019, 22.)

Kotikäyntejä [Ohjaamon] ei ensisijaisesti suositella ollenkaan, eikä saakaan yksin tehdä. Niin sitten jotenkin se on niinku työntekijän näkökulmasta myös turvallisempaa, että jos meillä olisi tällainen liikkuva yksikkö, jonka kanssa me liikuttaisi, niin se luo turvan tunnetta varmaan molemmille sitten. (H1.)

Mun mielestä niin kun nimenomaan näissä monialaisissa tapaamisissaan se [liikkuva nuorisotyö] on ihan siis niin loistava ohjaamon alla, että oikeasti työllisyyspalvelutkin tai Kelan palvelut tai mikä tahansa muu palvelu, joka on niin kun kuitenkin vaikeasti tavoitettavissa (H1).

Etsivän nuorisotyön tekemään oppilaitosyhteistyöhön hyödynnettiin Wautoa ja koettiin, että liikkuvan yksikön kanssa oppilaitoksiin meneminen voisi tulevaisuudessakin toimia etsivän työn ja muun nuorisotyön tunnettavuuden lisääjänä ja mahdollistajana. Naapurikuntien ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelee paljon akaalaisia nuoria ja heille on tärkeää tiedottaa etsivän nuorisotyön palveluista. (H1.) Peruskoulun oppilashuollon oli myös tarkoitus kokeilla yhteistyötä liikkuvan nuorisotyön kanssa mutta tämä jäi vielä toteuttamatta hyvinvointialueelle siirtymisestä aiheutuneiden kiireiden vuoksi. Lisäksi Wauton kokeilujakso sijoittui suurimmaksi osaksi kesäajalle, jolloin koulut olivat kiinni. Monialaisen yhteistyön mahdollisuudet nousivatkin esille liikkuvassa yksikössä ja miten monipuolisesti sitä on pystytty hyödyntämään.

Me ollaan lähdetty liikenteeseen ja siellä on ollut etsivää, siellä on ollut työllisyyspalveluiden väkeä. Siellä on ollut sosiaalipuolelta väkeä, niin me ollaan pystytty kohdennetusti kutsumaan nuoria niihin paikkoihin, joihin heidän on ollut helpompi tulla esimerkiksi just Kylmäkoskelle. Ja me ollaan siellä saatu hienosti hoidettua yhdessä asioita. (H1.)

Näytettiin mitä Ohjaamon palvelut on, tutustumista Viialan keskustassa ja ollaan oltu Toijalan ja Viialan satamissa esillä kesällä. Siellä monet vanhemmat ja aikuiset kävi kyselemässä, että mikä juttu ja että mikä tää auto on ja mikä Ohjaamo on ja mites nuorisopalvelut ja tuli myös vietyä sitä nuorisopalveluiden ja Ohjaamon viestiä eteenpäin niille vanhemmillekin. (H2.)

Tässä Ohjaamo työssä nimenomaan (--) hyödyntäisin aika monessakin asiassa, jos semmonen saatas jatkuvaksi palvelumuodoksi tänne. Veisin varmasti ihan säännöllisesti Wauton tai liikkuvan yksikön kanssa Ohjaamoo eri taajamiin, eri paikkoihin. Tekisin palvelua näkyvämmäks ja olisin lähellä niitä nuoria, siihen ehdottomasti hyödyntäisin eniten sitä liikkuvaa yksikköä. (H2.)

Mun mielestä niin kun nimenomaan näissä monialaisissa tapaamisissaan se [liikkuva nuorisotyö] on ihan siis niin loistava Ohjaamon alla, että oikeasti työllisyyspalvelutkin tai Kelan palvelut tai mikä tahansa muu palvelu, joka on kuitenkin vaikeasti tavoitettavissa (H1).

Haastateltava kertoi, että liikkuvaa nuorisotyötä hyödynnettiin jo Wauton kokeilujaksolla laajasti eri nuorisotyön toiminnoissa. Liikkuvan yksikön koettiin voivan toimia hyvin etsivän nuorisotyön vastaanottopisteenä taajamissa, joissa heillä ei ole tiloja. Esimerkiksi Viialassa ja Kylmäkoskella etsivät nuorisotyöntekijät olivat aikaisemmin tavanneet nuoria kahviloissa, kauppoissa ja kirjastossa, eivätkä nämä paikat ole aina tarjonneet rauhallista tilaa luottamukselliselle keskustelulle. Liikkuvassa yksikössä rauhallinen ja turvallinen tila keskustelulle on ollut mahdollinen. Liikkuvalla voidaan lisäksi mennä, vaikka pidemmällä asuvan nuoren pihatien päähän, eikä kotikäyntiä tarvitse tehdä. Nuoren ei myöskään tarvitse miettiä millä hän pääsisi esimerkiksi Kylmäkoskelta Toijalaan. Samalla tavalla Ohjaamon palvelut voidaan viedä lähemmäs nuoria liikkuvalla yksiköllä. Tämä madaltaa nuoren kynnystä käyttää palveluja. (H4.)

Muita kuin varsinaisesti tai pelkästään nuorisotyöllisiä käyttömahdollisuuksia liikkuvalla yksiköllä Akaassa haastattelussa nousi esiin kirjastopalveluiden hyödyntäminen liikkuvassa yksikössä. Kirjoja voitaisiin kuljettaa taajamiin ja ottaa sieltä palautuskirjoja kyytiin. Postejä voitaisiin myös viedä sekä terveydenhuoltopalvelua. Terveystoiminta voisi esimerkiksi kulkea liikkuvan nuorisotyön mukana tekemässä päihde- tai ehkäisyvalistustyötä. Erilaisia teemapäiviä voitaisiin toteuttaa. Tällaiset palvelut tulisi olla hyvin suunniteltuja, etteivät ne kuormittaisi työntekijöitä. Kaikki palvelumahdollisuudet kuitenkin kartoitettaisiin, jos liikkuva yksikkö Akaaseen täyspäiväisesti saataisiin. (H4.)

Resurssitehokkuus

Nuorisotyönkin tehokkuutta mitataan tänä päivänä erilaisin mittarein, myös tehdastyöstä tuetuilla laatujärjestelmillä. Tämä on herättänyt ristiriitaisia tunteita nuorisotyön kentällä. (Soanjärvi 2011, 12–13.) Kaikessa työssä halutaan toimia mahdollisimman kustannus- ja resurssitehokkaasti.

Kaksi kokeilujaksoa on osoittanut sen, että kun nuoret ei välttämättä löydä nuorisopalvelujen toimijoiden piiriin, niin Wautolla se onnistuu. Elikkä on oikeasti tosi hyvä juttu ollut se sekä perusnuorisotyölle että myös meille etsivillekin. Ja mä katselen sitten tässä myös Ohjaamon näkökulmaa, koska useimmiten olen osallistunut tähän Wauto-toimintaan Ohjaamon alla. (H1.)

Ohjaamon kautta tää Wauto olisi toimiva ratkaisu (H1).

Ja mikä on kustannustehokasta? Että onko kustannustehokasta nykyisellä henkilöstöresurssilla sitten pitää tiloja joka kunnassa muutaman illan [avoinna] käyttöön varten ja kalustaa niitä vai olisiko liikkuva yksikkö kustannustehokkaampi tapa käyttää sitä olemassa olevaa henkilöstöäki? (H4.)

Tormulainen ja Kauppinen (2022) ovat tutkimusraportissaan tekemässä tutkimushaastattelussa saaneet nuorisotyöntekijöiltä vastauksia, joissa kerrotaan, että liikkuvalla nuorisotyöllä on säästetty resurssitehokkuutta, koska kiinteät tilat vaativat aina tietyn suuruiset kustannukset sekä henkilöstöresurssoinnin. Silti tila tavoittaa vain yleensä yhden alueen nuoret, kun taas liikkuvalla nuorisotyöllä kohdataan nuoria laajemmin. (Tormulainen & Kauppinen 2022,147.)

(--) sanoisin et tää liikkuva yksikkö on opettanu sen, että se ei voi olla näin pienessä henkilöstöresurssissa sellasena (--) ympärivuotisena toimintana, vaan et se tavallaan jaksotettaiskin nuorisopalvelujen toimintaan vähän eri tavalla, jotta me saadaan henkilöstö sitten riittäen, eikä meil ois päällekkäisiä toimintoja. Eli ajattelisin jatkossa just et se suunnittelu olis vieläkin tärkeempää sille ja se aikatauluttaminen. Et autolla tehtävä liikkuva työ niin sanosin et se on lämpimät kuukaudet ja sitten meil ois tämmöset jaksot tavallaan (--) tästä viisastuneena se, että henkilöstö ei kuormittuis sitten. (H4.)

Haverinen ja Siivikko- Heikkinen (2021) totesivat opinnäytetyönsä tutkimuksen tuloksena johtopäätöksensä, että liikkuvalla nuorisotyöllä voitaisiin vastata moniin nuorisotyön olemassa olevassa oleviin haasteisiin. Tärkeimpinä näistä he mainitsevat nuorten välisen eriarvoistumisen, syrjäytymisen ehkäisyn sekä nuorten mielenterveysongelmien ehkäisyn. (Haverinen & Siivikko- Heikkinen 2021.)

Nuorisolähtöisyys

Nuorisotyön perusta on kohtaamisessa ja nuorisolähtöisyydessä (Soanjärvi 2021, 284; Kiilakoski 2015, 20–23). Liikkuva nuorisotyö on jo lähtökohtaisesti nuorisolähtöistä, koska se menee sinne missä nuoret ovat.

Nuorisotutkija Tomi Kiilakoski (2021) on todennut, että kohtamisella nuorisotyössä luodaan erityinen ammatillinen suhde nuoreen. Nuorisotyön luonteeseen kuuluu myös, että se on aina nuorisolähtöistä ja vapaaehtoisuuteen perustuvaa (Soanjärvi 2021, 289). Näihin nuorisotyön tavoitteisiin liikkuva nuorisotyö voi vastata perusolemuksellaan.

Ja lähestyminen ja kohtaaminen niin sä olet enemmän siinä niin sanotusti iholla ja läsnä sen nuoren kanssa. Ja se on ollu huikea kokemus ja on ollu hyviä kohtauksia.

Paljon hyviä kohtaamisia näissä illoissa, missä itekin oon ollu mukana ja mitä meidän työntekijät on kertonu. Et se on ollu mun mielest kaikille mejän työyhteisössä, mä sanosin melkeen voimaannuttava kokemus. Semmonen paluu oikeastaan siihen nuorisotyön peruskysymyksen äärelle, että se kohtaaminen ja nuoren ehdoilla kohtaaminen. (H4.)

He saa siellä oleskella, jutella ja ne voi saada tarvittaessa myös apua, tukea, ohjausta (H1).

Kun se liikkuu vaikka sinne Kylmäkoskelle ja nuori pääsee sinne tekemään työllistymissuunnitelmaa. Tai jotain muuta niin niin sehän on ihan loistavaa. (H1.)

(--) Ja niinku se Ohjaamo työki että jos me voidaan viedä se sinne lähelle sitä jotain nuorta, että hei me tullaan ens viikolla, että tuu hoitamaan Kela asioita et me ollaan ihan siinä sun nurkan takana melkee niin varmasti tavottaa eri nuoria kun se, että se on aina siellä kauempana se palvelu (H2).

Kaikkien haastateltujen mukaan Wauto on otettu hyvin vastaan Akaassa nuorten ja aikuisten keskuudessa. Harvoin vanhemmat tulevat nuorisotilalle, mutta liikkuvan nuorisotyön yksikön saattavat vanhemmatkin kohdata katukuvassa. Liikkuva työ koettiin myös haastattelussa kokonaisvaltaiseksi kohtaamiseksi, jossa tullaan nuorta lähelle nuoren omalla kentällä. Se tuo liikkuvaan nuorisotyöhön oman, erilaisen ulottuvuuden. Se sanelee myös sen, onko nuorisotyö tervetullut johonkin vai ei. (H4)

Mä yllätyin ainakin silloin, ku mä tein sitä keikkahommaa ni erityisesti siitä kuinka hyvän vastaanoton se sai nuorten keskuudessa ja myös vanhempien keskuudessa. Että nuorethan oli melkee aina sillee et jee jee, kiva kun tulitte tänne ja kahvia ja tuolta se auto tulee ja tulkaa käymää mejän bileissä ja sitä ja tätä. Tosi hyvä vastaanotto et yllätyin ihan siitä, et se oli niin jotenki kiva. Sama just nää vanhemmat ja kaikki, että tuolla ku ajelee ympäri kyliä ni siellä ihmiset moikkailee. (H2.)

Ehkä eniten on jäänyt mieleen se koulun päättäri ilta, että siinä se oli ihan selkeästi paikallaan, että me liikuttiin sillä [Wautolla] ja päästiin niihin tilanteisiin ja ihan selkeästi ennaltaehkäistiin siinäkin. Että nuoret antoi sitä palautetta, että nyt täällä ei ole tullut riitoja, kun te olette ollut. (H3.)

Haastateltava kuvaa myös, kuinka monelle etsivän työn ja Ohjaamon palveluita käyttävälle nuorelle on haastavaa mennä tai soittaa virastoihin ja muuhun vähänkään virallisemmalta kuulostavaan paikkaan. Liikkuva yksikkö madaltaa tässä kynnystä, kun esimerkiksi jonkin virallisen lomakkeen voi täyttää yhdessä autossa. (H2)

(--) Ja niinku se Ohjaamo työki että jos me voidaan viedä se sinne lähelle sitä jotain nuorta, että hei me tullaan ens viikolla, tuu hoitamaan Kela asioita et me ollaan ihan siinä sun nurkan takana melkee niin varmasti tavottaa eri nuoria kun se, että se on aina siellä kauempana se palvelu (H2).

Ja mun mielestä saatiin nuorten luottamusta, että he ei niinku lähtenyt karkuun koskaan. Tavallaan että ei tullut sellaista efektiä, että ei vitsi. Nyt noi tulee tuolta vaan enemmän just toisin päin, että hei noi on tuolla, mennään tonne. (H3.)

Nuorisolähtöistä on myös se, että nuoret voi kutsua liikkuvan yksikön luokseen. Kaksi haastateltavaa kertoivat, miten heidät oli Wauton kokeilujakson alkuaikaan kutsuttu lukiolaisten bileisiin. Nuoria oli ollut paljon ja Wauto oli ollut koko illan paikan pihassa, jossa bileet olivat olleet. Nuoret olivat käyneet aina välillä ulkona Wauton luona vaihtamassa kuulumisia ja juomassa kahvia. Aluksi työntekijät olivat ajatelleet, että ovatkohan he oikeasti tervetulleita, sillä nuorison bileissä oli läsnä kaikenlaista nuorisotyöllisesti haastavaa, kuten alkoholia. Nuoret olivat kuitenkin olleet iloisia ja hyvillään Wauton läsnäolosta ja nuorisotyöntekijöiden huolenpidosta. Nuorisotyöntekijät olivat saaneet nuorelta kommentin: ”Ihan kuin olis mummolassa välillä käynyt”. Tässä liikkuva nuorisotyön yksikkö mahdollisti paikallaolon ja turvallisten aikuisten läsnäolon nuorten lukiolaisten bileiden välittömässä läheisyydessä. Toinen haastateltavista kuvaa, että he eivät olisi voineet kuvitella etukäteen, miten hyvän vastaanoton he saivat nuorilta. (H2; H4)

Haastattelussa tuli myös esiin, että Akaassa on oikeasti pohdittu sitä, millaisia palveluntarpeita nuorilla on ja niihin on ollut tahtoa lähteä vastaamaan (H4).

Kohdennettu nuorisotyö

Erityisnuorisotyötä on Suomessa tehty yli 50 vuotta (Nieminen 1995, 360, 364,367). Jenginuo-
risotyötä tehtiin kaduilla myös 1960- luvulla (Nieminen 1995, 259, 330). 1990- luvun talous-
taantumana eli laman jälkeisessä Suomessa nuorisotyö keskittyi lähinnä syrjäytymisen eh-
käisyyn. Myös verkostointityöskentely lisääntyi tuolloin nuorisotyön resurssivähennysten
vuoksi. (Kallinen ym. 2005, 307–309.) Myös tänä päivänä nuorilla on monenlaisia haasteita ja
erityisyyttä ja näihin tarpeisiin nuorisotyön on tärkeä olla vastaamassa. Nuoren on tärkeää tulla
nähdyksi yksilönä, jolla on positiivista annettavaa omalle yhteisölleen. (Kiilakoski 2021.)

Koska meillä on nuoria, jotka eivät esimerkiksi julkisiin liikennevälineisiin halua mennä, että heillä on niin paljon näitä elämännhallinnallisia tai arjen liittyviä tai johonkin muuhun liittyvää problematiikkaa, joka sitten estää sitä (H1).

(--) mä ajattelen, että Akaassa kaivataan ihan hirveästi semmoista jalkautuvaa työtä tai jalkautuvaa nuorisotyötä tai erityisnuorisotyötä tällä hetkellä. Ja tietysti tämmöinen liikkuva nuorisotyö on pelkkää plussaa, että se mahdollistaa niitä kohtaamisia. (H3.)

(--) Akaassa tilatyö on erikoistunu justiin tavallaan sellasen pienen, tiiviin, muutenkin kylillä aikaansa viettävän porukan ja erityisnuorisotyön leimallisen porukan käyttöön ja se on tavallaan iso muutos tapahtunu tossa nuorisotilatyössä, että tässä jos mäkin vaikka nyt 13 vuoden perspektiivillä, kun oon tässä tätä tehny, katson ni massojen toiminnasta on tultu hyvin pienen erityisryhmän toimintaan avoimessa tilatoiminnassa. Niin sekin on tavallaan ihan uutta meille nuorisotoimessa. (H4.)

Akaassa on uutisoitu lisääntyneestä ilkeästä. Tätä uutisointia on tullut lisää kehittämistyömme tekemisen aikana. Ilkeästä on tehty ympäri Akaata rautatieasemalla ja päiväkodeilla (Antola 2023). Pankkiautomaatti poistettiin käytöstä ilkeiden tekojen vuoksi (Peltoniemi 2022). Koulun siirtotiloja on tuhottu ja siellä tehty väkivaltaa (Peltoniemi 2023b). Myös ilotulitteiden räjäyttelystä ja heittämisestä siitä nuorisolle asiasta sanovaa henkilöä kohti uutisoitiin Akaan paikallisessa Facebook-ryhmässä syyskuussa 2023. Nuorisosihteeri Sari Laaki (2023b) on todennut, että nuorten tekemä ilkeä, päihteet ja huono liikennekäyttäytyminen ovat nousseet huolestuttaviksi ilmiöiksi Akaassa.

(--) kaikista eniten mä sanoisin, että Wautoa tarvitaan semmoisen niinku tilanteiden rauhoittamiseen, tavallaan ennaltaehkäisyyn (H3).

Kyllä mä uskon, että jos Wauto liikkuu niillä alueilla missä sitä on [ilkeästä], niin se rauhoittaa sitä, että ne ei lähde niin yli ne tilanteet (H3).

(--) mä ajattelen, että Akaassa kaivataan ihan hirveästi semmoista jalkautuvaa työtä tai jalkautuvaa nuorisotyötä tai erityisnuorisotyötä tällä hetkellä. Ja tietysti tämmöinen liikkuva nuorisotyö on pelkkää plussaa, että se mahdollistaa niitä kohtaamisia. (H3.)

Nuoren on tärkeää tulla nähdä yksilönä, jolla on myös positiivista annettavaa omalle yhteisölleen (Kiilakoski 2021).

Seurakunta on tavoittanut liikkuvalla nuorisotyöllä uusia nuoria, ja heillä on ollut lisäksi tilaisuus tutustua rippikoulunuoriin jo ennen kuin he tulevat leireille. Yhteistyötä ja kumppanuutta seurakunnan kanssa pidettiin myös tärkeänä siksi, että se toi lisää resurssia liikkuvaan nuorisotyöhön. (H4.) Nuorison tarve kokoontua yhdessä on seurakunnissa tunnistettu jo nuorisotyön alun ajoista lähtien Suomessa (Kallinen ym. 2005, 298–300). Rippikoulutyö on myös pisim-

pään toiminut nuorisotyön muoto, sitä on järjestetty 1500–1600- luvulta alkaen. Tänä päivänäkin iso osa tietyn ikäryhmän nuorista käyvät rippikoulun ja se on heille merkittävä askel matkalla aikuisuuteen (Nieminen 1995, 23, 411.)

Ja se kohtaaminen tuolla, et se on varmasti avartanu myös isosti heidän [seurakunnan nuorisotyön] maailmaa. Ja että he on kohdanneetkin niitä nuoria tuolla autolla ennen rippikouluvaihetta ja heillä onkin niistä nuorista enemmänki tietoo kun koskaan ennen. (H4.)

Joo ja sitten taas toisaalta, jos aatellaan sellasia nuoria, jotka ei varsinaisesti hengaile kylillä mutta ne voi olla vaikka urheilukentällä tai vaikka olla tekemässä, harrastamassa jossain frisbeegolfradalla niin me voidaan mennä siihen reunaan ja tavata myös sellasia nuoria (H4).

Liikkuva yksikkö voidaan kutsua paikalle anonyymisti. Esimerkiksi sateenkaarinuoret olivat kutsuneet Wautoa usein luokseen eräällä paikkakunnalla. Erityisryhmien voi olla haastavaa tulla nuorisotiloille tai osallistua harrastustoimintoihin, jos ne ovat sidottuja sukupuoleen. (Tormalainen & Kauppinen 2022, 124–125.)

Jos nuorella on tarvetta keskustelulle, liikkuvan yksikön kutsuminen paikalle ei leimaa samalla tavalla, kuin terveyspalveluissa tai jossain tiettyssä palvelussa jonottaminen. Nuoren kanssa voidaan jutella liikkuvassa nuorisotyössä sekä nuori voidaan tarvittaessa ohjata ammattilaisen luokse, jos sille nähdään tarvetta.

5.4 Vertaiskehittäminen- Kangasalan nuorisopalvelut

Vertaiskehittämisen aineistoista nousi tekemässämme analysoinnissa esiin selkeitä teemoja. Vahvimpina niistä saavutettavuus, monikäyttöisyys ja ammatillinen yhteistyö sekä nuorisolähtöisyys.

Haimme vertaiskehittämisen haastattelussa (Liite 3) asioita, jotka Kangasalla ovat toimineet jalkautuvassa nuorisotyössä. Meitä kiinnosti lisäksi, millainen prosessi liikkuva nuorisotyön aloitus on siellä ollut. Saimme hyviä vinkkejä heiltä toiminnan aloitukseen liikkuvan yksikön suhteen. Aineistosta tulee esiin luonnollisesti paljon käytännön kokemusta. Osittain käytännöt, miten Kangasalla toimittiin liikkuvan nuorisotyön suhteen, olivat olleet käytössä myös Akaassa jo Wauton kokeilujaksoilla. Valitsimme Kangasalan kaupungin vertaiskehittämisen kohteeksi, koska Kyläkolli on ollut ensimmäinen liikkuvan nuorisotyön yksikkö Pirkanmaalla (K1). Näin ollen Kangasalan kaupunki on tehnyt Pirkanmaalla pioneerityötä ja ollut edelläkävijä liikkuvan

nuorisotyön kehittämisessä. Kokemusta on ehtinyt kertymään muita Pirkanmaalaisia kaupunkeja enemmän. Myös Kangasalan kaupungilla oli ollut Wauton kokeilujakso syksyllä 2017 (K1).

Kuva 1: Kangasalan liikkuvan nuoristyön yksikkö Kyläkolli. Kuvaaja: Marjaana Rosenqvist

Kangasalla on koettu, että liikkuva nuorisotyö on täydentänyt nuorisotyön palvelukokonaisuutta. Palvelut kasvoivat roimasti liikkuvan nuorisotyön alkaessa 2019 ja liikkuvalla nuorisotyöllä on tavoitettu niitäkin nuoria, jotka eivät käy nuorisotiloilla ja viettävät esimerkiksi aikansa koulujen pihalla. Myös syrjäkylille tai niin sanotuille katvealueille, joissa ei ole nuorisotiloja, on voitu liikkuvan yksikön avulla viedä nuorisopalveluja. (K1.)

Nuorisolähtöisyys on koettu Kangasalla toimivimmaksi työskentelyotteeksi eli lähtökohtaisesti nuoret kutsuvat Kyläkollia luokseen. Toki nuoriso-ohjaajatkin arvioivat missä olisi milloinkin hyvä olla, vaikka kutsua ei johonkin tiettyyn paikkaan tulisikaan missä nuoria on. (K1.)

Saavutettavuus

Oma liikkuvan nuorisotyön toiminta koettiin Kangasalla helpompana aloittaa, kun taustalla oli Walkersin Wauto- kokeilujakso ja oli tavallaan tehty taustatyötä jo kokeilujakson aikana vuonna 2017. Kokeilujaksolla pystyttiin kartoittamaan missä nuoret kokoontuvat ja missä paikoissa liikkuvan yksikön olisi hyvä kiertää. (K1.) Liikkuvan nuorisotyön avulla nuorille luodaan mahdollisuuksia viettää aikaa siellä, missä he muutenkin kokoontuvat ja saada nuorisotyön palveluja lähelle heitä (Kallio 2019, 22).

Nuoret eivät ole koskaan samanlaisia, heitä ei voi kohdata yhtenäisenä joukkona. Nuorten kokemukset ja elämänvalinnat ovat erilaisia. Siksi nuorisotyöntekijän tulee tuntea nuorten maailma ja on osattava toimia erilaisissa ympäristöissä. (Lundblom & Eskelinen 2017.) Nuorten ajanviettopaikkojen kartoittaminen ja vapaa-ajan viettopaikkojen tunteminen helpottavat liikkuvan yksikön toiminta-alueen suunnittelua.

Vertaiskehittämisen haastattelussa todettiin Kangasalan ja Akaan samankaltaisuudet: kuntaliitoksia on tehty molemmissa ja nuorisotyön alueet ovat laajoja molemmissa kaupungeissa (K2).

Kangasallahan on aika sama tilanne, ku siel Akaassa ku mieltii et Kangasallaki on ollu erikseen alun perin Sahalahti ja Kuhmalahti ja sit ku on tullu tää kuntaliitos niin tavallaan vois aatella kun toi Akaa on niinku Toijala-Viiala- Kylmäkoski niin ne alueellisesti on aika samat matkat, kun tämä Kangasalan alue- Sahalahti- Kuhmalahti. Et alueellisesti on myös tosi laaja. (K2).

Tavallisena iltana Kyläkollin kävijämäärä on noin 40–60 nuorta ja viikonloppuisin 80–120 välillä. Toimintamuoto on suosittu Kangasalla ja tavoittaa nuoria hyvin. (K2.)

Monikäyttöisyys ja ammatillinen yhteistyö

Kyläkollia on Kangasalla hyödynnetty monipuolisesti myös muiden toimijoiden taholta, vaikka nuorisopalveluissa vahvasti koetaankin, että pääasiallisesti Kyläkollia tarvitaan siellä mihin se on hankittukin eli nuorisotyöhön, sillä liikkuva yksikkö on liikkeellä joka viikko keskiviikosta lauantaihin. Toki päiväsaikaan sen käyttö olisi mahdollista muillakin toimijoilla. (K2.)

Nuorisotyö on muuttunut ja kiinteiden tilojen sijaan liikkuva nuorisotyö perustuu monialaiseen yhteistyöhön ja eri alueiden yhteiskäyttöön (Kallio 2019, 22). Myös Valtakunnallinen nuorisotyön- ja politiikan ohjelman (2020–2023) mukaan nuorisotyötä tehdään monialaisena yhteistyönä erilaisten toimijoiden kanssa.

Kyläkollia ovat käyttäneet liikuntapalvelut erilaisiin toimintoihinsa. Seurakunnalta on säännöllisesti Kyläkollissa mukana erityisnuorisotyöntekijä, jonka resurssi on kohdennettu 50%: sesti kaupungin nuorisopalveluille. (K2; Liite 3.) Hyvinvointitoureilla ja erilaisissa paikallisissa tapahtumissa liikkuva yksikkö on ollut mukana ja siellä on voitu tehdä nuorisopalveluja näkyväksi myös aikuisille (K1; K2).

Kulttuuripalvelut ovat liikkuneet Kyläkollilla joitakin kertoja tarjoten palveluina muun muassa musiikkia ja pihapelejä. Kirjastopalveluilta on ollut mukana kirjastotyöntekijä, joka on erikoistunut nuorisokirjallisuuteen ja hänellä ollut nuorisolle suunnattuja lainakirjoja mukanaan. Kyläkollia on myös hyödynnetty äänestyspisteenä korona-aikana eri paikoissa. (K1; K2.)

Yläkoulujen luokkien ryhmäytymisissä ja liikuntapäivissä on hyödynnetty Kyläkollia. Kouluilta on myös ollut kesäaikaan kasvatus- ja yhteisöohjaajia työskentelemässä liikkuvassa yksikössä, kun koulut ovat olleet suljettuna. He ovat kokeneet positiivisena kohdata nuoria muualakin kuin kouluympäristössä. (K1; K2.) Akaassa ollaan myös kiinnostuneita siitä, mitä kaikenlaisia eri mahdollisuuksia hyödyntää liikkuvaa nuorisotyötä on.

Kuten jo aiemmin todettiin nuorisolaki (1285/2016) velvoittaa, että kunnissa toimii monialainen ohjaus- ja palveluverkosto tai muunlainen vastaava yhteistoimintaryhmä, jonka tehtävänä on suunnitella monialaista yhteistyötä ja kehittää suunnitelmien toimeenpanoa. (Kalliomaa & Ahonen- Walker 2019, 29.) Kangasalla monialainen yhteistyö on saatu Kyläkollin kanssa toteutumaan esimerkillisesti.

Pirkanmaan seudun eri alueiden liikkuvat yksiköt ovat myös kokoontuneet yhteisiin seutukunnan tapaamisiin noin puolen vuoden välein. Näissä tapaamisissa Kyläkollia on tavannut ”serkkujaan” ja kuulumisia on vaihdettu. Näissä tapaamisissa on nyt ollut taukoa mutta ne on koettu hyödyllisinä. (K2.)

Kangasalta annetaan vinkkinä liikkuvaa nuorisotyötä aloittavalle toimijalle, että kannattaa verkostoitua ja olla jo toiminnan alkaessa yhteydessä muun muassa paikalliseen poliisiin ja ilmoittaa liikkuvan työn aloittamisesta ja näin virittää alkuun yhteistyötä paikallisen poliisin kanssa (K1).

Tormulainen ja Kauppinen (2022) toteavat tutkimusraportissaan, että nuorisotyössä ovat lisääntyneet uudet tavat ja toimintaympäristöt, joissa nuorisotyötä toteutetaan. Kokeilemalla erilaisia toimintamalleja saadaan tietoa ja näkymää siitä voisiko näille toimintamalleille olla tarvetta tulevaisuudessa. Liikkuva nuorisotyö voidaan nähdä mahdollisuutena monikenttäisen yhteistyön ja verkostotyöskentelyn vahvistumisessa ja lisääntymisessä. Nuorisotyö muuttuu ja uudistuu ja tämä edellyttää sitä, että entisestä totutusta työskentelystä siirrytään myös aiemmista poikkeaviin ympäristöihin ja tehdään yhteistyötä eri alojen ammattilaisten kanssa. (Tormulainen & Kauppinen 2022, 148–149.)

Nuorisolähtöisyys

Nuorisotyöntekijät ovat tunnistaneeet liikkuvan työmuodon arvon ja kokevat sen tärkeäksi työmuodoksi (K1; Liite 3). Työ on painottunut ilta- ja viikonloppu-aikaan. Levottomina ajanjaksoina on tehty töitä yhteen asti yöllä viikonloppuisin. Työmuoto on joustava ja nuorisolähtöinen silloin, kun työaikojen ja toiminta-aikojen joustolle on tarvetta. (K2.)

Niin ei hanskat mee naulaan, kun se [työvuoro] loppuu (K2).

K2 kertoo, että liikkuvalla yksiköllä ollaan paikoissa, joissa nuoret viettävät aikaansa. Tavallaan ollaan nuorten alueella. Haastateltava toteaa, että se madaltaa nuorten kynnystä yhteydenottoon, kun kuullaan ja nähdään asioita. Kyläkollin työntekijöihin turvaudutaan ja heitä kutsutaan paikalle erilaisiin tapahtumiin tai jos on tiedossa, että jotain tapahtuu. Liikkuvan yksikön avulla voidaan turvata nuorten illanviettoa ja hälyttää tarvittaessa paikalle poliisi tai ambulanssi. Kyläkollilla kävijöistä osa on sellaisia, jotka käyvät nuorisotiloilla mutta vähintään puolet ei käy tiloilla. Liikkuva yksikkö lisää tavoitettavuutta. Liikkuvan yksikön avulla voidaan ehkäistä nuorten ylilyöntejä ja tehdä päihdetyötä, kun tavataan päihtyneitä nuoria. Kyläkolli on ehkäisevää työtä. Liikkuvan yksikön toiminta ei voi perustua päihdeettömyyteen. (K2.)

Et se on se tavallaa miten nuorisolaissakin sanotaa, et kun nuoresta herää huoli niin sillä samalla periaatteella ollaan tossakin, et sitten soitetaan [kotiin tai viranomaisille] kun se huoli herää (K2).

Nuoren kohtaaminen on kokonaisvaltaisempaa liikkuvalla yksiköllä.

Joo. Ja just se ohjaajienki huomio niinku keskittyy vaan niihin nuoriin ketkä on siinä autossa, eikä niinku nuorisotiloilla siihen kahteenkytä muuhun (K1).

Mut sit se myös on sellanen väline millä lähtee siihen keskusteluun et sit kun ne saa sen jonku vaikka kahvin ni ne istuu siihen alas ja sit se lähtee siitä (K2).

Nuorten kohtaaminen ja sellaistenkin nuorten tavoittaminen, jotka eivät käy nuorisotiloilla, on ensiarvoisen tärkeää. K2 kertoo, että Kyläkollin liikkumista on koitettu keskittää siten, että se ei seisoi torilla, jos vieressä on nuorisotila auki. Tavoitteena on saavuttaa nuoria, jotka ovat nuorisotilojen ulottumattomissa. (K2.)

Niin et on sellasia turvallisia paikkoja missä voi sitte iltaansa viettää, että tietää et siel ei niinku humalaisia nuoria tai päihtyneitä nuoria oo mut sitte on toisaalta tää Kyläkolli (K1).

Eli silloin me pystytään tarjoa kahta nuorisoryhmää koskevia palveluja (K2).

Haastattelun aikana ilmenee, että kesällä 2023 on kokeiltu myös yökollia, jolloin Kyläkollit liikkui läpi yön. Toiminta-aikojen myöhäistämistä on mietitty muutenkin. Liikkuvan yksikön pitää liikkua silloin, kun nuoret ovat liikkeellä. Nuoret voivat kutsua Kyläkollia Snapchatilla haluamiinsa paikkoihin. (K1.)

Laittaisın sen koko prosessin perustuu siihen nuorisolähtösytyteen. Ja sit se pitää painottua aika ilta-aikaan se liikkuminen et se on ton työn kyllä se isoin avain. Että viikonloppuillat on tosi tärkeitä. (K2.)

Kangasalan kaupungilla on huomioitu nuorten tarpeet ja toimintaa toteutetaan nuorisolähtöisesti. Kuten Soanjärvi (2021) toteaa, nuorisotyö on luonteeltaan aina nuorisolähtöistä: huomiioon otetaan aina nuoren tarpeet, tavoitteet ja toiveet. Nuorisotyö ei myöskään velvoita nuoria osallistumaan tai sitoutumaan, vaan toiminta on nuorelle vapaaehtoista. (Soanjärvi 2021, 289.)

Resurssit

Työn yhdeksi haasteeksi koetaan toimiminen nuorten alueilla. Eri vuodenaikoina toimitaan pimeissäkin paikoissa ja turvallisuutta pitää miettiä. Nuorten keskuudessa saattaa kehittyä konflikteja ja liikkuvalla yksikölle voi tulla vahvasti päihtyneitä henkilöitä. Nuorisohjaajien työnkuva on muuttunut Kyläkollin myötä, se on vaikuttanut myös työaikoihin- ja työvuoroihin. (K2.)

Liikkuva yksikkö on vaatinut kaupungilta investointeja, jotta auto on saatu hankittua, haastateltava kertoo. Autosta tulee kuluja huoltojen, vakuutusten ja polttoaineiden vuoksi. Auton säilytyspaikka tulee myös miettiä huolellisesti. (K1.) Toinen haastateltava mainitsee elintarvikkekulut, kun liikkuvassa yksikössä tarjotaan syötävää ja juotavaa nuorille (K2). Kumpikin haastateltavista kertoo, että liikkuvan yksikön myötä henkilöstöresurssi on lisääntynyt (K1; K2).

Haverinen ja Siivikko-Heikkinen (2021) toteavat opinnäytetyössään, että suurin osa Suomen kunnista toteuttaa liikkuvaa nuorisotyötä. Ne kunnat, jotka eivät liikkuvaa nuorisotyötä toteutaneet, pitivät esteenä riittävän resurssin puuttumista. (Haverinen & Siivikko-Heikkinen 2021.) Tämän vuoksi riittävä resurssi on tärkeä tekijä ja se on otettava huomioon, jotta liikkuvaa työtä voidaan toteuttaa.

5.5 Toimintaan tutustuminen etnografisella tutkimusotteella

On kuuma kesäpäivä. Wauto on varusteltu valmiiksi, kahvit on keitetty termareihin. Mehut, maidot, mikit ja keksit on pakattu mukaan. Pihapelejä löytyy monenlaisia, jos nuoret innostuivat pelailemaan. Vedän päälleni Walkersin mustan liivitakin ja laitan aurinkolasit päähän. Onneksi autossa on ilmastointi. Huokaisen syvään ja väännän avaimesta. Hyvänlainen jännitys ja odotus kuplii rinnassani. Keitäköhän tänään kohdataan. Laitan radion päälle ja kaiuttimista kajahtaa tuttu kappale, joka sopii hyvin iltaan, jota ollaan viettämässä nuorten kanssa: *Heaven can wait, were only watching the skies. Hoping for the best but expecting the worst. Are you gona drop the bomb or not? Let us die young or let us live forever. We don't have the power but we never say never. Forever young, I want to be forever young...* Wautossa on kerrassaan jotain maagista, se saa hymyn huulille. Tänään on minun ajovuoroni. Olen illan aikana yksi Wauton toimintavastaavista. Liikkuessamme Wautolla, huomio on taattu. Saamme iloisia vilkutteluja ja peukutuksia. Autolla ajelu saa aikaan hilpeän tunnelman, tekisi mieli tööttäillä ihmisille mutta jätän sen kuitenkin tekemättä. (Tutkimuspäiväkirja 2023.)

Kierrämme Walkers autolla eli tuttavallisemmin Wautolla Akaan kaupungissa. Nuoret saavat tietoa auton liikkeistä somessa, esimerkiksi Instagramin tai Snapchatin kautta. Nuoret lähtevät autolle meitä vastaan Leppis-leikkarilla, kun huomaavat, että pysäköimme. Osa nuorista tulee autoon sisälle täyttämään Walkersin kyselyä, josta saa kiitoksena limsatölkin. Kyselyn avulla keräämme aineistoa opinnäytetyötämme varten. Ulos laitamme muutaman retkituolin ja pöydän, jonka äärellä on hyvä jutella ja juoda mehua ja kahvia. Keskustelemme hetken kesäsuunnitelmista. -Vanhat koulukirjat poltetaan ensimmäisenä. -Entäs, jos on metsäpalovaroitus, kysäisen. – No sitten laitetaan ne takkaan. Meillä on aika neuvokkaita nuoria, mietin. Nuoret ovat hyvällä tuulella ja kesäloma tuo hymyn nuorten huulille. Wauto on saanut huomiota paikallismediassa ja toimittaja käy haastattelemassa meitä ja nuoria. Nuoret ovat innoissaan päästessään lehteen. Hetken kuluttua matkamme jatkuu ja suuntaamme kohti Toijalaa. Kirjaston takaa löytyy skeittiparkilta nuoria. Pysähdymme Wauton kanssa ja tarjoilemme loput mukana olleet syötävät ja kahvit nuorille. -Ihan mahtavaa, että teillä on mukana syötävää, kiittelee yksi nuorista. Ilta alkaa olla pitkällä ja meidän on aika lähteä kotiin. Kirjoitetaan yhdessä illan tapahtumista Walkers raportti. Tyhjennetään autosta astiat ja siivotaan keittiö Sampolanrannassa. Jätän Walkers liivin naulakkoon ja astelen ulos. Ilta on viilennyt huomattavasti. Vedän villatakin tiukemmin kiinni ja toivon, että nuoret ovat varautuneet viilenevään iltaan minua paremmin. Tärkein työkaluni tänään oli kohtaaminen. (Tutkimuspäiväkirja 2023.)

5.6 Kokemuksia kentältä etnografisella tutkimusotteella

Tiistai-ilta; Oli melko sateinen tiistai-ilta, kun lähdettiin liikenteeseen. Nuoria ei näkynyt oikeastaan missään. Reilun tunnin ajelun jälkeen löydettiin kuitenkin kaupan takaa nuoria. Hetken heitä tarkkailtuamme, huomasimme, että yksi joukon nuorista oli selvästi päihtynyt. Illan edetessä saimme selvitettyä nuoren asuinpaikan ja olimme yhteydessä hänen kotiinsa. Myös toinen nuorista alkoi olla melko päihtynyt. Nuoret eivät suostuneet lähtemään kotiinsa vaan menivät karkuun. Jututimme heitä useaan otteeseen ja tiedustelimme mistä päihteet ovat peräisin. Koko nuorisojoukko oli mukana juonessa, jossa meitä yritettiin harhauttaa, jotta emme pysyisi päihtyneiden nuorien perässä. Lopulta saimme selville heidän kotiosoitteensa ja huoltajien yhteystiedot ja olimme yhteydessä nuorten kotiin. Tapasimme alueella asuvan äidin, joka tuli kertomaan, että meitä on kaivattu katunäkymään. Työmme on tärkeää. Illan päätteeksi teimme sosiaalipäivystyksen kautta lastensuojeluilmoituksen, koska kyseessä oli yläkouluikäiset nuoret. (Tutkimuspäiväkirja 2023.)

Malmin (2018) Nuorisotyö raiteilla- hankkeessa kuvataan kolmitasoinen kolmiomalli. Kolmion kärjessä ylimpänä on puuttuminen. Silloin ollaan jo konfliktien äärellä ja tehdään lastensuojeluilmoitus, kutsutaan poliisi tai tehdään jälkiselvittelyjä. Usein puuttumisen tasolla joudutaan turvautumaan muihin toimijoihin. (Malm 2018, 40–41.)

Mopomiitti; kuin sattuman kautta saimme selville, että tulevana lauantaina on Akaassa mopomiitti. Pirkkalassa kyseinen tapahtuma ei päättynyt kovin onnellisesti vaan siellä tapahtui myös henkilövahinkoja. Lähdimme turvaamaan nuorten iltaa ja rauhoittamaan tilannetta. -Painukaa vittuun, oli ensimmäinen kommentti. -Maistuisiko kahvi, huikkaisimme Wauton avonaisesta ikkunasta. -No maistuis ja -Joo, raikasivat hetken aikaa. Kahvijonoon tuli hetkessä 50 nuorta. Tarjosimme nuorille kinkkupiirakkaa, kahvia ja mehua. Hetken kuluttua poliisit saapuivat paikalle ja kysyivät -Mikä teillä on tässä meneillään? Kerroimme olevamme Akaan nuorisopalveluista ja Walkers On Wheels- toiminnan kautta turvaamassa nuorten vapaa- ajanviettoa. Poliisi kertoi saaneensa hälytystehtävän paikalta kantautuvan melun vuoksi. -Hyvä, että olette täällä, rauhoitatte nuorten menoa läsnäolollanne. Nuorten ajelu oli paikoitellen melko äänekkästä ja vauhdikastakin. Välillä joku piipahti juttelemaan ja kertomaan harrastuksestaan ja kulkupelistaan tarkemmin. Tunnelma oli rento ja nuoret olivat hyvällä tuulella. He olivat iloisia siitä, että olimme paikalla ja kohtasimme lopulta yli 70 nuorta tapahtuman aikana. (Tutkimuspäiväkirja 2023.)

Päätärät; Olimme varautuneet nuorten päättäjäsiltan nuorisotiloilla ruhtinaallisesti. Meillä oli yli 100 hengelle varattuna hotdogeja, vohveileita, pullaa ja myös makkaraa oli tarkoitus grilata. Keli oli ihan normaali. Ei ollut kylmä, sateinen tai paahteinen keli. Sateen sattuessa on todennäköisempää, että nuoret suuntaavat kahvilalle. Nuorisokahvilaan saapui koko illan aikana kaksi nuorta. Lähdimme Wautoilemaan ja tavoitimme urheilukentän katsomosta yli 70 nuorta. Tarjosimme heille koko illan syötävää ja juotavaa ja jututimme nuoria. Katsoimme että kaikki oli hyvin. Parilla nuorella oli ennakoasenne, että olemme kyttäämässä ja aiheuttamassa hankaluuksia. Meihin kohdistuva negatiivisuus poistui juttelemalla. Toiset nuoret kertoivat meille moneen otteeseen, että on mukavaa, kun olemme paikalla. Sain illan aikana paljon ylläpyjä ja tunteen siitä, että turvallisen aikuisen läsnäolo oli toivottua. Kiersimme välillä Viialan puolella Luttusten uimarannalla ja keskeytimme riitatilanteen, joka oli eskaloitunut illan aikana jo toiseen kertaan. Nuoret kertoivat soittaneensa ambulanssin, koska yksi nuorista oli ollut niin voimakkaasti päihtynyt. Harmitti ettei oltu silloin paikalla auttamassa mutta onneksi kaverista oli pidetty huolta ja soitettu apua paikalle. Kun lähdimme purkamaan illan päätteeksi autoa nuorisotiloille ja tekemään raporttia illasta, sanoin viimeisille juhlijolle, että meidät tavoittaa puhelimella, soittakaa, jos tulee mutkia matkaan. (Tutkimuspäiväkirja 2023.)

Tormulaisen ja Kauppisen (2022) tutkimushaastattelussa nuorisotyöntekijät kertovat, että liikkuvalla nuorisotyön yksiköllä saavutetaan resurssitehokkuutta, koska yksi tila vaatii tietyn resurssoinnin ja kustannukset. Silti se tavoittaa vain yhden alueen nuoret, kun taas liikkuvalla yksiköllä tavoitetaan nuoria usealta eri alueelta. (Tormulainen & Kauppinen 2022, 147.)

Jos tiloille ei tule ketään, on siellä turhaa nuorisotyöntekijöiden päivystää. Silloin voidaan hyödyntää liikkuvan nuorisotyön mahdollistamia seinättömiä toimintamuotoja ja suunnata eväiden ja aktiviteettien kanssa sinne, missä nuoret viettävät aikaansa. Nuorten tavoittamisen lisäksi liikkuva nuoristyö turvaa nuorten kasvua ja elämää kaupunkiympäristössä.

Wauto ja liikkuva nuorisotyö on ollut avainasemassa nuorten kohtaamisessa. Kun nuoret ovat päihtyneenä he eivät tule nuorisotiloille, joka on päihtetön tila. Tai, kun kyseessä on mopomiitti joka toiminnaltaan vaatii tietynlaista ympäristöä, nuoret eivät kokoonnu nuorisotilalla. Nuorten kohtaamiset Wautolla ovat olleet hyvin erilaisia. Tavoitettujen nuorien määrä on vaihdellut ja myös kohderyhmä on vaihdellut. Mutta jokainen kohtaaminen on ollut sellainen, että olemme olleet oikeassa paikassa oikeaan aikaan.

Artikkelissaan Luoto (2017) toteaa, että jalkautuvassa työssä kohdataan kivoja, hyviä ja tärkeitä nuoria. Jos elämän perusasiat ovat kunnossa, nuoria on kiva kohdata ja tarjota luotettavia aikuiskontakteja. Mikäli nuorella on huolia, hänet on hyvä kohdata ja miettiä nuoren kanssa tämän elämää yhdessä. Jos nuoren elämässä on vakavia huolenaiheita, hänet on tärkeää kohdata. Yhdessä nuoren kanssa voidaan rakentaa polkua eteenpäin ja etsiä oikeat ihmiset palvelusekto-reilta auttamaan ja kantamaan vastuuta. (Luoto 2017, 107–112.)

6 ARVIOINTI

Kehittämistyöhön ja tutkimuksen tekoon ylipäänsä liittyy eettisiä velvoitteita. Tutkijalla on velvoitteita yhteiskuntaa ja tutkimuksen lukijoita kohtaan. Tutkimuksen tulee aina pyrkiä luotettaviin tuloksiin. Velvoitteita on myös tutkimuksen toimeksiantajaa eli tilaajaa kohtaan. Tutkimukseen osallistuvat tai siihen tietoja antavat henkilöt ovat eettisten velvoitteiden kohteena. (Uusitalo 1991, 30–31.) Koimme tutkimuksellisen kehittämistyömme ammatillisesti tärkeäksi ja ajankohtaiseksi tässä ajassa ja yhteiskunnallisessa tilanteessa, jossa haasteena on nuorten tavoittamattomuus (Nieminen & Honkatukia 2017, 36).

6.1 Luotettavuus ja eettisyys

Hyvän tieteellisen käytännön periaatteita ovat rehellisyys, luotettavuus, vastuunkanto ja arvostus. Näiden käytäntöjen noudattamatta jättäminen voi johtaa hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyyn ja siitä seuraavaan prosessiin. Myös lainsäädäntö ohjaa ja määrittelee osaltaan opinnäytetyön prosessia. Opinnäytetyön tekemiseen vaikuttavia lakeja ovat muun muassa EU:n tietosuoja-asetus, tietosuojalaki, laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta, tekijänoikeuslaki, hallintolaki sekä oikeus yksityisyyden suojaan, josta on säädetty useammassa eri säädöksessä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 11–12.)

Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa (2023) mukaan hyvään tieteelliseen käytäntöön katsotaan kuuluvan kahdeksan osa-aluetta:

1. Sellainen toimintaympäristö, jossa hyvän tieteellisen käytännön ohjeistukset ovat saatavilla.
2. Ohjaus, mentorointi ja koulutus, joka toteutuu, kun opinnäytetyötä tekevän koulutukseen sisältyy hyvän tieteellisen käytännön opetusta.
3. Tieteellisen työn tekeminen, jossa suunnittelu, dokumentointi ja toteutus on toteutettu asianmukaisesti.
4. Ennakointi ja eettisyys, joka tarkoittaa, että tarvittavat luvat ja suostumukset ja muut tarvittavat dokumentit ovat hoidettu ohjeistuksen mukaisesti eikä tutkimuksellinen toiminta vaaranna kenenkään turvallisuutta.
5. Tutkimusaineistojen käsittely on hoidettu sovittujen toimintatapojen ja sopimusten mukaisesti.

6. Yhteistyö – tilaajan ja muiden sidosryhmien kanssa on sovittu toimintatavoista liittyen työn tavoitteisiin sekä velvollisuuksiin ja oikeuksiin.
7. Tekijyys, viestintä ja julkaiseminen. Muiden tekemää tiedettä kunnioitetaan ja noudatetaan julkaisuun ja viestintään liittyviin asioihin yhteistyökumppaneiden kanssa sovittuja ja hyvän tieteellisen käytännön toimintatapoja.
8. Asiantuntija- ja arviointitehtävät hoidetaan läpinäkyvästi, luottamuksellisesti ja perustellusti. Kunnioitetaan tekijöiden oikeuksia ja ideoissa, tulkinnoissa ja tutkimusaineistoissa viitataan aina siihen asiantuntijaan, jolta ajatus on tullut esiin aineistossa.
(Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 12–14.)

Tieteen avoimuus on osa vastuullisen tieteen tekemistä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 10). Hyvä tieteellinen käytäntö edellyttää, että julkaistut tutkimukset ovat vapaasti kaikkien käytössä edellyttäen myös jatkokäyttäjiltään asianmukaisia viittauksia ja muiden annettujen ohjeistuksien noudattamista. Lukijan tulee aina nähdä mistä ajatus on saatu, jos se ei ole tutkijan oma. (Uusitalo 1991, 32–33.)

Olemme tässä opinnäytetyössämme sitoutuneet noudattamaan Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2023- ohjeistusta, Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019) - ohjeistusta sekä Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisiin periaatteisiin ja ihmistieteiden eettiseen ennakoarviointiin Suomessa (2019).

Laadimme tästä kehittämistyöstä aluksi opinnäytetyösopimuksen Akaan kaupungin kanssa, joka toimi työn tilaajana. Lisäksi teimme myös pyynnöstä Aseman Lapset ry:n kanssa opinnäytetyösopimuksen, jossa sitoudumme tarkistuttamaan ennen opinnäytetyömme julkaisua heillä kaikki heidän järjestöönsä ja sen toimintatapoihin liittyvät faktatiedot, joita on esitetty kehittämistyössämme. Tutkimuslupa pyydettiin Akaan kaupungilta kehittämistyön tekemiseen, sillä haastattelimme Akaan kaupungin henkilöstöä. Vertaiskehittämisen toteuttamiseen haettiin tutkimuslupa Kangasalan kaupungilta.

Olemme kaikille haastateltaville toimittaneet tutkittavan informointi-, henkilötietojen käsittely ja tietosuojat- sekä suostumuslomakkeet ja saaneet suostumukset ja luvat haastatteluihin, jotka teimme. Olemme käyneet kehittämistyön tekemisen aikana jatkuvasti eettistä pohdintaa asioista, jotka meitä tekijöinä ja kehittäjinä ovat askarruttaneet. Olemme selvittäneet huolellisesti

tutkimuksen eettisyyteen liittyviä kysymyksiä etenkin kyselyiden osalta, jota käytimme kehittämistyössämme yhtenä päämenetelmänä. Kyselyihin vastasi osittain alle 15- vuotiaitakin nuoria ja tämän vuoksi kävimme opinnäytetyön ohjaajan kanssa keskustelua, että tarvitaanko eettinen ennakoarviointi, sillä TENKin ohjeistuksen mukaan eettinen ennakoarviointi tulee tehdä, jos tutkimus kohdistuu alle 15- vuotiaisiin, eikä tähän ole kysytty huoltajan suostumusta. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 20.) Eettisyyttä kyselyiden osalta pohdittiin myös Aseman Lapset ry:n kanssa, jonka Walkers- kyselyaineistoa hyödynsimme opinnäytetyössämme. (Liite 1.)

Jyväskylän yliopiston mukaan alle 15- vuotiaita saa tutkia ilman huoltajan suostumusta tai informointia, jos tutkitaan päihteiden käyttöä, jota tutkittavat eivät haluaisi huoltajan tietoon. Tutkimus ei saa aiheuttaa nuorelle haittaa ja on varmistuttava siitä, että alaikäiset ymmärtävät mitä osallistuminen heiltä edellyttää ja ymmärtävät tutkimuksen luonteen. (Jyväskylän yliopisto 2019.) Kyselyissämme tutkitaan nuorten päihteiden käyttöä ja alle 15- vuotiaiden tutkiminen ilman huoltajan informointia on näin ollen perusteltua.

Nuorille tiedotettiin kyselyiden alussa, että aineistoa käytetään tutkimuksessa ja pyydettiin nuorilta suostumus aineiston käyttöön. Kaikkien vastaukset ovat anonymoituja ja kyselyyn vastaminen oli vapaaehtoista. Halutessaan vastaajilla on oikeus kieltää vastaustensa käyttö tutkimuksessa jälkikäteen. Kyselyissä ei kysytty nuoria kuormittavia asioita. Näiden seikkojen valossa ja Aseman Lasten sekä opinnäytetyötämme ohjaavan opettajan kanssa käymiemme pohdintojen jälkeen voimme taata kehittämistyömme menetelmien olevan eettisesti toteutettuja.

Tiedonkeruun aikana, nuorten vastatessa kyselyihin ja etnografisen tutkimusmenetelmän aikana nuorille kerrottiin, että tehdään opinnäytetyötä Akaan liikkuvasta nuorisotyöstä. Kyselyitä ja havainnointia käytetään siinä menetelminä ja tällä tavoin he voivat olla vaikuttamassa päätöksiin liikkuvan nuorisotyön tulevaisuudesta Akaassa.

Tuloksia analysoidessamme totesimme, että samat teemat ja johtopäätökset toistuivat kyselyissä ja haastatteluissa. Voidaankin todeta, että triangulaatio, eli monimetelmäisyys lisää tutkimuksen luotettavuutta (Aaltio & Puusa 2020, 176). Triangulaatio on hyvä keino saada erilaisia näkökulmia tutkittavaan aiheeseen (Juuti & Puusa 2020, 68).

Tutkimuksen kohderyhmä oli oikea ja tutkimuksen kysymykset olivat tutkittavaan ilmiöön nähden oikeanlaiset. Menetelmien avulla saimme tietoa Akaan nuorisotyön saavutettavuudesta ja

liikkuvan yksikön hyödynnettävyydestä. Aineisto on riittävä, jotta voimme tehdä johtopäätöksiä asioista, joita halusimme kehittää. Tutkimuksellinen kehittämistyömme on pätevä eli validi, koska tulokset vastasivat sitä mitä tutkimuksella halusimmekin selvittää ja kehittää. (Hiltunen 2009.)

Kehittämistyömme tulokset ovat toistettavissa. Kun tulokset eivät ole sattuman aiheuttamia, tutkimuksen reliabiliteetti eli luotettavuus on hyvä. Reliaabelius tarkoittaa tutkimustulosten toistettavuutta. (Hiltunen 2009.) Kyselyiden ja haastatteluiden tuloksista nousi samankaltaisia vastauksia, jolloin usealla eri menetelmällä lisättiin tutkimuksen reliabeliutta (Aaltio & Puusa 2020, 173).

Tämä kehittämistyö on tehty parityönä. Keskinäinen dialogi kokemusten jakamisesta ja pohtiminen yhdessä ja erikseen voi parantaa tutkimuksen laatua. Laadullisella tutkimuksella tuetaan ymmärrystä lisäävää sekä hyödyllistä tietoa tukittavasta aiheesta. (Aaltio & Puusa 2020, 179.)

Asiantuntija- ja vertaiskehittämisen haastatteluja tehdessämme otimme haastattelijoina aktiivisen roolin. Tämä toi haastatteluihin osaltamme lähdekriittisyyttä. (Alastalo & Åkerman 2010, 380.) Tästä esimerkkinä faktatietojen korjaus ja mukaan tuominen haastattelutilanteessa tarvittaessa. Lähdekriittisyyden vuoksi haastatteluissa nousi myös uudenlaisia tärkeitä näkökulmia kuten työturvallisuus (H1) joka sitten kehittämistyössä nousikin jatkossa yhdeksi aiheeseen liittyväksi osa-alueeksi.

Kriittisyys kuuluu myös osana vertaiskehittämiseen. Vertaistyöskentelyn perustana on reflektointi ja peilaaminen. Vertais- ja vertailukehittäminen ovat järjestelmällistä vertailua, oppimista ja arvioimista hyvistä käytännöistä, joiden avulla opitaan ja kehitetään omaa toimintaa. (Sepänen- Järvelä 2015, 13–14.) Toimintaa ja saatua aineistoa tarkastellaan kuitenkin aina myös kriittisesti siltä pohjalta, mikä sopii omaan toimintaan ja mikä ei. Monilla erilaisilla tavoilla voidaan päästä samaan hyvään lopputulokseen, eikä yhtä oikeaa tapaa tehdä jotakin ole.

6.2 Itsearviointi

Tutkimuksellista kehittämistyötä tehdessämme kohtasimme yhteiskehittämiselle tyypillisiä haasteita. Toisinaan aikaa tuntui olevan käytettävissä liian vähän hyvästä suunnittelusta huolimatta. Etukäteissuunnittelu ja aikatauluttaminen olivatkin merkityksellisessä roolissa opinnäy-

tetyön onnistumisen kannalta. Teimme opinnäytetyösuunnitelman lisäksi viikoittaisen aikataulun, jota päivitimme ja jonka mukaan etenimme koko prosessin ajan. Opinnäytetyömme eteni kronologisesti ja kummankin sitoutuminen ja osallistuminen yhteiseen kehittämistehtävään oli erinomaista. Kävimme dialogia ja pohdimme kehittämistyötämme lähes päivittäin viestien, puheluiden ja Teamsin välityksellä.

Parityönä opinnäytetyön tekeminen on ollut mielenkiintoista ja työnjakomme on sujunut mutkattomasti. Opinnäytetyöparilta on saanut rakentavaa palautetta ja kannustusta silloin, kun usko omaan tekemiseen on saattanut toisinaan olla koetuksella. Parityöskentelyssä olemme myös pystyneet hyödyntämään omia vahvuuksia ja mielenkiinnon kohteitamme. Olemme tehneet työelämän kehittämistehtävän, joka osoittaa kykyä suoriutua rajatusta ja vaativasta asiantuntijatehtävästä.

Koimme tutkimuksellisen kehittämistyön ammatillisesti tärkeäksi ja aiheena ajankohtaiseksi. Nuorisotyötä tulisi tehdä ennaltaehkäisevästi ja nuorisolähtöisesti. Nuorten tavoittamattomuus on yksi yhteiskuntamme tämän hetken haasteista. Yhteiskunnan haasteisiin on mielestämme reagoitava ja vastattava ennen kuin niistä muodostuu laajempia ongelmia.

6.3 Tilaajan arvio

Saimme opinnäytetyöstämme tilaajan arvion Akaan kaupungin nuorisosihteeri Sari Laakilta. Palautteessaan Laaki avasi taustoja siihen, miksi liikkuvan nuorisotyön kehittäminen on ollut ajankohtaista Akaassa jo muutaman vuoden ajan. Näitä taustoja on avattu myös opinnäytetyösämme aiemmin mutta erityisesti Laaki nosti esille tehdyn huomion siitä, että nuorisotilatoiminnalla ei ole viime vuosina tavoitettu kuin murto-osa niistä nuorista, joita se aiempina vuosina on tavoittanut. (Laaki 2023c.)

Laaki tuo arviossaan esiin, että ennen kuntaliitosta kaikissa Akaan entisissä kunnissa on ollut omat nuorisotilat. Kylmäkosken ja Viialan nuorisotilat lakkautettiin osin säästösyistä ja osittain niissä ilmenneiden sisäilmaongelmien takia. Myös Toijalan kiinteistössä, jossa Akaan ainoa nuorisotila sijaitsi, havaittiin rakenteellisia ongelmia ja jouduttiin siirtymään nuorten kanssa toisinaan ahtaisiin siirtotiloihin alakoulun luokkahuoneeseen. Kaikki tämä oli johtanut Laakin mukaan siihen, että nuorten oli vaikea löytää palveluihin jatkuvasti muuttuvassa tilanteessa. Samanaikaisesti nuorisopalveluissa oli jatkuva henkilöstövaje. (Laaki 2023c.)

Koronapandemia sulki osittain viimeisenkin nuorisopalveluiden avoimen toiminnan ja nuorisopalveluihin kantautui yhä enemmän viestiä kaupungilla aikaansa vietävistä nuorisoryhmistä. Nuoriso- ohjaajat etsivät ratkaisua tilanteeseen ja lähtivät kohtaamaan nuoria digitaalisen – ja jalkautuvan nuorisotyön keinoin. Omalla autolla ja jalkaisin tapahtuva nuorisotyö koettiin kuitenkin melko pian haastavaksi ja alettiin pohtia vaihtoehtoisia tapoja toteuttaa liikkuvaa nuorisotyötä Akaassa. (Laaki 2023c.)

Nuorisopalvelut sai Toijalaan toimivat nuorisotilat Sampolanrannasta kesällä 2022. Viialassa on käynnistetty uutta tilatoimintaa 2023 syksystä lähtien Viialan Yhtenäiskoulun yhteiskäyttötilassa. Wauto- auton kokeilujaksot yhteistyössä Aseman Lasten kanssa ovat Laakin mukaan rohkaisseet jatkamaan liikkuvan nuorisotyön kehittämistä edelleen ja suunnitelmissa siintää oman leasing- auton saaminen liikkuvan työn välineeksi. Haasteina näissä suunnitelmissa ovat kaupungin taloudellinen tilanne sekä nuorisopalveluiden vähäinen resurssi liikkuvaan toimintamuotoon. (Laaki 2023c.)

Vaikka Wauton kokeilujaksot ovat jo osoittaneet, että autolla tehtävä työ on tavoittanut runsaasti nuoria, niin tarvitaan myös tutkittua tietoa kokeiluista ja sen tuloksista. Tämän opinnäytetyön tuloksia käytetään tilaajan mukaan nuorisopalveluiden resurssitarpeen osoittamiseen päättäjille sekä liikkuvan nuorisotyömuodon sisällön kehittämiseen. (Laaki 2023c.)

Tässä opinnäytetyössä on tilaajan arvion mukaan hyödynnetty hyvin Aseman Lapset ry:n Wauto- kokeilujaksolla koottuja aineistoja. Näiden aineistojen lisäksi on käytetty myös monipuolisesti muita tutkimusmenetelmiä tukemaan tilasto- ja kyselyaineistoja. Asiantuntijahaastatteluiden ja etnografisen havainnoinnin kautta saatu aineisto toi lisätietoa sekä antoi ”äänen” toimintaan osallistuneille työntekijöille ja kohdatuille nuorille. Saatu aineisto tuo Wautolla tapahtuvan kohtaavan työn merkityksen esille työntekijöiden ja nuorten näkökulmasta ja antoi näin äänen osallisille. Vertaiskehittämisen Kangasalan nuorisopalveluiden kanssa tilaaja näki lisäarvona ja keskeisenä opinnäytetyön jatkokäyttöä ajatellen esimerkiksi, kun liikkuvan työn resursseista keskustellaan päättäjien kanssa. (Laaki 2023c.)

Tilaajan mukaan opinnäytetyön tulokset vahvistavat niin kokeilujaksoista saatujen tilastoaineistojen kuin arkihavaintojen ja kokemusten kautta syntynyttä käsitystä siitä, että autolla tehtävä liikkuva työmuoto täydentää Akaan kaupungin nuorisopalveluiden toimintaa ja tekee siitä

saavutettavampaa useammalle nuorelle. Liikkuvan työmuodon avulla nuorisotyö pystytään vie-
mään kaikkiin taajamiin ja tavoittamaan myös sellaisia nuoria, joita perinteinen avoin nuoriso-
tilatoiminta ei tavoita. (Laaki 2023c.)

Tilaajan arvion mukaan opinnäytetyö oli toteutettu hyvässä yhteistyössä tilaajan kanssa. Opin-
näytetyöstä saatuja tuloksia tilaaja voi hyödyntää jatkossa nuorisopalveluiden toiminnan kehit-
tämässä sekä liikkuvan työmuodon vakiinnuttamisessa osaksi nuorisopalveluiden toimintaa.
(Laaki 2023c.)

7 KEHITTÄMISEHDOTUKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Nuorisolähtöisyys on se perusta, josta käsin nuoria voidaan tavoittaa. Tämä nousi vahvasti esiin kaikkien kehittämistyössä käyttämiemme menetelmien tuloksissa. Liikkuva yksikkö voi vastata myös nuorten syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn sekä parantaa nuorten palveluiden saavutettavuutta. Nuorisotyön tulee olla kaikkien saavutettavissa oleva lähipalvelu asuinpaikasta riippumatta (Rauas 2015, 87).

7.1 Liikkuva nuorisotyö lisää saavutettavuutta

Nuorisotyö sai aikanaan alkunsa yhteiskunnallisen murroksen seurauksena 1800–1900- lukujen vaihteessa. Suomi kävi tuolloin yhteiskuntana läpi kulttuurisia, sosiaalisia ja taloudellisia muutoksia. (Niemi 2008,44.) Samanlaisia rakenteellisia muutoksia voidaan yhteiskunnassamme havaita myös tässä ajassa ja sen vuoksi aikamme nuorison tarpeet ovat muuttuneet. Nuorison vapaamuotoinen oleskelu erilaisissa julkisissa tiloissa sai aikanaan aluksi kritiikkiä myös nuorisotyöntekijöiltä (Nieminen 1995, 326). Nuoret kuitenkin kokoontuvat ja oleskelevat julkisilla paikoilla isommissa ja pienemmissä ryhmissä ja heillä on siihen myös perusoikeus (Suomen perustuslaki 731/ 1999, 2 luku).

Jalkautuvaa jengityötä on tehty Suomessa kaduilla jo 1960- luvulla (Nieminen 1995, 330). Uudesta ilmiöstä ei siis ole kyse. Nuorisotyön on mukauduttava aikansa vaatimiin tarpeisiin ja tällä hetkellä nuorisotyön tärkeänä missiona on tavoittaa niitä nuoria, joita nuorisotyö ei tällä hetkellä tavoita. Nämä nuoret ovat vaarassa syrjäytyä yhteiskunnan tukiverkoista, joista nuorisotyö on ehdottomasti yksi tärkeä ja ennaltaehkäisevä osa.

Akaan kaupungin nuorisotyön perussuunnitelman mukaisesti kaikilla nuorilla tulisi olla tasavertaiset mahdollisuudet osallistua riippumatta taustastaan. Nuorisotyötä tehdään aina luottamuksellisuuteen ja vapaaehtoisuuteen perustuen. Nuorisotyössä esiin nousevia arvoja ovat nuorisolähtöisyys, kasvatuksellisuus, yhdenvertaisuus ja luottamuksellisuus. Wauton ja liikkuvan nuorisotyön myötä nuorisotyö on helpommin ja paremmin nuorten saavutettavissa ja yhdenvertaistaa nuoria suhteessa siihen, miten he voivat käyttää nuorisotyön tarjoamia palveluja. Helppompi saavutettavuus vahvistaa nuorten kokemaa yhteisöllisyyttä (Tormulainen & Kauppinen, 2022, 142).

Kartoituskyselyn mukaan 65 % nuorista koki tärkeimmäksi kulkuneuvoksi kävellen, polkupyörällä, scootilla tai skeitillä. Nuorisotilat saattavat olla hankalasti saavutettavissa pitkien etäisyyksien takia. Liikkuva nuorisotyö takaa yhdenvertaisen osallistumismahdollisuuden nuorille. Liikkuva nuorisotyö mahdollistaa sellaisienkin nuorten kohtaamisen ja tavoittamisen, jotka eivät tule nuorisotiloille kiusaamisen tai muun henkilöitymisestä johtuvan syyn vuoksi. Nuorisotilat saattavat henkilöityä tietyille porukoille. Tätä on havaittu myös Akaassa, osa nuorista on jättänyt tulematta nähtyään nuorisotilassa paikalla olevat nuoret.

Wautolla kohdattujen nuorten määrä vaihtelee. Nuoret voivat kutsua Wauton haluamalleen paikalle. Joskus kutsun tekee pari nuorta ja joskus isompi ryhmä. (Liite 4.) Wautolla kohdataan nuoria, jotka ovat nuorisopalveluiden ulkopuolella sekä nuorisopalveluille ennestään tuttuja nuoria. Wautolla tavoitetaan nuoria, joille sosiaaliset tilanteet muodostavat esteen osallistumiselle muuhun toimintaan ja nuoria, joille pitkät välimatkat muodostuvat haasteeksi sekä nuoria, jotka haluavat jutella tai kohdata. (Tormulainen & Kauppinen 2022, 119.) Walkers- kyselyiden tuloksista kävi ilmi, että yli puolet vastaajista eivät käy nuorisotiloilla juuri lainkaan. Kangasalan vertaiskehittämisen aineistosta nousi esiin sama ilmiö, noin puolet liikkuvalla nuorisotyöllä kohdatuista nuorista eivät käy nuorisotiloilla juuri ollenkaan.

Nuoret kertoivat viettävänsä aikaansa päivittäin kaupungissa, kaduilla ja puistoissa (70 %). Aikaa vietettiin myös skeittiparkilla, urheilukentällä, ja koulujen piha-alueilla. Nuorten suosimat vapaa- ajan aktiviteetit esimerkiksi mopomiitti tapahtuu tietyssä paikassa, jossa sille on tarpeeksi tilaa. Jos nuoria halutaan kohdata, on mentävä sinne missä nuoret viettävät aikaansa.

Wauton kokeilujaksoa Akaassa voidaan pitää onnistuneena, sillä se sai palautekyselyssä (Liite 1) erinomaiset arvioinnit alueen nuorilta. Liikkuva nuorisotyö on otettu hyvin vastaan ja Wauton aikuiset on koettu ystävällisinä ja luotettavina nuorten keskuudessa (92 %). Saavutettavuutta on myös nuorisopalveluiden toiminnan maksuttomuus ja tätä piti myös Walkersin kartoituskyselyyn vastanneet nuoret (46 %) tärkeänä ominaisuutena. Ainoastaan 7 % vastanneista nuorista oli sitä mieltä, ettei maksuttomuus ole tärkeää.

7.2 Liikkuvan nuorisotyön mahdollisuuksia Akaassa

Akaassa hyödynnettiin Wautoa jo kokeilujakson aikana monipuolisesti nuorisotyön erilaisissa toiminnoissa kuten etsivässä nuorisotyössä, jossa se toimi vastaanottopisteenä niissä paikoissa, joissa toimitiloja ei ole eli Viialassa ja Kylmäkoskella. Koettiin, että liikkuva yksikkö tarjoaa

rauhallisen ja turvallisen paikan keskustelulle nuorten kanssa. Myös Ohjaamon toiminnassa liikkuvaa yksikköä pidettiin hyödyllisenä työvälineenä. Kaiken kaikkiaan liikkuvaa yksikköä voidaan Akaassa käyttää monipuolisesti ja siitä olisi apua käytännön työskentelyyn.

Vertaiskehittämisen kumppanina toiminut Kangasalan nuorisopalvelut kertoi, että Kyläkollia ovat kyllä toisinaan käyttäneet muutkin toimijat, kuten liikunta- ja kulttuuripalvelut mutta pääsääntöisesti he tarvitsevat liikkuvan yksikön nuorisopalveluiden käyttöön. (Liite 5). Täysin samankaltaisia eivät Akaan ja Kangasalan nuorisopalveluiden rakenteet ole, sillä Akaassa toimii nuorisopalveluiden yhteydessä etsivä nuorisotyö. Akaassa myös Ohjaamo pystyy omassa toiminnassaan hyödyntämään liikkuvaa yksikköä. Akaassa liikkuvan yksikön käyttö tulisi myös päivisin olemaan varmasti aktiivisempaa, sillä Ohjaamo ja etsivä nuorisotyö toimivat päiväaikaan. Kangasalla liikkuvan yksikön toiminnassa oli mukana resurssia myös seurakunnalta erityisnuorisotyöntekijän muodossa.

Nyt on aika tarkastella nuorten tavoittamattomuutta lähemmin sekä etsiä siihen aktiivisesti ratkaisukeinoja (Nieminen & Honkatukia 2017, 36). Nuorten väkivaltainen käyttäytyminen, syrjäytyminen ja tavoittamattomuus ovat mielestämme tasoltaan sellaisia ongelmakohtia, joihin yhteiskunnan on vastattava.

Akaassa lisääntynyt ilkivalta, josta uutisoitiin paikallislehdessä myös tämän kehittämistyömme tekemisen aikana, voitaisiin jossain määrin ehkäistä liikkuvan nuorisotyön avulla. Kangasalla liikkuvaa nuorisotyötä tekevä nuoriso-ohjaaja kertoi haastattelussa, että nuoret ottavat heihin yhteyttä ja saattavat luottamuksellisesti kertoa, jos jotain on jossakin tapahtumassa. Näin liikkuva nuorisotyö toimii ennaltaehkäisevästi, kun on turvaamassa esimerkiksi nuorten viikonloppuiltojen viettoa. Liikkuvalla yksiköllä voidaan reagoida nopeasti ja vastata ajankohtaisiin ilmiöihin. Nuorten suosimat ajanviettopaikat voivat vaihdella ja tällöin liikkuvan yksikön kanssa voidaan suunnata sinne, missä nuoret kulloinkin aikaansa viettävät.

Liikkuva nuorisotyö voi tavoittaa tarvittaessa yksittäisiä nuoria, joilla on tarve akuutille keskustelulle. Tämä voi olla ensiarvoisen tärkeää, jos nuorella on jokin hätä tai vaikea elämäntilanne. Nuorten kynnys erilaisiin terveyspalveluihin hakeutumisessa voi olla korkea ja nuorisotyö koetaan yleisesti matalan kynnyksen palveluna. Usein nuorta helpottaa jo asioista puhuminen jollekin ja tässä liikkuva nuorisotyö voi olla avuksi.

Seurakunta on ollut isossa roolissa nuorisotyön kristillisenä toimijana aina, samoin järjestöt ja nuorisoseurat ovat olleet tiiviisti mukana tekemässä nuorisotyötä (Niemi 2008, 45; Nieminen

tenkin muistaa, että liikkuva nuorisotyö ei ole suunnattu vain tietyn marginaalisen ryhmän käyttöön vaan se on suunnattu matalalla kynnyksellä kaikille nuorille. Liikkuva nuorisotyö voisi olla Akaassa kausittaista, jolloin se ei kuormittaisi nuorisotyöntekijöitä. Liikkuva nuorisotyö voisi toimia parhaiten kevät-, ja kesäaikaan, jolloin nuoret kokoontuvat puistoihin, rannoille, urheilukentille, koulujen piha-alueille ja muihin paikkoihin. Talvella lämpimät sisätilat houkuttelevat nuoria enemmän myös kiinteille nuorisotiloille.

Asiantuntijahaastattelussa nousi esiin kustannustehokkuus. Onko tehokasta pitää nuorisotiloja auki joka taajamassa vai olisiko kustannustehokkaampaa kiertää taajamissa liikkuvalla yksiköllä (H4.) Myös Tormulaisen ja Kauppisen (2022) tutkimusraportissa kerrotaan, että liikkuvalla nuorisotyöllä on saavutettu resurssitehokkuutta, koska kiinteät tilat vaativat aina tietyn suuruiset kustannukset sekä henkilöstö resurssoinnin. Silti tila tavoittaa vain yleensä yhden alueen nuoret, kun taas liikkuvalla nuorisotyöllä kohdataan nuoria laajemmin. (Tormulainen & Kauppinen 2022,147.) Samaa on havaittu Akaassa. Etnografisen tutkimusotteen yhtenä havainnointikertana nuorisotilalle tuli kaksi nuorta. Liikkuvalla yksiköllä tavoitettiin samana iltana 70 nuorta.

Kun liikkuvaa yksikköä ollaan hankkimassa, on hyvä huomioida, että sille on asianmukainen säilytyspaikka. Myös vakuutuksiin, bensakuluihin ja huoltoihin on varattava rahoitusta. (K1.)

Akaalaiset nuoret ovat kertoneet syrjäytymistä aiheuttaviksi asioiksi nuorisotilojen puutteen ja niiden etäisyyden, oleskelupaikkojen puutteen ja kiusaamisen koulussa. Kotikaupungissa syrjäytymistä aiheutti nuorten mielestä myös erilaisuus ja porukoituminen. Näihin haasteisiin voidaan vastata liikkuvan yksikön avulla.

Liikkuvaa nuorisotyötä on Akaaseen toivottu jo pidempään ja sille on nähty tarve (Akaan nuorisopalvelut 2021). Kunnat haluavat, että palveluja yhdenvertaistetaan ja tätä velvoitetaan kunnilta (Kuntaliitto 2023). Akaan kaupungin strategiassa 2018–2025 saavutettavat ja sujuvat palvelut ovat yhtenä visiona. Arvoina strategiassa tuodaan esiin muun muassa asukaslähtöisyys ja yhteisöllisyys. (Akaan kaupunki 2023d.) Liikkuva nuorisotyö tukee näiden arvojen sekä palvelujen saavutettavuuden vision toteutumista myös nuorille Akaassa.

Kaikkien kehittämistyön menetelmien tulokset puoltavat liikkuvan nuorisotyön yksikön hankkimista Akaan kaupungille. Sen avulla tavoitetaan syrjäytymisvaarassa olevia ja tällä hetkellä nuorisopalveluiden ulkopuolelle jääviä nuoria sekä vastataan kuntaliitoksen myötä pitkien etäisyyksien aiheuttamaan nuorten palveluiden saavutettavuuden haasteeseen.

7.4 Jatkokehittämisajatukset

Pitkällä aikavälillä voitaisiin tutkia liikkuvan yksikön vaikuttavuutta. Miten se on tavoittanut syrjäkylien nuoret ja onko sillä ollut vaikutusta Akaassa tapahtuviin ilmiöihin esimerkiksi jatkuvaan ilkivaltaan. Olisi mielenkiintoista tietää väheneekö ilkivalta liikkuvan yksikön aktiivisen toiminnan ja nuorten kohtaamisen myötä.

Tulevaisuudessa voisi tutkia liikkuvan yksikön vaikutusta palveluiden saavutettavuuteen ja vaikuttavuuteen, helpottuuko nuorten pääseminen palveluverkoston piiriin. Tätä voitaisiin tutkia kyselyn avulla liikkuvan yksikön muilta käyttäjiltä.

Nuorisotyön muodot ovat moninaistuneet 2000- luvulla kaikilla sen toiminta-alueilla (Allianssi 2023). Uudenlainen teknologia, kuten tekoäly ja virtuaalitodellisuus ovat lähitulevaisuudessa tulossa osaksi nuorisotyötä jossain muodossa (Verke 2019,10). Näiden teknologioiden avulla voitaisiin varmasti kehittää myös liikkuvaa nuorisotyötä tulevaisuudessa.

8 POHDINTA

Nuorisotyö on murroksessa ja hakee uusia toimintamuotoja, joilla se voisi tehokkaammin tarjota saavutettavia palveluja nuorille. Kielitoimiston sanakirja kuvaa sanaa murros seuraavasti: ”syvällisen, jyrkän muutoksen kausi” sekä ”käännekohta” (Kotimaisten kielten keskus 2023). Nuorisotyön murroksesta puhuttaessa puhutaan väistämättä myös nuoruuden, yhteiskunnan ja työelämän muutoksista (Lahtinen 2021, 183–184). On hyvä tuntee nuorisotyön historia, jotta voidaan ymmärtää nuorisotyön murrosta ja uusia nuorisotyön muotoja.

8.1 Ajatuksia opinnäytetyöprosessista

Maailmassa on käynnissä isoja muutoksia kuten sodat ja ilmastonmuutos ja vaikka kaikki tapahtumat eivät suoraan vaikuta meidän yhteiskuntaamme, tulevat ne silti yhä lähemmäs. Ajatteluun ja herääviin tunteisiin siitä millainen tulevaisuus tulee olemaan, nämä asiat vaikuttavat varmasti. Ajattelu voi vaikuttaa siihen, miten käyttäydymme ja toimimme (MIELI Suomen mielenterveys ry 2023).

Tässä ajassa nuorisotyön on tärkeää kohdata nuoria ja luoda heidän kanssaan yhdessä toivoa paremmasta tulevaisuudesta. Nuorten tavoittamattomuutta on yritetty estää poliittisin keinoin (Nuorisolaki 1285/ 2016.) mutta lisää toimia tarvitaan. Eri alueilla on erilaisia tarpeita nuorisotyölle. Liikkuvan nuorisotyön tarve Akaassa kiteytyi tässä opinnäytetyössä.

Opinnäytetyölle asettamamme tavoitteet täytyivät. Tutkimuksellisen kehittämistyön prosessi oli mielenkiintoinen ja antoisa. Toivomme, että kehittämistyön tuloksista on hyötyä Akaan kaupungille, kun liikkuvaa nuorisotyötä suunnitellaan ja kehitetään.

Olisi mielenkiintoista nähdä miten kehittämis ehdotuksemme otetaan vastaan Akaan kaupungissa. Muutaman vuoden kuluttua voitaisiin selvittää, onko Akaan nuorisotyön saavutettavuus parantunut ja lisännyt nuorten hyvinvointia Akaassa.

Kehittämistyössämme käyttämämme menetelmät olivat mielestämme onnistuneesti tarkoituksiinsa valikoituneita sekä tukivat mielestämme toisiaan. Kaikki käyttämämme menetelmät johdivat samoihin tuloksiin, ja niistä nousi samoja teemoja esiin. Tämän vuoksi monimenetelmäisyys lisää kehittämistyön tulosten luotettavuutta.

Vertaiskehittämisessä ajattelimme, että olisi ollut mielenkiintoista tehdä vertaiskehittämistä Kangasalan nuorisopalveluiden lisäksi toiseenkin kaupunkiin mutta päädyimme rajaamaan vertaiskehittämisen kuitenkin Kangasalaan, sillä koimme saavamme sieltä riittävästi tarvitsemaamme ajantasaista ja tarkoituksenmukaista tietoa kehittämistyöhömmme.

Etnografisessa havainnoinnissa on hyvä ottaa huomioon, että se on jossakin määrin aina havainnoijan omia tulkintoja tilanteista. Tutkimuspäiväkirjaa kirjoittaessaan on hyvä pysähtyä refleктоimaan omaa toimintaansa ja tulkintojaan sekä havaintojaan tapahtuneesta.

Opinnäytetyöprosessimme aikana kohtasimme joitakin käytännön haasteita. Anoimme kummaltakin yhteistyökaupungilta tutkimusluvut haastatteluita varten ja niiden saaminen kesti melko kauan. Emme osanneet ennakoida tutkimuslupien tarpeellisuutta ja tämän vuoksi lupien anominen jäi syksylle ja aloimme jo epäillä, ehdimmekö saada tutkimusluvut ajoissa. Onneksi lupa-asiat kuitenkin hoituivat aikataulussa.

Aikaisemmin tutkittu tieto liikkuvasta nuorisotyöstä tuki kehittämistyöstämme saamiamme tuloksia. Liikkuva nuorisotyö olisi Akaassa ajankohtainen ratkaisu nuorisotyön haasteisiin. Liikkuva nuorisotyö on yleisesti lisääntynyt työmuotona Suomen kunnissa. Liikkuvan nuorisotyön mahdollisuutena on myös muissa tutkimuksissa nähty syrjäytymisvaarassa ja palveluiden ulkopuolella olevien nuorten tavoittaminen (Haverinen & Siivikko-Heikkinen 2021.) samoin kuin meidän kehittämistyömmme tuloksista nousi esiin.

Koronapandemian aikana liikkuva- ja jalkautuva nuorisotyö olivat digitaalisen nuorisotyön lisäksi ainoa nuorisotyön muoto, jota pystyttiin toteuttamaan, kun nuorisotilat piti sulkea (Laine & Kauppinen & Malm 2023). Tulevaisuudessa vastaavanlaisia poikkeusaikoja- ja oloja saattaa todennäköisesti vielä tulla (Hämäläinen & Vataja 2020).

8.2 Kasvu yhteisöpedagogiksi

Nuorisonhuolto ja nuorisotyö jäsentyivät 1960-luvun puolivälissä omiksi toimialoikseen nuorisonhuollon siirryttyä sosiaalitoimen alaisuuteen lastensuojelun kanssa. Nuorisonhuolto oli korjaavaa yksilöohjausta ja neuvontaa ja nuorisotyö taas ennaltaehkäisevää, sivistävää ja kehittäväää ryhmien ohjaukseen painottuvaa työtä. (Nieminen 1995, 322,346.) Mielestämme yhteisöpedagogin tutkinto yhdistää taas nuorisonhuollon ja nuorisotyön, sillä tutkinto sisältää kompetensseja molemmista toimialoista.

Elinan kasvu yhteisöpedagogiksi: matkani yhteisöpedagogiksi alkaa olla loppusuoralla. Tutkimuksellinen kehittämistyö on ollut mielenkiintoinen prosessi ja aiheen ajankohtaisuus ja mielenkiintoisuus on tehnyt opinnäytetyön tekemisestä mukaansa tempaavan matkan alkaen nuorisotyön historiasta, edeten kohti nuorisotyön murrosta, aina tähän päivään asti ja se on avannut silmiä nuorisotyön saavutettavuuden haasteista. Opinnäytetyö on lisännyt kiinnostusta nuorisotyötä ja etenkin liikkuvaa nuorisotyötä kohtaan ja nuorten kanssa työskentely on osoittautunut palkitsevaksi. Yhteisöpedagogikoulutuksen myötä olen saanut valmiuksia nuorten kohtaamiseen ja ymmärrän yhteiskunnan moninaisuutta ja voin tukea nuorten kasvua ja kehitystä. Opinnäytetyö parityönä on vahvistanut yhteistyövalmiuksia, joita nuoris- ja järjestötyön kentällä tarvitaan.

Suvin ajatuksia yhteisöpedagogiksi kasvamisesta: havaitsin kehittämistyön tekemisen tuovan omaan ammatillisuuteeni uudenlaisen näkökulman ja tason. Liikkuva nuorisotyö on ennaltaehkäisevää nuorisotyötä ja yhteisöpedagogin koulutus antaa sen tekemiseen hyvät ammatilliset valmiudet. Opinnäytetyön tekeminen oli prosessina mielenkiintoinen, antoisa ja opettavainen. Oli kasvattavaa työskennellä parityönä toisen opiskelijan kanssa tavoitteellisesti pidemmällä ajanjaksolla. Omia ajatuksia ja ideoita sai reflektoitua parin kanssa ja oppia itse myös toisen työskentelytavoista. Kriittisen ajattelun taito vahvistui opinnäytetyön tekemisen myötä. Olen valmistumassa avoimin mielin yhteisöpedagogiksi ja tiedostan, että tässä ammatissa en tule koskaan valmiiksi ja juuri siksi se onkin niin kiehtovaa.

Yhteiskuntamme tarvitsee yhteisöpedagogeja enemmän kuin koskaan. Koulutuksen avulla voidaan vastata syrjäytymisen haasteisiin ja tukea nuorten osallisuutta ja hyvinvointia. Yhteisöpedagogin ammatilliset valmiudet, yhteiskunnallinen osaaminen ja kohtaamistaidot ovat merkittäviä tässä ajassa.

LÄHTEET

- Aaltio, Iris & Puusa, Anu 2020. Mitä laadullisessa tutkimuksessa tulisi ottaa huomioon. Teoksessa Pauli Juuti & Anu Puusa (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus, 173, 176, 179, 190.
- Akaan kaupunki 2022. Facebook päivitys 2.2.2022. Viitattu 16.8.2023. [Facebook](#)
- Akaan kaupunki 2023a. Perustietoa. Viitattu 3.8.2023. [Perustietoa - Akaan kaupunki](#)
- Akaan kaupunki 2023b. Asukasluku. Viitattu 3.8.2023 [Asukasluku - Akaan kaupunki](#)
- Akaan kaupunki 2023c. Nuorisotyön perussuunnitelma 2021. Viitattu 3.8.2023 [Akaa-Nuorisopalveluiden-perussuunnitelma-NUPS-2021-A4-R7.pdf](#)
- Akaan kaupunki 2023d. Strategia. Viitattu 4.10.2023. [Akaa-strategia tekstiosuus.pdf](#)
- Akaan kaupunki 2023e. Kaupungin organisaatioon muutoksia 1.1.2023. Viitattu 1.11.2023. [Kaupungin organisaatioon muutoksia 1.1.2023 - Akaan kaupunki](#)
- Akaan kaupunki 2023f. Organisaatio. Viitattu 1.11.2023. [Organisaatio - Akaan kaupunki](#)
- Akaan nuorisopalvelut 2021. Facebook päivitys 9.5.2021. Viitattu 31.7.2023. [Facebook](#)
- Akaan nuorisopalvelut 2023. Facebook päivitys 17.5.2023. Viitattu 17.8.2023. [Facebook](#)
- Alastalo, Marja & Åkerman Maria 2010. Asiantuntijahaastattelun analyysi: faktojen jäljillä. Teoksessa Johanna Ruusuvuori & Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen (toim.) Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino, 372–375, 377–378, 380, 389.
- Allianssi 2023. Nuorisotyö Suomessa. Nuorisotyö kunnissa. Viitattu 12.9.2023. [Nuorisotyö Suomessa - Allianssi \(nuorisoala.fi\)](#)
- Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry 2023. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Viitattu 1.10.2023. [AMMATTIKORKEAKOULUJEN OPINNÄYTETÖIDEN EETTISET SUOSITUKSET 2020.pdf \(arene.fi\)](#)
- Ammattiliitto Jyty 2023. Ammattiliitto Jyty vaatii nuorisolain tarkentamista- tuore kysely paljastaa nuorisotyön riittämättömät resurssit. Viitattu 24.8.2023. [Ammattiliitto Jyty vaatii nuorisolain tarkentamista – tuore kysely paljastaa nuorisotyön riittämättömät resurssit - Ammattiliitto Jyty \(jytyliitto.fi\)](#)
- Antola, Tarja 2023. Junamatkustaja kertoo pelkäävänsä Toijalan asemalla- ”Se on pahempi kuin Helsingin asema. Akaan Seutu 2.3.2023. Viitattu 6.3.2023. [Junamatkustaja kertoo pelkäävänsä Toijalan asemalla – ”Se on pahempi kuin Helsingin asema” - Akaan Seutu](#)
- Aseman lapset ry 2020. Aseman Lapset. Viitattu 11.8.2023 [Aseman Lapset ry - Aseman Lapset ry](#)
- Aseman lapset ry 2020b. Walkers- toiminta. Viitattu 11.8.2023. [Walkers-toiminta - Aseman Lapset ry](#)
- Aseman lapset ry 2020c. Walkers- autotoiminta. Viitattu 16.8.2023. [Walkers-autotoiminta - Aseman Lapset ry](#)

- Juuti, Pauli & Puusa, Anu 2020. Mitä laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan? Teoksessa Pauli Juuti & Anu Puusa (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus, 11.
- Banks, Sarah 1999. Ethical Issues in Youth Work. London: Routledge.
- Elo, Satu & Kajula, Outi & Tohmola, Anniina & Kääriäinen, Maria 2022. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. ProQuest. Hoitotiede 2022. Artikkel. Viitattu 28.9.2023. [Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen - ProQuest](#)
- Haukipuro, Kyösti & Koskenvuo, Karoliina & Nevalainen, Mikko & Pösö, Reetta 2019. Mielenterveyden häiriöt vievät yhä useamman nuoren pois työelämästä. Kansaneläkelaitos. Tutkimusblogi. Julkaistu 27.6.2019. Viitattu 28.9.2023. [Mielenterveyden häiriöt vievät yhä useamman nuoren pois työelämästä - Tutkimusblogi \(kela.fi\)](#)
- Haverinen, Mirva & Siivikko- Heikkinen Nina 2021. Missä mennään, liikkuva nuorisotyö? Liikkuvan nuorisotyön tilanne kunnallisessa nuorisotyössä. Opinnäytetyö. Kajaanin ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveydenhuoltoala. Viitattu 2.10.2023. [Haverinen Mirva Siivikko-Heikkinen Nina.pdf \(theseus.fi\)](#)
- Hiltunen, Leena 2009. Validiteetti ja reliabiliteetti. Jyväskylän Yliopisto. Viitattu 4.10.2023. [validius ja reliabiliteetti \(jyu.fi\)](#)
- Hotulainen, Risto 2010. Asiantuntijuuden ja huippusuoritusten kehittymisestä. Opetushallitus. Viitattu 20.9.2023. [181774_sivu_6a_asiantuntijuuden_ja_huippusuoritusten_kehittamisesta_1.pdf \(oph.fi\)](#)
- Humanistinen ammattikorkeakoulu 2023. Non-formaali oppiminen. Mitä tarkoittaa non-formaali oppiminen? Viitattu 3.10.2023. [Mitä tarkoittaa non-formaali oppiminen? « Non-formal Education \(nonformal-education.eu\)](#)
- Hyvärinen, Matti & Suoninen, Eero & Vuori, Jaana n.d. Haastattelut. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Viitattu 19.9.2023. [Haastattelut - Tietoarkisto \(tuni.fi\)](#)
- Hämeenaho, Pilvi & Koskinen- Koivisto, Eerika 2014. Moniulotteinen etnografia. Ethnos-toimite 17. Helsinki: Ethnos ry.
- Hämäläinen, Timo & Vataja, Katri 2020. Korona paljasti yhteiskunnan haavoittuvuuden. Teoksessa Mikko Dufva & Eeva Hellström & Tuuli Hietaniemi & Timo Hämäläinen & Hannu-Pekka Ikäheimo & Jenna Lähdemäki- Pekkinen & Liisa Poussa & Anna Solovjev- Wartiovaara & Katri Vataja & Anna Väyrynen Megatrendit koronan valossa. Sitran selvityksiä 171, 69–75. Viitattu 22.10.2023. [Megatrendit koronan valossa \(sitra.fi\)](#)
- Juhila, Kirsi n.d. Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 21.9.2023. [Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet - Tietoarkisto \(tuni.fi\)](#)
- Juuti, Pauli & Puusa, Anu 2020. Organisaatiokulttuurinäkökulma esimerkkinä laadullisen tutkimuksen yleistymisestä. Teoksessa Pauli Juuti & Anu Puusa (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus, 68.

- Juuti, Pauli & Puusa, Anu 2020. Laadullisen tutkimuksen olemus. Teoksessa Pauli Juuti & Anu Puusa (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus, 81.
- Juhila, Kirsi n.d. Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 21.9.2023. [Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet - Tietoarkisto \(tuni.fi\)](#)
- Jyväskylän yliopisto 2019. Tutkimus kohdistuu alle 15- vuotiaisiin ilman huoltajan erillistä suostumusta tai informointia, jonka perusteella huoltajalla olisi mahdollisuus kieltää lasta osallistumasta tutkimukseen. Viitattu 27.9.2023. [Tutkimus kohdistuu alle 15-vuotiaisiin ilman huoltajan erillistä suostumusta tai informointia, jonka perusteella huoltajalla olisi mahdollisuus kieltää lasta osallistumasta tutkimukseen — Jyväskylän yliopisto \(jyu.fi\)](#)
- Jyväskylän yliopisto 2023. Kommunikoinnin, tietämisen ja ymmärtämisen avaimet. Asiantuntijuus. Viitattu 20.9.2023. [Asiantuntijuus \(peda.net\)](#)
- Kallio, Aku n.d. Litterointi. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 10.10.2023. [Litterointi - Tietoarkisto \(tuni.fi\)](#)
- Kallio, Tuomo 2019. Liikkuva nuorisotyö Sastamalassa. -Kohtaamisia keskustassa, kylillä ja kirjastoilla. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveystieteiden kehittäminen ja johtaminen. Opinnäytetyö (YAMK). Viitattu 31.8.2023 [Kallio Tuomo.pdf \(theseus.fi\)](#)
- Kallinen, Eija & Huttunen, Timo 2005. Ennen meitä- 100 vuotta kristillistä nuorisotyötä. Teoksessa Terhi Paananen & Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 296–309.
- Kalliomaa, Johanna & Ahonen- Walker, Mari 2019. Kunnallinen nuorisotyö Suomessa 2019. Suomen Kuntaliitto. Helsinki. Viitattu 18.8.2023. [2022-kunnallinennuorisotyö-2019 \(2\).pdf](#)
- Kangasalan kaupunki 2023. Avaintietoa. Viitattu 7.10.2023. [Avaintietoa - Kangasala](#)
- Kantele, Tuomo 2023. Aseman Lapset ry. Wauto- toimintavastaavakoulutus 8.5.2023.
- Kantele, Tuomo 2023b. Aseman Lapset ry. Walkers on Wheels Akaa 7–9.-29.11.2022 & 10.5-14.7.2023. Loppuraportti. Ei julkaistu.
- Kantele, Tuomo 2023c. Aseman Lapset ry. Tiedonanto 3.11.2023.
- Karhu, Tom 2017. Motörisoitua nuorisotyötä Suomessa. -Työntekijöiden kokemuksia liikkuva nuorisotyöstä. Kaakkois- Suomen ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminta ja nuorisotyö. Opinnäytetyö. Viitattu 1.9.2023. [Microsoft Word - Karhu AMK \(nuorisotutkimusseura.fi\)](#)
- Keskinen, Jarno 2023. VR:n turvallisuuspäällikön mukaan Toijalan asemalla ei tarvitse pelätä ”On kuitenkin selvää, että Toijalassa on aseman kokoon nähden tavallista enemmän ilkivaltaa”. Akaan Seutu 6.3.2023. Viitattu 6.9.2023. [VR:n turvallisuuspäällikön mukaan Toijalan asemalla ei tarvitse pelätä – ”On kuitenkin selvää, että Toijalassa on aseman kokoon nähden tavallista enemmän ilkivaltaa” - Akaan Seutu](#)

- Kiilakoski, Tomi 2015. Johdanto: Kylmästä lämpimään. Teoksessa Tomi Kiilakoski & Viljami Kinnunen & Ronnie Djupsund Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetus suunnitelmasta. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja 5. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 169, 20–23.
- Kiilakoski, Tomi 2021. Kolme katkelmaa kohtaamisesta. Nuorisotyö-lehti 3/2021. Suomen nuorisoseurat. Viitattu 20.5.2023. [Kolme katkelmaa kohtaamisesta - Nuorisotyö-lehti \(nuorisotyolehti.fi\)](#)
- Kinnunen, Taina & Kallinen, Timo n.d. Etnografinen havainnointiaineisto. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteiden tietoarkisto. Viitattu 21.9.2023. [Etnografinen havainnointiaineisto - Tietoarkisto \(tuni.fi\)](#)
- Kinnunen, Viljami 2015. Kokkolan nuorisotyön murrosikä. Teoksessa Tomi Kiilakoski & Viljami Kinnunen & Ronnie Djupsund (2015). Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetus suunnitelmasta. Humanistisen Ammattikorkeakoulun julkaisuja 5, 50. Viitattu 24.8.2023. [978-952-456-203-4.pdf \(theseus.fi\)](#)
- Kotimaisten kielten keskus 2023. Kielitoimiston sanakirja. Hakusana: murros. Viitattu 22.10.2023. [murros - Kielitoimiston sanakirja](#)
- Kuntaliitto 2023. Saavutettavuusopas. Mitä on saavutettavuus, mitä sillä saavutetaan ja ketkä siitä hyötyvät? Viitattu 3.8.2023. [2. Mitä on saavutettavuus, mitä sillä saavutetaan ja ketkä siitä hyötyvät? | Kuntaliitto.fi](#)
- Kylmäkoski, Merja 2017. Työelämälähtöisyys opinnoissa Humanistisessa ammattikorkeakoulussa. Teoksessa Iina Juntunen & Ylimys Susanna (toim.) Nuorisotyö asemilla, kaduilla ja kauppakeskuksissa. Askelmerkkejä Löytävään nuorisotyöhön. Helsinki: Aseman Lapset ry, 126–127.
- Laaki, Sari 2023. Nuorisosihteeri. Akaa, 25.5.2023. Haastattelija: Elina Niemi-Silmonen
- Laaki, Sari 2023b. Nuorisosihteeri. Suullinen tiedonanto 4.9.2023.
- Laaki, Sari 2023c. Nuorisosihteeri. Tilaaajan arviointi 31.10.2023.
- Lahtinen, Pauliina 2021. Nuorisotyön koordinaatio Keski- Suomessa- murroksen tuoksua ja unelmia hoitajamitoituksesta. Teoksessa Tommi Hoikkala (toim.) Mitä Jyväskylä tarkoittaa? Nuorisotyön yhteisötietokirja. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 234. Turku: Hansaprint, 183–184.
- Laine, Sofia & Kauppinen, Eila & Malm, Karla 2023. Yhteenveto: Nuorten vapaa-aika, jalkautuva nuorisotyö ja huolikasauamat 2020- luvun alussa. Teoksessa Sofia Laine & Eila Kauppinen & Tommi Hoikkala (toim.) Nuoruus korona- ajan kaupungissa. Tutkimus nuorten vapaa-ajasta, jalkautuvasta nuorisotyöstä ja huolikasauamista. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 176, 342. Viitattu 14.9.2023. [Nuoruus korona-ajan kaupungissa \(hel.fi\)](#)
- Liljeström, Virve 2023. Tulevaisuuden nuorisotyön on oltava liikkeessä, myös renkaiden päällä. Nuorisotyö. Viitattu 23.8.2023 [Tulevaisuuden nuorisotyön on oltava liikkeessä - Nuorisotyö-lehti \(nuorisotyolehti.fi\)](#)
- Lundblom, Pia & Eskelinen Teppo 2017. Nuorisolaisten kansakulkijana, globaalina puurtajana. Teoksessa Tommi Hoikkala & Johanna Kuivakangas (toim.) Kenen nuorisotyö? Yhteisöpedagogiikan kentät ja mahdollisuudet. Humanistinen ammattikorkeakoulu, julkaisuja

42. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 196, 316. Viitattu 13.9.2023. [978-952-456-279-9.pdf \(theseus.fi\)](https://www.theseus.fi/978-952-456-279-9.pdf)
- Luoto, Virva 2017. Jalkautuen kohdataan kivoja, hyviä ja tärkeitä nuoria. Teoksessa Iina Jun-tunen & Ylimys Susanna (toim.) Nuorisotyö asemilla, kaduilla ja kauppakeskuksissa. As-kelmerkkejä Löytävään nuorisotyöhön. Helsinki: Aseman Lapset ry, 107, 112.
- Malm, Karla 2018. Kadulla me ollaan niiden nuorten paikoilla. Raidenuorisotyö julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa. Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 204, 134. Viitattu 21.9.2023. [rai-denuorisotyö.pdf \(nuorisotutkimusseura.fi\)](https://www.nuorisotutkimusseura.fi/raidenuorisotyö.pdf)
- Malm, Karla & Åberg, Erica & Gröhn, Jaana & Wadunombi, Malissa 2023. Huolipuheesta kohti huolenpitoa? Tiemiehet tulkinnallisissa kamppailuissa. Teoksessa Sofia Laine & Eila Kauppinen & Tommi Hoikkala (toim.) Nuoruus korona-ajan kaupungissa. Tutkimus nuorten vapaa-ajasta, jalkautuvasta nuorisotyöstä ja huolikasaumista. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 176, 235–261. Viitattu 15.9.2023. [Nuoruus korona-ajan kaupungissa \(hel.fi\)](https://www.nuorisotutkimusseura.fi/nuoruus_korona-ajan_kaupungissa_hel.fi)
- Mansikka, Heli 2023. Kangasalan nuorisotyö siirtyy pyörille: ”Kyläkolli” liikkuu siellä, missä nuoretkin. Yle Uutiset. Julkaistu 29.5.2019. Viitattu 19.9.2023. [Kangasalan nuorisotyö siir-tyy pyörille: "Kyläkolli" liikkuu siellä, missä nuoretkin | Yle Uutiset](https://yle.fi/uutiset/3-1010000000000000000)
- Mattila, Kati- Pupita 2007. Arvostava kohtaaminen arjessa, auttamistyössä ja työyhteisöissä. Jyväskylä: PS- kustannus.
- MIELI Suomen mielenterveys ry 2023. Tunteet suuntaavat ajatuksia ja toimintaa. Viitattu 22.10.2023. [Tunteet suuntaavat ajatuksia ja toimintaa - MIELI ry](https://www.mieliry.fi/tunteet-suuntaavat-ajatuksia-ja-toimintaa)
- Niemi, Kalevi 2008. Valistuseetos ja nuorisoliikkeiden ensimmäinen aalto. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mah-dollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. Helsinki; Ha-kapaino Oy, 44–45.
- Nieminen, Juha 1995. Nuorisossa tulevaisuus. Suomalaisen nuorisotyön historia. Helsinki; Las-ten Keskus Oy.
- Nieminen, Juha 2008. Vastavoiman hahmo. Nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetel-mien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, jul-kaisuja 76. Helsinki: Hakapaino Oy, 23.
- Nieminen, Juha & Honkatukia Päivi 2017. Nuorisokysymyksen rakentuminen- neljä näkökul-maa. Teoksessa Tommi Hoikkala & Johanna Kuivakangas (toim.) Kenen nuorisotyö? Yh-teisöpedagogiikan kentät ja mahdollisuudet. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja, 42. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura julkaisuja 196, 35–36.
- Nuorisolaki 1285/ 2016. Viitattu 18.8.2023. [Nuorisolaki 1285/2016 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX ®](https://www.finlex.fi/ajantasa/2016/1285)
- Nuorisotutkimusseura ry/ Nuorisotutkimusverkosto 2023. Tutkimus. Viitattu 18.8.2023. [Tutki-mus - Nuorisotutkimusseura ry](https://www.nuorisotutkimusseura.fi/tutkimus)
- Ojasalo, Katri & Ritalahti, Teemu & Moilanen, Jarmo 2015. Kehittämistyössä käytettäviä me-netelmiä. Teoksessa Katri Ojasalo & Teemu Ritalahti & Jarmo Moilanen & Leena Koskua

(toim.) Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanna Pro Oy, 106, 118.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2023a. Lait ja asetukset: Nuoriso. Viitattu 3.10.2024. [Lainsäädäntö - OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö](#)

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2023b. Nuorisotyö. Viitattu 18.8.2023. [Nuorisotyö - OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö](#)

Papunen, Tiina 2020. Yhteisin askelin- Jalkautuvan nuorisotyön käsikirja. Espoon, Helsingin ja Vantaan nuorisopalvelut. Viitattu 23.9.2023 [Yhteisin askelin. Jalkautuvan nuorisotyön käsikirja. \(hel.fi\)](#)

Peltoniemi, Mikko 2022. Tekijät näkyvät Osuuspankin valvontakameran kuvissa. -Pöytää oli poltettu, ja oluttölkit ja kaadetut juomat jäivät lattialle- Jatkuva nuorison ilkivalta vie pian automaattitilan pois Akaasta. Akaan Seutu. 3.11. 2022. Viitattu 6.9.2023. [Tekijät näkyvät Osuuspankin valvontakameran kuvissa: Pöytää oli poltettu, ja oluttölkit ja kaadetut juomat jäivät lattialle – Jatkuva nuorison ilkivalta vie pian automaattitilan pois Akaasta - Akaan Seutu](#)

Peltoniemi, Mikko 2023. Kaksi rikosilmoitusta ja hätänumerosta partio paikalle: Pajantien päiväkodin ilkivallan tekijät on tunnistettu ja nimet kerrottu poliisille, mutta tutkintaa ei ole aloitettu. Akaan Seutu 25.8.2023. Viitattu 11.9.2023. [Kaksi rikosilmoitusta ja hätänumerosta partio paikalle: Pajantien päiväkodin ilkivallan tekijät on tunnistettu ja nimet kerrottu poliisille, mutta tutkintaa ei ole aloitettu - Akaan Seutu](#)

Peltoniemi, Mikko 2023b. Parmacon siirtokoulujen avaimia on kadoksissa. – Sisällä on tyhjennetty jauhesammuttimia ja rikottu pakkoja. Akaan Seutu 23.8.2023. Viitattu 19.9.2023. [Katso kuvat: Parmacon siirtokoulujen avaimia on kadoksissa – Sisällä on tyhjennetty jauhesammuttimia ja rikottu pakkoja - Akaan Seutu](#)

Rauas, Minna 2015. Kommenttipuheenvuoro: NUPS taipuu vaan ei taitu. Teoksessa Tomi Kii-lakoski & Viljami Kinnunen & Ronnie Djupsund 2015. Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 5. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura julkaisuja 169, 87.

Rauas, Minna 2019. Pieniä tekoja, suuria asioita. Nuorisotyön eettinen näkökulma. 2. uusittu painos. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja, 99.

Riiheläinen, Mikko & Ylimys, Susanna & Juntunen, Iina 2017. Nuorisotyö kadulla. Teoksessa Iina Juntunen & Ylimys Susanna (toim.) Nuorisotyö asemilla, kaduilla ja kauppakeskuksissa. Askelmerkkejä Löytävään nuorisotyöhön. Helsinki: Aseman Lapset ry, 93.

Riihimäki, Jonna 2023. Nuorisotyöntekijä. Suullinen tiedonanto 18.9.2023.

Ruusuvuori, Johanna 2010. Litteroijan muistilista. Teoksessa Johanna Ruusuvuori & Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen (toim.) Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino, 424–429.

Saaranen- Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006a. KvaliMOTV- Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 21.9.2023. [KvaliMOTV - 6.2.2 Kylläntyminen \(tuni.fi\)](#)

- Saaranen- Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006b. Aineisto- ja teorialähtöisyys. KvaliMOTV- Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaristo. Viitattu 27.9.2023. [KvaliMOTV - Aineisto- ja teorialähtöisyys \(tuni.fi\)](#)
- Saaranen- Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006c. Ryhmähaastattelu. KvaliMOTV- Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaristo. Viitattu 2.10.2023. [KvaliMOTV - 6.3.4 Ryhmähaastattelu \(tuni.fi\)](#)
- Saaristo, Hannele & Parikka, Elisa 2014. Benchmarking- menetelmä työyhteisön kehittämisessä. Uudistuva sosiaalialan osaaminen. Sosiaalialan opiskelijoiden ja opettajien yhteisblogi. Metropolia ammattikorkeakoulu. Julkaistu 22.3.2014. Viitattu 7.10.2023. [BENCHMARKING-MENETELMÄ TYÖYHTEISÖN KEHITTÄMISESSÄ - Uudistuva sosiaalialan osaaminen - Metropolian blogit](#)
- Saul, Jason 2004. Benchmarking for Nonprofits. How to Measure, Manage and Improve Performance. Viitattu 7.10.2023. [Benchmarking for Nonprofits: How to Measure, Manage, and Improve Performance - Jason Saul - Google-kirjat](#)
- Seppänen- Järvelä, Riitta 2015. Johdanto: Vertaisuuteen perustuvat kehittämis- ja arviointimenetelmät: innovatiivisia ratkaisuja. Teoksessa Riitta Seppänen- Järvelä (toim.) Vertaismenetelmät kehittävän arvioinnin välineinä. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus STAKES, 13–14. Viitattu 8.10. 2023. [Arviointiraportteja205 \(julkari.fi\)](#)
- Sillyman, Steve 1992. Guide to Benchmarking Resources. ProQuest. Julkaistu 31.3.1992. Viitattu 7.10.2023. [Guide to Benchmarking Resources - ProQuest](#)
- Sisäministeriö 2023. Maahanmuutto. Turvapaikanhakijat ja pakolaiset. Viitattu 13.9.2023. [Turvapaikanhakijat ja pakolaiset - Sisäministeriö \(intermin.fi\)](#)
- Soanjärvi, Katarina 2011. Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Väitöskirja. Jyväskylä, 12–13. Viitattu 18.8.2023. [Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä \(jyu.fi\)](#)
- Soanjärvi, Katarina 2021. Pysyvästi villi nuorisotyö? Teoksessa Tommi Hoikkala (toim.) Mitä Jyväskylä tarkoittaa? Nuorisotyön yhteisötietokirja. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 234, 289, 291.
- Suomen nuorisotyön tilastot 2023. Nuorisotyö kunnissa. Viitattu 3.11.2023. [Nuorisotyö kunnissa – Nuorisotilastot.fi](#)
- Suomen perustuslaki 731/1999. Viitattu 22.10.2023. [Suomen perustuslaki 731/1999 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)
- Suomen sosiaali- ja terveys ry 2022. Kehittäminen ja arviointi järjestöissä. Viitattu 11.9.2023. [Kehittäminen ja arviointi järjestöissä - Soste](#)
- Tampereen yliopisto 2023. Nuorisotyö ja nuorisotutkimus. Viitattu 8.9.2023. [Nuorisotyö ja nuorisotutkimus | Tampereen korkeakoulu yhteisö \(tuni.fi\)](#)

- Tormulainen, Aino & Kauppinen, Eila 2022. Liikkuen läsnä, hetkessä teille. Tutkimusraportti liikkuvasta nuorisotyöstä. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 173. Humanistinen ammattikorkeakoulu, julkaisuja 146. Viitattu 5.9.2023. [liikkuen-lasna-hetkessa-teille-2022-final.pdf \(nuorisotutkimusseura.fi\)](#)
- Träskelin, Jyri 2015. Voisko nuokkaribiili tulla tunnin päästä Pansioon? – Uusien toimintamallien- ja ympäristöjen hyödyntäminen nuorisotyössä liikkuvan palvelun avulla. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kulttuurituotannon koulutusohjelma. Opinnäytetyö (YAMK). Viitattu 16.8.2023. [Opinnäytetyö \(theseus.fi\)](#)
- Tuominen, Kari 2016. Kehityksen tie. Benchmarking- käsikirja. Oy Benchmarking Ltd.
- Tuominen, Kari 2021. Benchmarking pähkinässä. Näin Benchmarkin tutkimus toimii. Oy Benchmarking Ltd.
- Tuomisto, Jukka 1991. Elinikäisen kasvatuksen kehittäminen- lähtökohtia ja ongelmia. Artikkel. Aikuiskasvatus 3/1991. Viitattu 4.10.2023. [96746-Artikkelin teksti-162456-1-10-20200702 \(5\).pdf](#)
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/ 2019. Viitattu 1.10.2023. [Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa \(tenk.fi\)](#)
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2/2023. Viitattu 1.10.2023. [Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa \(tenk.fi\)](#)
- Uusitalo, Hannu 1991. Tiede, tutkimus ja tutkielma. Johdatus tutkielman maailmaan. 1.–6.painos. Juva 1999: WSOY- Kirjapainoyksikkö.
- Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2020–2023. Helsinki: opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 16.8.2023. [Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2020–2023. Tavoitteena nuoren merkityksellinen elämä ja osallisuus yhteiskunnassa \(valtioneuvosto.fi\)](#)
- Vehkalahti, Kimmo 2019. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsingin yliopisto. Viitattu 19.9.2023. [Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät \(helsinki.fi\)](#)
- Verke 2023. Mitä nuorisotyön tulisi tietää? Havainvoja teknologisoituvasta maailmasta. Helsinki:Grano 2019. Viitattu 12.9.2023. [07d257a7-mita-nuorisotyön-tulisi-tietää-havainvoja-teknologisoituvasta-maailmasta-2019_verke.pdf](#)
- Vilka 2007. Tutki ja mittaa- Määrällisen tutkimuksen perusteet. Viitattu 22.10.2023. [Tutkija.indd \(tuni.fi\)](#)
- Vuohelainen, Elsi & Tapio, Mari 2017. Hyvän kautta! Yhteisöpedagogi ja hyvinvoinnin edistäminen. Teoksessa Tommi Hoikkala & Johanna Kuivakangas (toim.) Kenen nuorisotyö? - yhteisöpedagogiikan kentät ja mahdollisuudet. Humanistinen ammattikorkeakoulu, julkaisuja 42. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 196, 283. Viitattu 13.9.2023. [978-952-456-279-9.pdf \(theseus.fi\)](#)

Vuori, Jaana n.d. Johdatus laadulliseen tutkimukseen ja verkkokäsikirjaan. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 21.9.2023. [Johdatus laadulliseen tutkimukseen ja verkkokäsikirjaan - Tietoaarkisto \(tuni.fi\)](#)

LIITTEET**LIITE 1**

WALKERS ON WHEELS KYSELYT

WAUTO- NUORTEN KARTOITUSKYSELY

Toiminta-alueet Akaassa (eri vaihtoehtoja esim. Koulu, kauppoja, urheilukenttä, kirjasto jne.)

PERUSTIEDOT

Sukupuoli

Tyttö

Poika

Muu

En halua vastata

Ikä

13–15

16–17

18–19

20–25

26–29

En halua vastata

Olen tällä hetkellä

Peruskoulussa

Lukiossa

Ammatillisessa koulutuksessa

Kolmannen asteen oppilaitoksessa

Armeijassa tai siviilipalveluksessa

Työelämässä

En ole tällä hetkellä koulussa enkä töissä

Jokin muu kuin mainituista, mikä?

En halua vastata

Kuinka usein vietät vapaa- aikaasi ja missä (1–5)

1. En koskaan, 2. Muutamana kerran vuodessa tai harvemmin, 3. Suunnilleen joka kuukausi, 4. Viikoittain, 5. Päivittäin tai lähes päivittäin, En osaa sanoa

Nuorisotilat

Kauppakeskukset/ kaupat

Huoltoasemat/ kioskit

Kirjastot

Liikuntapaikat (mm. Urheilukentät, skeittiparkit, laskettulirinteet tms.)

Ulkona (esim. Kaupungilla, kaduilla, puistoissa)

Ohjattujen harrastusten parissa

Luonnossa, ulkoilualueilla, metsässä

Kylässä kavereiden luona

Jos vietät aikaasi jossain muualla, niin missä? (avoin kysymys)

Jos et käy nuorisotiloilla, niin miksi et? (avoin)

Jos et vietä aikaa ohjatussa harrastuksessa, niin miksi et? (avoin)

Millä kuljet vapaa- ajallasi? Aseta tärkeysjärjestykseen 1 = tärkein 5= vähiten tärkein

Kävellen, polkupyörällä, skootilla tai skeitillä

Mopolla, skootterilla, mopoautolla, traktorilla

Omalla autolla

Vanhempien tai kavereiden autokyydillä

Julkisella liikenteellä

Miten tärkeitä seuraavat asiat ovat, kun valitset vapaa-ajanviettopaikkojasi?

Aseta tärkeysjärjestykseen 1 = tärkein 7= vähiten tärkeä

Siellä missä kaverit ovat

Toiminnan maksuttomuus

Toiminnan turvallisuus

Turvallisten aikuisten läsnäolo

Mahdollisuus saada uusia kavereita

Tarjolla tekemistä

Paikka, jossa voi vain olla

PÄIHTEET

Vastaa alla oleviin väittämiin päihhteistä

1= Ei koskaan 2= Muutaman kerran vuodessa tai harvemmin 3= Vähintään kerran kuukaudessa 4= Noin kerran viikossa 5= Päivittäin tai lähes päivittäin En osaa sanoa

Kaveripiirissäsi käytetään tupakkatuotteita

Kaveripiirissä käytetään alkoholia humalahakuisesti

Kaveripiirissä käytetään kannabis- tuotteita

Kaveripiirissä käytetään muita laittomia huumausaineita

SOSIAALISET SUHTEET JA HYVINVOINTI

Millaiset asiat aiheuttavat mielestäsi nuorten syrjäytymistä paikkakunnallasi? (avoin kysymys)

Onko arjessasi aikuinen, jolle voit kertoa omista asioistasi?

On joku, jolle voi kertoa mistä tahansa

On joku, jolle voi kertoa joskus tai joissakin asioissa

Ei ole ketään, jolle vois in kertoa asioistani

Onko arjessasi aikuinen, jolta voit tarvittaessa pyytää apua?

On joku, jolta voin pyytää apua mihin tahansa

On joku, jolta voin pyytää apua joskus tai jossakin asioissa

Ei ole ketään, jolta vois in pyytää apua

NUORTEN VAIKUTTAMISMAHDOLLISUUS

Kuunnellaanko kunnassasi nuorten mielipiteitä?

Ei lainkaan

Vähän

Jonkin verran

Kyllä En osaa sanoa

Mitä asioita haluaisit parantaa tai muuttaa kunnassasi (Avoin kysymys)?

WALKERS ON WHEELS KYSELYT**WAUTO- NUORTEN PALAUTEKYSELY**

Toiminta-alueet Akaassa (eri vaihtoehtoja esim. Koulu, kauppoja, urheilukenttä, kirjasto jne)

PERUSTIEDOT**Ikä**

alle 13

13–15

16–17

18 tai yli

Sukupuoli

Tyttö

Poika

Muu

En halua vastata

Kuinka usein olet käynyt Wautolla?

Tämä on ensimmäinen kerta

2–3 kertaa

4–5 kertaa

Useammin

Minkä arvosanan antaisit seuraavista Walkers-auton toimintaan liittyvistä asioista?

1= Heikko 2= Välttävä 3= Tyydyttävä 4= Hyvä 5= Erinomainen En osaa sanoa

Ilmapiiri

Aikuiset

Ohjeet ja säännöt

Tarjolla olevat tuotteet

Wautossa käydyt keskustelut ovat olleet minulle tärkeitä ja hyödyllisiä

Olen saanut tukea ja neuvoja omaan elämään Wauton aikuisilta

Olen saanut käytännön apua tai tietoa Wauton aikuisilta

Wauton kaltainen palvelu on tarpeellinen nuorille

Mitä tietoa ja palveluja Wautolla tulisi mielestäsi olla (avoin kysymys)

WAUTON REITTI JA KULKEMINEN

Miten usein Wauton tulisi olla mielestäsi liikkeellä?

1–2 kertaa viikossa

3–4 kertaa viikossa

Useammin kuin 4 kertaa viikossa

Joka päivä

Missä Wauton tulisi pysäköidä? Milloin ja miksi? (avoin kysymys)

Minkä arvosanan antaisit seuraavista Walkers auton aikuisiin liittyvistä asioista (1-5)?

1= Heikko 2= Välttävä 3= Tyydyttävä 4= Hyvä 5= Erinomainen

Lähestyttävyys

Luotettavuus

Ystävällisyys

Suvaitsevaisuus

Vapaa palaute Wautossa toimiville aikuisille (avoin kysymys)

YLEISTÄ

Mikä on mielestäsi toimivaa ja ihan parasta Wautossa? (Avoin kysymys)

Mitä huonoa tai parannettavaa Wauton toiminnassa on? (Avoin kysymys)

Jääkö vielä jotain, mitä haluaisit sanoa? Esim. Terveisiä Wauton aikuisille, toiveita, joita toivoisit huomioitavan yms?

LIITE 2

ASiantuntijahaastattelut Kysymykset

1. Miksi Wautoa tarvitaan Akaassa, vastaako se johonkin tiettyyn tarpeeseen?
2. Miltä Wauto on tuntunut omassa työssäsi?
3. Onko jokin yllättänyt Wautossa?
4. Millaisia onnistumisia Wauton myötä on tullut?
5. Millaisia haasteita olet kokenut Wauto- toiminnassa?
6. Tuoko Wauto etuja tai lisäarvoa Akaan nuorisotyöhön ja jos tuo niin millaisia?
7. Onko Wautolla tavoitettu sellaisia nuoria, joita ei muuten tavoita?
8. Mihin voisit/ haluaisit käyttää Wautoa tulevaisuudessa työssäsi?

LIITE 3

VERTAISKEHITTÄMINEN KANGASALAN KAUPUNKI

1. Miten ja milloin Kangasala päätyi kokeilemaan liikkuvaa nuorisotyötä?
2. Kangasalla on myös ollut Aseman lasten Walkers on wheels- hankkeen Wauto kokeilujaksolla.
Millainen jakso oli, saitteko siitä kimmokkeen jatkaa liikkuvaa nuorisotyötä Kangasalla?
3. Miksi Kangasala päätyi hankkimaan oman liikkuvan nuorisotyön auton?
4. Millainen prosessi auton hankkiminen oli?
5. Miten nuorisotyö muuttui Kangasalla Kyläkollin hankkimisen jälkeen?
6. Miten nuoriso- ohjaajat ottivat vastaan uuden työmuodon?
7. Mitä hyvää liikkuva nuorisotyö on tuonut Kangasalan nuorisotyöhön?
8. Mitä uutta se on tuonut?
9. Millaisia haasteita on ilmennyt liikkuvaa nuorisotyötä tehdessä?
10. Ketkä muut nuorten kanssa työskentelevät voivat Kangasalla hyödyntää Kyläkollia? Ketkä muut sitä ovat työssään käyttäneet kuin nuorisopalvelut? Millaista palautetta heiltä on tullut?
11. Millaisia vinkkejä antaisit liikkuvaa nuorisotyötä aloittavalle toimijalle ja kaupungille?

LIITE 4

WALKERS KUVAKOLLAASI

Kuva

Antola Tarja 2023

Kuva

Niemi-Silmonen Elina 2023

LIITE 5

KANGASALAN KYLÄKOLLI KUVAKOLLAASI

Kuva Marketta Huuhtanen 2019

Kuva Heli Lintulahti 2019

Kuva Heli Lintulahti 2019